A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás

HARMADIK KIADÁS

OECD

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás

OECD

BETTER POLICIES FOR BETTER LIVES

A jelen dokumentum és a benne található térképek nem befolyásolják az egyes területek státusát vagy szuverenitását, a nemzetközi határokat és az egyes területek, városok és régiók nevét.

Kérjük, a jelen kiadványra a következő címen hivatkozzanak:
OECD (2016), *A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás: Harmadik kiadás*, OECD Publishing, Párizs.
http://dx.doi.org/10.1787/9789264252479-en

ISBN 978-92-64-25238-7 (nyomtatásban)
ISBN 978-92-64-25247-9 (PDF)

A fényképeket készítették: Borítókép: © Hemera/Thinkstock.com

Az OECD kiadványainak hibajegyzéke a következő internetes oldalon található: *www.oecd.org/publishing/corrigenda.*

© OECD 2016

Az OECD tartalmak saját használatra lemásolhatók, letölthetők, illetve kinyomtathatók, továbbá az OECD kiadványok, adatbázisok és multimédiás termékek tartalmát szabadon felhasználhatja saját dokumentumaiban, előadásaiban, blogján, weboldalain és tananyagaiban, az OECD mint forrás és a szerzői jog jogosultjának megfelelő megjelölésével. A nyilvános vagy kereskedelmi célú felhasználásra és a fordítási jogokra vonatkozó megkereséseket a *rights@oecd.org* e-mail-címre kell megküldeni. Az anyag egyes részei nyilvános vagy kereskedelmi célú fénymásolásának engedélyezése iránti megkereséseket közvetlenül a Copyright Clearance Centernek (CCC) kell megküldeni az *info@copyright.com* címre vagy a Centre français d'exploitation du droit de copie-nak (CFC) a *contact@cfcopies.com* címre.

Előszó

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás (a továbbiakban: útmutatás) az első együttműködésen alapuló, kormányzatok által támogatott, több érdekelt fél részvételével megvalósuló kezdeményezés a konfliktusok által érintett területekről származó ásványok ellátási láncának felelős kezelése terén. A célja, hogy segítse a vállalatokat az emberi jogokat tiszteletben tartó működésben és annak biztosításában, hogy az ásványok beszerzésével kapcsolatos gyakorlataik ne járuljanak hozzá konfliktusokhoz. Az útmutatás célja emellett, hogy előmozdítsa az ásványok ellátási láncainak átláthatóságát és a fenntartható vállalati működést az ásványszektorban, és ezáltal lehetővé tegye az egyes országoknak az ásványi erőforrásaik megfelelő hasznosítását és annak elkerülését, hogy az ásványok kitermelése és kereskedelme konfliktusokhoz, emberi jogi visszaélésekhez vagy bizonytalansághoz vezessen. Az OECD útmutatás az ónra, tantálra, volfrámra és aranyra vonatkozó kiegészítésekkel együtt egy átfogó útmutatáscsomaggal szolgál a vállalatok számára az ásványok felelős beszerzése tekintetében, hogy ezen anyagok kereskedelme a konfliktusok helyett a békét és a fejlődést segítse elő.

Az útmutatás egy több érdekelt fél részvételén alapuló, az OECD, valamint a Nagy-tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferencia (a továbbiakban angol betűszóval: „ICGLR") tizenegy országa (Angola, Burundi, Közép-afrikai Köztársaság, Kongói Köztársaság, Kongói Demokratikus Köztársaság, Kenya, Ruanda, Szudán, Tanzánia, Uganda és Zambia), iparági szereplők, civil szervezetek, valamint az ENSZ Kongói Demokratikus Köztársasággal foglalkozó szakértői csoportjának aktív részvételével került kidolgozásra. Az útmutatás és a két kiegészítés kidolgozása során öt, több érdekelt fél részvételével történő konzultációra került sor – ebből négy 2009 decemberében, 2010 áprilisában, valamint 2011 májusában és novemberében, Párizsban valósult meg. 2010 szeptemberében Nairobiban egy közös ICGLR-OECD konzultációra került sor, amelyen Brazília, Malajzia és Dél-Afrika is képviseltette magát. Ennek eredményeképp az útmutatás a gyakorlatra koncentrál, és a komplex kihívások együttműködésen alapuló, konstruktív megközelítését helyezi előtérbe.

Az ENSZ Biztonsági Tanácsának 1952 (2010) [S/RES/1952(2010)] határozata támogatta az ENSZ Kongói Demokratikus Köztársasággal foglalkozó szakértői csoportjának végleges jelentésében foglalt – a kellő gondosságról szóló OECD útmutatásban foglaltakat szem előtt tartva kidolgozott –, kellő gondosságra vonatkozó ajánlások továbbvitelét.

Az útmutatást az OECD Beruházási Bizottsága és az OECD Fejlesztéstámogatási Bizottsága is jóváhagyta, továbbá a 2010. december 15-én elfogadott lusakai nyilatkozatban a Nagy-tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferencia (ICGLR) tizenegy országa is támogatását fejezte ki vele kapcsolatban.

A kellő gondosságról szóló útmutatásra vonatkozó OECD ajánlást 2011. május 25-én fogadta el a Tanács miniszteri szinten, majd 2012. július 17-én belefoglalta az aranyra vonatkozó kiegészítésre való hivatkozást, 2015. szeptember 25-én pedig a Beruházási Bizottság és a Fejlesztéstámogatási Bizottság jóváhagyását követően módosította az útmutatás bevezetését. Habár az ajánlás jogi kötelező erővel nem bír, az OECD-tagországok és a többi részes ország közös álláspontját és politikai elkötelezettségét tükrözi.

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás *jelen, harmadik kiadása tisztázza az útmutatás hatályát, és bevezetésének új szövege a korábbival ellentétben már nem értelmezhető úgy, mintha az útmutatás kizárólag az ón, tantál, volfrám és arany ellátási láncára lenne érvényes. A jelen frissített kiadás világosan tisztázza, hogy a kellő gondosság elvének itt meghatározott keretrendszere az összes ásvány esetében alapját képezi az ellátási lánc felelős kezelésének.*

Tartalomjegyzék

A Tanács ajánlása a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló útmutatással kapcsolatosan 7

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás 11

Bevezetés 12

Mit jelent a kellő gondosság az ásványok ellátási láncában, és miért van rá szükség? 13

Kiknek kell alkalmazniuk a kellő gondosság elvét? 15

Az útmutatás szerkezete 16

Az útmutatás természete 16

I. melléklet A kockázatalapú, kellő gondosságra vonatkozó ötlépcsős keretrendszer az ásványok ellátási láncában tevékenykedő szereplők részére 17

II. melléklet. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős globális ellátási lánca tekintetében követendő szakpolitika modellje 20

III. melléklet. Javasolt kockázatmérséklő intézkedések és a fejlődés mérését szolgáló mutatók 25

Az ónra, tantálra és volfrámra vonatkozó kiegészítés 31

Hatály és fogalommeghatározások 32

A jelen kiegészítés alkalmazását szükségessé tevő figyelmeztető jelzések 33

1. LÉPÉS: Stabil vállalatirányítási rendszerek létrehozása 36

2. LÉPÉS: Az ellátási láncban felmerülő kockázatok azonosítása és értékelése 41

3. LÉPÉS: Az azonosított kockázatok kezelésére szolgáló stratégia kidolgozása és végrehajtása 44

4. LÉPÉS: A kohó/finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak független harmadik fél általi ellenőrzése 47

5. LÉPÉS: Éves jelentéstétel az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságról 52

Függelék. Útmutató az upstream vállalatok kockázatértékeléséhez 54

Az aranyra vonatkozó kiegészítés 61

Bevezetés és hatály 62

Fogalommeghatározások 65

1. LÉPÉS: Stabil vállalatirányítási rendszerek létrehozása 72
2. LÉPÉS: Az ellátási láncban felmerülő kockázatok azonosítása és értékelése 78
3. LÉPÉS Az azonosított kockázatok kezelésére szolgáló stratégia kidolgozása és végrehajtása. 99
4. LÉPÉS: A finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak független harmadik fél általi ellenőrzése 106
5. LÉPÉS: Éves jelentéstétel az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságról.... 111

Függelék Javasolt intézkedések gazdasági és fejlesztési lehetőségek megteremtésére a kisipari és kisméretű bányászatok részére 114

Ábrák

1. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ón, tantál és volfrám ellátási láncából eredő kockázatok 35
2. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany ellátási láncából eredő kockázatok 71

A Tanács ajánlása a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló útmutatással kapcsolatosan[1]

2012. július 17. napjától hatályos változat

A TANÁCS

tekintettel a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezetről (OECD) szóló 1960. december 14-i konvenció 5. cikkének b) pontjára,

tekintettel a Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat részét képező, a Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvekre;

emlékeztetve arra, hogy a Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvek betartására ajánlást tevő kormányzatok és a fejlesztési közösség közös célja a felelős üzleti magatartás alapelveinek és normáinak előmozdítása;

szem előtt tartva, hogy az ásványok felelős beszerzése fejlődési és üzleti dimenziókkal is rendelkezik;

tekintettel a 2006-ban elfogadott Beruházási Keretrendszerre, amelynek célja, hogy a folyamatos gazdasági növekedést és a fenntartható fejlődést támogató módon mozgósítsa a privát beruházásokat;

emlékeztetve a Fejlesztéstámogatási Bizottság által a bizonytalan helyzetű államokban végzett nemzetközi beavatkozás terén kifejtett munkára, amelynek célja, hogy a bizonytalan helyzetű és konfliktus által érintett környezetekben való beavatkozás során elkerülhető legyen a károkozás, ideértve

[1] Az elfogadáskor Brazília az alábbi nyilatkozatot tette: „A jelen ajánlás követésekor Brazília tisztában van azzal, hogy a kellő gondosságról szóló útmutatás az afrikai Nagy-tavak régiójában szerzett tapasztalatok alapján került kidolgozásra. Brazília álláspontja szerint a vállalatoknak megfelelően tekintetbe kell venniük az ENSZ vonatkozó döntéseit – köztük az ENSZ Biztonsági Tanácsának határozatait – annak megállapítása során, hogy az egyes egyéb működési területek konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségnek tekintendők-e."

a 2007. április 3-4-én tartott magas szintű találkozón elfogadott, a bizonytalan államokban és helyzetekben történő megfelelő nemzetközi fellépésre vonatkozó alapelveket;

emlékeztetve a nemzetközi közösség korrupcióellenes küzdelme során az együttműködés érdekében tett erőfeszítésekre, ideértve a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló OECD-egyezményt és az ENSZ korrupció elleni egyezményét is;

elismerve, hogy az államok, nemzetközi szervezetek és vállalatok mind saját kompetenciákon és szerepkörükön keresztül járulnak hozzá annak biztosításához, hogy a természeti erőforrások kereskedelme és az azokba való beruházás általában véve jótékony hatást gyakoroljon a társadalomra;

figyelemmel a nemzetközi közösség – és különösen a Nagy-tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferencia – által a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek természeti erőforrásainak jogellenes kitermelése ellen tett erőfeszítésekre;

elismerve, hogy a természeti ásványi erőforrások jelentős kitermelése megy végbe a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben, és a beszerzést ezekből a térségekből végző, illetve közvetlenül ezekben a térségekben működő vállalatok esetében nagyobb a kockázata annak, hogy hozzájárulnak a konfliktusokhoz;

megjegyezve, hogy a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosság folyamatos, proaktív és reaktív folyamat, amelyen keresztül a vállalatok biztosíthatják az emberi jogok tiszteletben tartását és elkerülhetik a konfliktusok kialakulásához vagy súlyosbodásához való hozzájárulást;

tekintettel arra, hogy a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás (a továbbiakban: útmutatás) a Nagy-tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferenciával együttműködésben került kidolgozásra, és azt jóváhagyta a Beruházási Bizottság és a Fejlesztéstámogatási Bizottság;

tekintettel az ónról, tantálról és volfrámról szóló kiegészítésre, valamint az aranyról szóló kiegészítésre, melyek az útmutatás elválaszthatatlan részét képezik, és megjegyezve, hogy a későbbiekben más ásványokra vonatkozó kiegészítések is hozzáadásra kerülhetnek az útmutatáshoz;

megjegyezve, hogy az útmutatás meghatározza a vállalatok által a tényleges vagy potenciális kockázatok azonosítása és kezelése érdekében megteendő, a tevékenységeikhez és kapcsolataikhoz kötődő káros hatások megelőzését vagy mérséklését célzó lépéseket, de egyben elismerve, hogy alkalmazása során rugalmasságra van szükség az egyedi körülmények és tényezők függvényében, úgymint a vállalat mérete, a tevékenység helyszíne, az adott ország helyzete, a tevékenységben érintett ágazat, valamint a termékek, illetve szolgáltatások jellege;

elismerve, hogy a jelen ajánlás II. mellékletében felsorolt ásványok kitermelésével, szállításával és kereskedelmével kapcsolatos súlyos visszaélések nem tolerálhatók, különösen, ha azok nőket vagy gyermekeket érintenek;

a Beruházási Bizottság kibővített ülése (melyen a Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat nem OECD-tag részes országai is részt vesznek) és a Fejlesztéstámogatási Bizottság javaslatára;

JAVASOLJA, hogy a Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat OECD-tagországai és a többi részes országa aktívan mozdítsák elő az útmutatás betartását a területükön működő vagy székhellyel rendelkező, konfliktusok által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekből ásványokat beszerző vállalatok által az emberi jogok tiszteletben tartása, a konfliktusokhoz való hozzájárulás elkerülése, valamint a fenntartható, méltányos és hatékony fejlődéshez való sikeres hozzájárulás érdekében;

JAVASOLJA különösen, hogy a Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat tagjai; az OECD-tagországok és a többi részes ország intézkedéseket tegyenek az ásványok ellátási láncában alkalmazott, kockázatalapú kellő gondosság 5 lépcsős keretrendszerének a vállalatirányítási rendszerükbe való integrációjának aktív támogatása felé, megfelelően tekintetbe véve a jelen ajánlás elválaszthatatlan részét képező I. és II. mellékletében lefektetett, az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modellt;

JAVASOLJA, hogy a Nemzetközi beruházásokról és multinacionális vállalatokról szóló nyilatkozat tagjai; az OECD-tagországok és a többi részes ország az OECD támogatásával (ideértve annak az ENSZ-szel és a nemzetközi fejlesztési szervezetekkel folytatott tevékenységét is) gondoskodjanak az útmutatás lehető legszélesebb körű terjesztéséről és az egyéb érdekelt felek (úgymint szakmai egyesületek, pénzügyi intézmények és civil szervezetek) általi aktív alkalmazásáról;

FELHÍVJA az egyéb harmadik országokat a jelen ajánlás figyelembevételére és betartására;

FELSZÓLÍTJA a Beruházási Bizottságot és a Fejlesztéstámogatási Bizottságot az ajánlás végrehajtásának nyomon követésére és arra, hogy az ajánlás elfogadását követő legfeljebb három éven belül, majd ezután szükség szerint jelentést tegyen a Tanácsnak.

© OECD 2016

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás

Bevezetés

A bányászati, illetve ásványokkal kereskedő vállalatok a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben képesek lehetnek arra, hogy bevételt termeljenek, elősegítsék a növekedést és gyarapodást, megélhetést biztosítsanak és előmozdítsák a helyi fejlődést. Ugyanakkor fennáll a veszélye annak is, hogy az ilyen helyzetben lévő vállalatok jelentős káros hatások (pl. súlyos emberi jogi visszaélések és konfliktusok) bekövetkezéséhez járulnak hozzá, vagy ilyen káros hatásokkal hozhatók kapcsolatba.

Az útmutatás lefekteti az ásványok globális ellátási láncának felelősségteljes kezelése alapját képező kellő gondosság részletes kereteit.[1] A jelen útmutatás célja segíteni a vállalatokat abban, hogy beszerzési döntéseikkel (ideértve a beszállítók megválasztását is) biztosítsák az emberi jogok tiszteletben tartását, és beszerzési döntéseik révén elkerüljék a konfliktusokhoz való hozzájárulást. Ezáltal az útmutatás segíti a vállalatokat, hogy hozzájáruljanak a fenntartható fejlődéshez, és felelős beszerzést folytassanak a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben, megteremtve a beszállítókkal való konstruktív együttműködés feltételeit. A jelen útmutatás célja, hogy közös hivatkozási alapként szolgáljon az ásványok ellátási láncában és a későbbiekben esetlegesen kifejlesztett, az iparág által mozgatott rendszerben részt vevő minden beszállító és egyéb érdekelt fél számára, tisztázva a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncának felelősségteljes kezelésére vonatkozó elvárásokat.

Az útmutatás egy kormányokat, nemzetközi szervezeteket, iparági szereplőket és civil szervezeteket összefogó közös kezdeményezés eredménye, mely kezdeményezés célja, hogy előmozdítsa a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncának elszámoltathatóságát és átláthatóságát.

[1] Az útmutatás hatálya nem terjed ki azokra a fémekre, amelyek tekintetében észszerű módon várható, hogy újrahasznosítják őket. Az újrahasznosított fémek visszanyert végfelhasználói vagy fogyasztói felhasználás utáni termékek, illetve a termékgyártás során keletkezett fém gyártási hulladék. Az újrahasznosított fémek közé tartoznak a felesleges, elavult, hibás vagy selejt, finomított vagy feldolgozott fémek, amelyek alkalmasak az ón, a tantál, a volfrám vagy arany gyártása során való újrahasznosításra. A részben feldolgozott és a feldolgozatlan ásványok, illetve valamely más érc melléktermékei nem minősülnek újrahasznosított fémnek.

Konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek

A *konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek* fegyveres konfliktus, széles körben elterjedt erőszak vagy egyéb, embereket érintő károk kockázatával érintett területek. A fegyveres konfliktus számos formát ölthet; lehet nemzetközi vagy nem nemzetközi jellegű, érinthet két vagy több államot, lehet felszabadító háború, lázadás, polgárháború, stb. A *nagy kockázatot jelentő térségek* közé tartoznak a politikai instabilitás vagy elnyomás, az intézményrendszer gyengesége, a bizonytalanság, a polgári infrastruktúra összeomlása és a széles körben elterjedt erőszak által érintett területek. Az ilyen területeken gyakoriak az emberi jogi visszaélések, valamint a nemzeti és nemzetközi jog megsértése.

Mit jelent a kellő gondosság az ásványok ellátási láncában, és miért van rá szükség?

A kellő gondosság egy folyamatos, proaktív és reaktív folyamat, amelyen keresztül a vállalatok biztosíthatják az emberi jogok tiszteletben tartását és azt, hogy ne járuljanak hozzá konfliktusokhoz.[2] A kellő gondosság gyakorlása emellett segít a vállalatoknak a nemzetközi jognak, valamint a nemzeti jogszabályoknak (ideértve az ásványok tiltott kereskedelmét szabályozókat, valamint az ENSZ szankciókat) való megfelelésben.

A kellő gondosság kockázatalapú megközelítése azokra a lépésekre utal, amelyeket a vállalatoknak meg kell tenniük a tényleges vagy potenciális kockázatok azonosítása és kezelése érdekében, hogy ezáltal megelőzzék vagy mérsékeljék a tevékenységeikhez és beszerzési döntéseikhez kötődő káros hatásokat.

A jelen útmutatás alkalmazásában a „kockázatok" a vállalat saját tevékenységéből vagy harmadik felekkel (úgymint beszállítókkal és az ellátási lánc részét képező más szervezetekkel) való kapcsolataiból eredő, a vállalat működését veszélyeztető esetleges káros hatásokat jelentik. Ilyen hatások lehetnek az embereket érő károk (azaz külső hatások), a vállalat hírnevének sérülése vagy jogi felelősségének felmerülése (azaz belső hatások), vagy ezek együttesen. Ezek a belső és külső hatások gyakran összefonódnak, és a külső kár bekövetkezése mellett a vállalat hírneve is csorbát szenvedhet, illetve a vállalat jogi felelőssége is felmerülhet.

A vállalatok a kockázatokat a tevékenységük és kapcsolataik tényleges körülményeinek azonosításán, majd ezeknek a nemzeti és nemzetközi jogszabályok szerinti vonatkozó normákkal, a nemzetközi szervezetek felelős üzleti magatartásra vonatkozó ajánlásaival, a kormányzatok által támogatott eszközökkel, a magánszektor önkéntes kezdeményezéseivel, valamint a vállalat belső szabályzataival és rendszereivel való összevetésén keresztül értékelik. Ez a szemlélet segít a vállalat tevékenységének méretéhez és az ellátási láncban való kapcsolataihoz szabni a kellő gondosság gyakorlását.

[2] OECD (2011), *Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei*, OECD Párizs; (OECD, 2006) *Az OECD gyenge kormányzattal rendelkező térségekben tevékenykedő multinacionális vállalatok számára készített kockázati tudatosságot célzó eszköztára,* OECD, Párizs; valamint *Az üzleti életre és az emberi jogokra vonatkozó irányadó vezérelvek: „A jogok védelmére, tiszteletben tartására és orvoslására" vonatkozó ENSZ keretrendszer megvalósítása* (a főtitkár különleges megbízottjának jelentése az emberi jogokról, transznacionális vállalatokról és más üzleti vállalkozásokról, John Ruggie, A/HRC/17/31, 2011. március 21.)

A vállalatok számos kockázattal nézhetnek szembe az ásványokkal kapcsolatos ellátási láncaik tekintetében az ásványok kitermelésével, kereskedelmével és kezelésével kapcsolatos tényezők miatt, melyek mindegyike *természeténél fogva* a jelentős káros hatások nagyobb kockázatát rejti magában, úgymint a konfliktusok finanszírozása vagy azok körülményeinek táplálása, elősegítése vagy súlyosbítása. Az ellátási láncon belüli fragmentált termelési folyamat ellenére és függetlenül a beszállítókkal szembeni helyzetüktől, illetve azokra ható befolyásoló erejüktől, a vállalatok nincsenek védve azzal a kockázattal szemben, hogy az ásványok ellátási láncának különféle pontjain káros hatásokat okozhatnak vagy ilyen hatásokkal kerülhetnek kapcsolatba. Ebből következően a vállalatoknak észszerű lépéseket és jóhiszemű erőfeszítéseket kell tenniük a kellő gondosság tanúsítása érdekében, hogy azonosíthassák és megelőzhessék az ásványok kitermelésével és a konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekben működő beszállítókkal való kapcsolataikhoz kötődő kockázatokat és káros hatásokat.

Az ásványok ellátási lánca

Az ásványi nyersanyagok fogyasztói piacra juttatásában – mely általában magában foglalja a kitermelést, szállítást, kezelést, kereskedést, feldolgozást, olvasztást, finomítást és ötvözést, valamint a végtermék legyártását és értékesítését is – számos szereplő vesz részt. Az ellátási lánc egy minden olyan tevékenységet, szervezetet, szereplőt, technológiát, információt, erőforrást és szolgáltatást magában foglaló rendszer, amelyen keresztül az ásvány a kitermelési helytől a végfelhasználók (végső fogyasztók) részére készített végtermékbe való beépítésig eljut.

A gyakorlatban a kellő gondosság azok köré a lépések köré épül, amelyeket a vállalatoknak meg kell tenniük annak érdekében, hogy:

- azonosítsák a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok kitermelése, szállítása, kezelése, kereskedelme, feldolgozása, olvasztása, finomítása, ötvözése, valamint az ilyen ásványokat tartalmazó termékek gyártása és értékesítése során felmerülő tényleges körülményeket;
- azonosítsák és értékeljék a tényleges vagy potenciális kockázatokat azáltal, hogy összevetik a tényleges körülményeket a vállalat ellátási láncra vonatkozó szakpolitikájával (lásd az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modellt a II. mellékletben);
- egy kockázatkezelési terv elfogadásán és végrehajtásán keresztül megelőzzék vagy mérsékeljék az azonosított kockázatokat. Ezek alapján a vállalat dönthet úgy, hogy a kockázatmérséklési erőfeszítések végrehajtása alatt folytatja a kereskedést, hogy ideiglenesen felfüggeszti a kereskedést a kockázatmérséklési intézkedések idejére, vagy – a kockázatmérséklési kudarca esetén, illetve, ha azt megvalósíthatatlannak vagy a kockázatokat elfogadhatatlannak találja – beszünteti a kapcsolatot az adott beszállítóval.

Kiknek kell alkalmazniuk a kellő gondosság elvét?

Az útmutatás az ásványok ellátási láncában részt vevő minden olyan vállalatra érvényes, amely konfliktusok által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványokat szállít vagy használ fel. Habár a kellő gondosság alkalmazását az adott vállalat tevékenységeihez és kapcsolataihoz kell igazítani (úgymint a vállalat elhelyezkedése az ellátási láncon belül), minden vállalatnak kellő gondosságot kell gyakorolnia annak érdekében, hogy ne járuljon hozzá emberi jogi visszaélésekhez vagy konfliktusokhoz.

A jelen útmutatás elismeri, hogy a kellő gondosság a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben gyakorlati problémákat vet fel. A kellő gondosság elvének alkalmazásához rugalmasságra van szükség. A kellő gondosság megfelelő módja és mértéke az egyedi körülményektől függ, és számos tényező befolyásolja, úgymint a vállalat mérete, a tevékenység helyszíne, az adott ország helyzete, a tevékenységben érintett ágazat, valamint a termékek, illetve szolgáltatások jellege. Ezen kihívásokra különféle válaszokat adhatunk, egyebek mellett – de nem kizárólag - az alábbiakat:

- Az egész iparágra kiterjedő együttműködés a kellő gondosság alkalmazásához
- szükséges kapacitás kiépítéséhez. Költségmegosztás az iparágon belül az egyes, kellő gondosságot célzó feladatok vonatkozásában.
- Részvétel a felelős ellátásilánc-kezelést célzó kezdeményezésekben.[3]
- Együttműködés az azonos beszállítókkal dolgozó ágazati szereplők
- között. Együttműködés az upstream és a downstream vállalatok között.
- Partnerkapcsolatok kialakítása a nemzetközi és civil szervezetekkel. A jelen
- útmutatásban felvázolt, ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modell (II. melléklet) és a konkrét kellő gondosságot célzó ajánlások integrálása a meglévő eljárásokba és irányítási rendszerekbe, illetve a vállalat kellő gondosság megvalósítását célzó gyakorlataiba, úgymint beszerzési gyakorlatok, integritás, az „ismerd az ügyfeled" elvhez kapcsolódó, kellő gondosságot célzó intézkedések, a fenntarthatóság, a vállalat társadalmi felelősségvállalása, illetve egyéb éves jelentések.

A vállalatok számára lefektetett alapelvek és folyamatok mellett az útmutatás a kellő gondosság elvének megfelelő folyamatokat és eljárásokat ajánl a fejlődő, egész iparágra kiterjedő ellátásilánc-kezdeményezések számára a konfliktusérzékeny, felelősségteljes beszerzési gyakorlatok megvalósítása érdekében, továbbá segítheti és kiegészítheti az átfogó tanúsítási rendszerek (mint pl. a Nagy-tavak régiójával foglalkozó nemzetközi konferencia tanúsítási rendszere) kidolgozását és bevezetését.[4]

3 Példák: ITRI ellátási lánc kezdeményezés (iTSCi); az Elektronikai Ipari Polgárok Koalíciója (EICC) és a Globális e-fenntarthatósági Kezdeményezés (GeSI) által kidolgozott *Konfliktusmentes Kohászati Program*; *Konfliktusmentes Arany Standard*, Arany Világtanács (2012); valamint *felügyeletilánc-tanúsítás*, Felelős Ékszerészeti Tanács (2012); Globális Jelentéstételi Kezdeményezés, ellátásilánc-munkacsoport (2010).

4 Lásd: *ICGLR Regional Initiative against the Illegal Exploitation of Natural Resources* (Az ICGLR természeti erőforrások illegális kitermelése elleni regionális kezdeményezése), *www.icglr.org*.

Az útmutatás szerkezete

Az útmutatás (1) átfogó keretrendszert biztosít a kellő gondosság terén a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében (*lásd* az I. mellékletet); (2) lefektet egy közös elvrendszert biztosító modellt az ásványok ellátási láncára vonatkozó szakpolitikára (*lásd* a II. mellékletet); (3) meghatározza a kockázatmérséklés érdekében javasolt intézkedéseket és a javulás mérésére alkalmazható mutatókat, melyeket az upstream vállalatok – esetlegesen a downstream vállalatok együttműködésével – figyelembe vehetnek (*lásd* a III. mellékletet); valamint (4) tartalmaz két kiegészítést az ón, tantál és volfrám, valamint az arany tekintetében, melyek az ezen ásványok ellátási láncának szerkezetével kapcsolatosan felmerülő kihívások leküzdésére tartalmaznak útmutatást. A kiegészítések a kellő gondosságra vonatkozó, a vállalatoknak az ellátási láncon belüli különféle pozíciói és szerepkörei alapján meghatározott ajánlásokat tartalmaznak. Az ezeket az ásványokat – vagy finomított származékaikat – használó vállalatoknak először meg kell vizsgálniuk az egyes kiegészítésekben felsorolt figyelmeztető jelzéseket annak meghatározása érdekében, hogy alkalmazni kell-e a kellő gondosságra vonatkozó, ott leírt folyamatot.

Az útmutatás természete

A jelen útmutatás az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiben (Irányelvek), valamint az OECD a gyenge kormányzattal rendelkező térségekben tevékenykedő multinacionális vállalatok számára készített kockázati tudatosságot célzó eszköztárában (Kockázat azonosítási eszközök gyenge kormányzati zónákban multinacionális vállalatok számára) megfogalmazott alapelvekre és normákra épül, illetve összhangban van ezen dokumentumok tartalmával. A kormányzatok által közösen megfogalmazott ajánlásokat tartalmaz a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben tevékenykedő, vagy ezen területekről ásványokat beszerző vállalatok számára, útmutatást ad a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekre vonatkozóan a felelős ásványellátási lánc biztosítását célzó alapelvekről, illetve a kellő gondossági folyamatokról, az alkalmazandó jogszabályokkal és a vonatkozó nemzetközi normákkal összhangban. A jelen útmutatás betartása önkéntes és jogilag nem kikényszeríthető.

I. MELLÉKLET

A kockázatalapú, kellő gondosságra vonatkozó ötlépcsős keretrendszer az ásványok ellátási láncában tevékenykedő szereplők részére

Habár a kellő gondossággal kapcsolatos konkrét előírások és folyamatok az egyes ásványok esetében, illetve a vállalatnak az ellátási láncban való elhelyezkedésétől függően (az ásványokra vonatkozó kiegészítésekben részletezett módon) eltérhetnek, a vállalatoknak felül kell vizsgálniuk az általuk alkalmazott beszállítók körét és saját beszerzési döntéseiket, és integrálniuk kell vállalatirányítási rendszerükbe az alábbi, a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kockázatalapú, kellő gondosságra vonatkozó öt lépcsős keretrendszert:

1. ***Stabil vállalatirányítási rendszerek létrehozása.*** A vállalatoknak érdemes:

   A) Bevezetniük és világosan kommunikálniuk a beszállítók és a nyilvánosság felé a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncára vonatkozó vállalati szakpolitikát. Ennek a szakpolitikai modellnek magában kell foglalnia azokat a normákat, amelyek alapján a kellő gondosságot alkalmazzák, és meg kell felelnie a jelen útmutatás II. mellékletében megfogalmazott modell normáinak.

   B) Úgy kialakítaniuk a belső menedzsment szerkezetét, hogy az támogassa az ellátási láncra vonatkozó kellő gondosságot.

   C) Kialakítaniuk az ásványok ellátási láncára vonatkozó kontrollokat és az annak átláthatóságát biztosító rendszert. Ebbe beletartozik egy felügyeleti lánc, egy nyomonkövethetőségi rendszer vagy az ellátási lánc upstream szereplőinek azonosítása. Ez megvalósítható például az iparág által mozgatott programokban való részvételen keresztül.

   D) Szorosabb együttműködést kialakítani a vállalat és a beszállítók között. Az ellátási láncra vonatkozó szakpolitikát be kell építeni a beszállítókkal kötött szerződésekbe, megállapodásokba. Amikor az lehetséges, segíteni a beszállítókat a kapacitások kiépítésében, szem előtt tartva a kellő gondosság alkalmazásának előmozdítását is.

   E) Létrehozniuk egy vállalati szintű vagy az egész iparágra kiterjedő panaszkezelési mechanizmust és korai figyelmeztetési rendszert.

2. ***Az ellátási láncban felmerülő kockázatok azonosítása és értékelése.*** A vállalatoknak érdemes:

   A) Azonosítaniuk az ellátási láncukban felmerülő kockázatokat, a kiegészítésekben foglaltaknak megfelelően.

   B) Az ellátási láncra vonatkozó szakpolitikájukban foglalt normák alapján, a II. mellékletnek és a jelen útmutatásban foglalt, a kellő gondosságra vonatkozó ajánlásoknak megfelelően értékelniük a káros hatások kockázatát.

3. ***Az azonosított kockázatok kezelésére szolgáló stratégia kidolgozása és végrehajtása.*** A vállalatoknak érdemes:

   A) Jelenteniük az ellátási lánccal kapcsolatos kockázatértékelés során tett megfigyeléseket a vállalat illetékes felső vezetői felé.

   B) Kidolgozniuk és bevezetniük egy kockázatkezelési tervet. Kidolgozniuk és bevezetniük egy stratégiát a kockázat kezelésére, melynek keretében (i) folytatják a kereskedést a mérhető kockázatmérséklési erőfeszítések végrehajtása során, (ii) ideiglenesen felfüggesztik a kereskedést a mérhető kockázatmérséklés intézkedések idejére, vagy (iii) – a kockázatmérséklés kudarca esetén, illetve, ha azt megvalósíthatatlannak vagy a kockázatokat elfogadhatatlannak találják – beszünteti a kapcsolatot az adott beszállítóval. A megfelelő stratégia meghatározása érdekében a vállalatok a II. mellékletet (*A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős globális ellátási lánca tekintetében követendő szakpolitika modellje*) tekintsék át, és mérlegelniük kell az azonosított kockázatok megelőzésére vagy mérséklésére a legnagyobb hatékonysággal képes beszállítókra való befolyásukat, illetve szükség esetén lépéseket tenni a befolyásoló erő kiépítése érdekében. Ha a vállalat folytatja, illetve csak ideiglenesen függeszti fel a kereskedést a kockázatmérséklési erőfeszítések során, akkor egyeztetnie kell a beszállítókkal és az érintett érdekelt felekkel (ideértve a helyi és központi állami hatóságokat, a nemzetközi vagy civil szervezeteket és az érintett harmadik feleket), és szükség esetén megállapodást kell kötnie velük a kockázatkezelési terv részét képező, mérhető kockázatmérséklési terv tekintetében. A vállalatok alkalmazhatják a kellő gondosságról szóló útmutatás III. mellékletében javasolt intézkedéseket és mutatókat a kockázatkezelési tervben a konfliktusra vonatkozó és nagy kockázatokra érzékeny kockázatmérséklési stratégiák kidolgozására, valamint a progresszív javulás mérésére.

   C) Végrehajtaniuk a kockázatkezelési tervet, nyomon követni és megfigyelni a kockázatmérséklési erőfeszítések teljesítményét és jelentést tenni az illetékes felső vezetők felé. Ez megtörténhet a kockázatkezelési terv alkalmazásának és nyomon követésének – konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő – helyszínén működő helyi és központi állami hatóságokkal, upstream vállalatokkal, nemzetközi és civil szervezetekkel és az érintett harmadik felekkel együttműködve, illetve egyeztetve.

   D) További tény- és kockázatértékeléseket elvégezniük a kockázatmérséklést igénylő kockázatokra vonatkozóan vagy a körülmények megváltozása után.

4. ***Az ellátási láncban alkalmazott kellő gondosság független harmadik fél által végzett ellenőrzése az ellátási lánc egyes azonosított pontjain.*** A vállalatoknak az ellátási láncuk meghatározott pontjain (lásd a kiegészítéseket) független harmadik felekkel is ellenőriztetniük kell a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlataikat. Ezek az ellenőrzések egy független, intézményesített mechanizmuson keresztül hitelesíthetők.
5. ***Jelentéstétel az ellátási láncban alkalmazott kellő gondosságról.*** A vállalatoknak nyilvános jelentést kell tenniük az ellátási láncukban a kellő gondosság tekintetében alkalmazott szakpolitikáik és gyakorlataik tekintetében, amit megtehetnek úgy is, hogy a fenntarthatóságra vonatkozó jelentéseiket, vállalati társadalmi felelősségvállalásra vonatkozó jelentéseiket vagy éves beszámolóikat kibővítik az ásványok ellátási láncára vonatkozó kellő gondossággal kapcsolatos további információkkal.

II. MELLÉKLET

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős globális ellátási lánca tekintetében követendő szakpolitika modellje[1]

Felismerve a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok kitermelésével, kereskedelmével, kezelésével és exportálásával kapcsolatos jelentős káros hatások kockázatát és azt, hogy felelősek vagyunk az emberi jogok tiszteletben tartásáért és a konfliktusok támogatásának elkerüléséért, kötelezettséget vállalunk arra, hogy elfogadjuk, széles körben elterjesztjük és a beszállítóinkkal való szerződéseinkbe, illetve megállapodásainkba belefoglaljuk a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős beszerzésére vonatkozó alábbi, a konfliktusérzékeny beszerzési gyakorlatok és a beszállítók által a kitermeléstől a végfelhasználóig (végső fogyasztóig) alkalmazott kockázatérzékenység tekintetében közös hivatkozási alapot biztosító szakpolitikát. Vállaljuk, hogy tartózkodunk minden olyan cselekménytől, amely hozzájárulna a konfliktusok finanszírozásához, továbbá, hogy szem előtt tartjuk a vonatkozó ENSZ szankcionálási határozatokat és – ahol ez alkalmazható – az ezeket a nemzeti jogba átültető helyi jogszabályokat.

Az ásványok kitermelésével, szállításával és kereskedelmével kapcsolatos súlyos visszaélések tekintetében:

1. A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből való beszerzés vagy az azokban végzett tevékenység során semmilyen fél részéről nem toleráljuk az alábbiakat, illetve azokból nem szerzünk hasznot, azokhoz nem járulunk hozzá és azok elkövetését nem mozdítjuk elő:
   - *i)* a kínzás, illetve a kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód bármilyen formája;
   - *ii)* a kényszer- vagy kötelező munka bármely formája, ami olyan munkát vagy szolgáltatást jelent, amelyet bármely személytől büntetéssel való fenyegetettség mellett követelnek meg, és amelyet az adott személy nem önkéntes beleegyezése alapján végez;

[1] A jelen, *konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős globális ellátási lánca tekintetében követendő szakpolitikai modell* célja, hogy közös hivatkozási alapot biztosítson az ásványok teljes ellátási láncának minden szereplője *számára. Bátorítjuk a vállalatokat arra, hogy építsék be a szakpolitika-modellt a vállalati társadalmi felelősségvállalásra, fenntarthatóságra, illetve más, ezekkel egyenértékű területekre vonatkozó meglévő szabályzataikba.*

iii) a gyermekmunka legrosszabb formái;[2]

iv) más súlyos emberi jogi jogsértések és visszaélések, úgymint a széles körben elterjedt szexuális erőszak;

v) háborús bűnök vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények és népirtás.

A súlyos visszaélésekkel kapcsolatos kockázatkezelés tekintetében:

2. Azonnal felfüggesztünk, illetve beszüntetünk minden üzleti kapcsolatot bármely olyan upstream beszállítóval, amellyel kapcsolatban annak kockázatát azonosítjuk, hogy az az 1. pontban meghatározott súlyos visszaélések bármelyikét elkövető féltől szerzi be áruját, vagy ilyen féllel kapcsolatba hozható.

A nem állami fegyveres csoportok közvetlen vagy közvetett támogatása tekintetében:[3]

3. Nem toleráljuk nem állami fegyveres csoportoknak az ásványok kitermelésén, szállításán, kereskedelmén, kezelésén vagy exportján keresztüli bármiféle (akár közvetlen, akár közvetett) támogatását. A nem állami fegyveres csoportoknak az ásványok kitermelésén, szállításán, kereskedelmén, kezelésén, illetve kivitelén keresztüli „közvetlen vagy közvetett támogatása" magában foglalja többek között – de nem kizárólag – az ásványok olyan nem állami fegyveres csoportoktól vagy kapcsolt feleiktől való beszerzését, illetve az olyan nem állami fegyveres csoportok vagy kapcsolt feleik részére történő kifizetést, logisztikai segítségnyújtást vagy felszerelések szállítását, amelyek:[4]

i) illegálisan tartanak bányaterületeket az ellenőrzésük alatt, vagy egyéb módon ellenőrzik a szállítási útvonalakat, az ásványkereskedelem helyszíneit, valamint az ellátási lánc upstream szereplőit;[5] és/vagy

ii) illegálisan vetnek ki adót, pénzt[6] vagy ásványokat kényszerítenek ki a bányaterületek hozzáférési pontjain, a szállítási útvonalak mentén vagy az ásványkereskedelem helyszínein; és/vagy

iii) illegálisan adóztatják vagy kényszerítik a közvetítőket, az export cégeket vagy a nemzetközi kereskedőket.

---

2 Lásd a Nemzetközi Munkaügyi Szervezetnek (ILO) a gyermekmunka legrosszabb formáinak betiltásáról szóló 182. számú, 1999-ben elfogadott egyezményét.

3 A nem állami fegyveres csoportok azonosítása során a vállalatok a vonatkozó ENSZ BT-határozatokra hivatkozhatnak.

4 A „kapcsolt vállalkozások" körébe tartoznak a kereskedők, konszolidációval foglalkozó szereplők, közvetítők, és az ellátási lánc egyéb szereplői, amelyek az ásványok kitermelésének, kereskedelmének és kezelésének elősegítése érdekében közvetlen együttműködésben vannak fegyveres csoportokkal.

5 A bányák, szállítási útvonalak, az ásványkereskedelem helyszíneinek, valamint az ellátási lánc upstream szereplőinek „ellenőrzése" az alábbiakat jelenti: *(i)* a kitermelés nyomon követése, a hozzáférés biztosítása a bányaterületekhez és/vagy a downstream értékesítés koordinálása a közvetítők, export cégek, vagy nemzetközi kereskedő cégek felé; *(ii)* a kényszer vagy kötelező munka bármely formájának igénybevétele az ásványbányászathoz, a szállításhoz, kereskedelemhez vagy értékesítéshez; illetve *(iii)* upstream vállalat vagy bánya igazgatói, vagy egyéb tisztségviselői feladatkörének betöltése, ezen vállalatokban vagy bányákban meglévő tényleges vagy egyéb tulajdonosi érdekeltség.

6 A bányák, szállítási útvonalak, az ásványkereskedelem helyszínei vagy upstream vállalatok esetében alkalmazott „kényszerítés" az alábbiakat jelenti: pénzösszeg vagy ásványok erőszakkal vagy egyéb más büntetéssel való fenyegetés következtében, nem önkéntes alapon történő átadása gyakran a bányaterülethez, szállítási útvonalakhoz való hozzáférésért, vagy az ásványok szállításáért, beszerzéséért vagy eladásáért cserébe.

A nem állami fegyveres csoportok közvetlen vagy közvetett támogatásával kapcsolatos kockázatkezelés tekintetében:

4. Azonnal felfüggesztünk, illetve beszüntetünk minden üzleti kapcsolatot bármely olyan upstream beszállítóval, amellyel kapcsolatban annak kockázatát azonosítjuk, hogy az a 3. pontban meghatározottak szerint közvetlen vagy közvetett támogatást nyújt nem állami fegyveres csoportoknak.

Az állami vagy magán biztonsági erők tekintetében:

5. Vállaljuk, hogy a 10. pontban foglaltakkal összhangban tartózkodunk az olyan állami vagy magán biztonsági erők akár közvetlen, akár közvetett támogatásától, amelyek illegálisan ellenőriznek bányaterületeket, szállítási útvonalakat vagy az ellátási lánc upstream szereplőit; illegálisan vetnek ki adót, illetve pénzt vagy ásványokat kényszerítenek ki a bányaterületek hozzáférési pontjain, a szállítási útvonalak mentén vagy az ásványkereskedelem helyszínein; és/vagy illegálisan adóztatják vagy kényszerítik pénz megfizetésére vagy ásványok átadására a közvetítőket, az export cégeket vagy a nemzetközi kereskedőket.[7]
6. Elfogadjuk, hogy a bányaterületeken és/vagy a környező területeken, illetve a szállítási útvonalak mentén működő állami vagy magán biztonsági erők szerepe kizárólag a jogszabályok érvényesítésére (ezen belül többek között az emberi jogok védelmezésére, a bányákban dolgozók, valamint a bányafelszerelések és – létesítmények biztonságáról való gondoskodásra, valamint a bányaterületeken és a szállítási útvonalakon folyó kitermelés és kereskedelem megzavarásának megakadályozására) terjedhet ki.
7. Amennyiben akár mi, akár az ellátási láncunkban részt vevő bármely vállalat állami vagy magán biztonsági erőket szerződtet, akkor vállaljuk, hogy ezektől a biztonsági erőktől megköveteljük a biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelvek (Voluntary Principles on Security and Human Rights) követését. Támogatjuk olyan átvilágítási irányelvek kidolgozását, illetve lépéseket teszünk olyan átvilágítási irányelvek kidolgozása érdekében, amelyek biztosítják, hogy ne kerüljön szerződtetésre olyan biztonsági erőhöz tartozó személy vagy egység, amely ismert módon súlyos emberi jogi visszaélést követett el.
8. Támogatjuk a központi vagy helyi hatóságokkal, nemzetközi szervezetekkel és civil szervezetekkel való együttműködést, illetve lépéseket teszünk a velük való együttműködésre az olyan hatékony megoldások kidolgozása terén, amelyek célja a biztonságról gondoskodó állami biztonsági erők részére teljesített kifizetések átláthatóságának, arányosságának és elszámoltathatóságának javítása.
9. Támogatjuk a központi vagy helyi hatóságokkal, nemzetközi szervezetekkel és civil szervezetekkel való együttműködést, illetve lépéseket teszünk a velük való együttműködésre a veszélyeztetett csoportoknak (különösen a kisüzemi bányászoknak) a bányaterületeken tartózkodó akár állami, akár magán biztonsági erők jelentette káros hatásoknak való kitettségének kiküszöbölésére vagy

[7] A „közvetlen vagy közvetett támogatás” fogalma nem terjed ki a támogatás jogszabály által előírt formáira (pl. a vállalatok által a működési helyük szerinti ország kormányzata részére megfizetett törvényes adók, díjak és jogdíjak; az ilyen kifizetésekkel kapcsolatos nyilvánosságra hozatali követelményeket lásd a 13. pontban).

minimalizálására azokban az esetekben, amikor az ellátási láncon belül az ásványokat kisipari és kisméretű bányászati tevékenység során termelik ki.

Az állami vagy magán biztonsági erőkkel kapcsolatos kockázatkezelés tekintetében:

10. A vállalatnak az ellátási láncban betöltött helyétől függően az upstream beszállítókkal és az egyéb érdekelt felekkel együttesen haladéktalanul kidolgozunk, elfogadunk és végrehajtunk egy kockázatkezelési tervet az 5. pontban foglaltak szerinti állami vagy magán biztonsági erők részére nyújtott közvetlen vagy közvetett támogatással kapcsolatos kockázatok megelőzésére vagy mérséklésére, amennyiben ilyen kockázat fennállását észleljük. Ilyen esetben, amennyiben a kockázat mérséklése érdekében tett erőfeszítéseink a kockázatkezelési terv elfogadásától számított hat hónapon belül nem vezetnek eredményre, beszüntetjük az érintett upstream beszállítókkal való együttműködést.[8] Ugyanígy járunk el, ha a 8. vagy 9. pontban foglaltakkal ellentétes gyakorlat észszerű kockázatát azonosítjuk.

A vesztegetés és az ásványok származásával kapcsolatos hamis nyilatkozattétel tekintetében:

11. Nem kínálunk fel, ígérünk, adunk vagy igényelünk semmiféle kenőpénzt az ásványok eredetének eltitkolása, elleplezése, valamint a kormányzatnak az ásványok kitermelésével, kereskedelmével, kezelésével, szállításával és exportálásával kapcsolatosan megfizetendő adók, díjak és jogdíjak elkerülése érdekében, és az ilyen megvesztegetésre irányuló kéréseket elutasítjuk.[9]

A pénzmosás tekintetében:

12. Amennyiben észleljük, hogy a bányaterületeken, a szállítási útvonalak mentén vagy az ásványokkal való, upstream szállítók általi kereskedés pontjain illegálisan adóztatják vagy kikényszerítik az ásványokat, és az ilyen ásványok kitermelése, kereskedelme, kezelése, szállítása vagy exportálása során vagy ahhoz kapcsolódóan észszerű megállapítás szerint fennáll a pénzmosás kockázata, akkor támogatjuk a pénzmosás hatékony kiküszöbölése iránt tett erőfeszítéseket, illetve ez irányban lépéseket teszünk.

8. Az I. melléklet 3. D. lépésében meghatározottaknak megfelelően a vállalatoknak kockázatkezelési terv elfogadását követően további kockázatértékelést kell lefolytatniuk a mérséklendő kockázatok tekintetében. Amennyiben a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított hat hónapon belül nem történik jelentős mérhető javulás az 5. pontban foglaltak szerinti állami vagy magán biztonsági erőknek biztosított közvetlen vagy közvetett támogatás kockázatának megelőzése vagy mérséklése tekintetében, akkor a vállalatoknak legalább három hónapra fel kell függeszteniük vagy be kell szüntetniük az adott beszállítóval való együttműködést. A felfüggesztés mellett sor kerülhet egy felülvizsgált kockázatkezelési terv kidolgozására, amely meghatározza a kereskedelmi kapcsolat folytatásához elérendő, a progresszív javulásra vonatkozó teljesítménycélokat.
9. Lásd a nemzetközi kereskedelmi ügyletekben a külföldi hivatalos személyek megvesztegetése elleni küzdelemről szóló OECD-egyezményt (1997) és az ENSZ korrupció elleni egyezményét (2004).

A kormányzatoknak megfizetendő adók, díjak és jogdíjak megfizetése tekintetében:

13. Gondoskodunk arról, hogy a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok kitermeléséhez, kereskedelméhez és exportjához kapcsolódóan a kormányzatoknak megfizetendő minden adó, díj és jogdíj megfizetésre kerüljön, továbbá vállaljuk, hogy a vállalatnak az ellátási láncban való elhelyezkedésétől függően minden ilyen kifizetést nyilvánosságra hozunk a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezésben (angolul: „Extractive Industry Transparency Initiative"; „ETTI") lefektetett alapelveknek megfelelően.

A vesztegetéssel, az ásványok származásával kapcsolatos hamis nyilatkozattétellel, a pénzmosással és az adók, díjak és jogdíjak kormányzatok részére való megfizetésével kapcsolatos kockázatkezelés tekintetében:

14. Vállaljuk, hogy a vállalatnak az ellátási láncban való elhelyezkedésétől függően megfelelő módon együttműködünk a beszállítókkal, központi és helyi állami hatóságokkal, nemzetközi és civil szervezetekkel és az érintett harmadik felekkel, hogy észszerű időn belül tett, mérhető lépéseken keresztül megelőzzük, illetve mérsékeljük a káros hatások kockázatát, javítsuk és nyomon kövessük az erre vonatkozó teljesítményünket. A mérséklésre tett erőfeszítések kudarca esetén felfüggesztjük vagy beszüntetjük az upstream beszállítókkal való együttműködést.[10]

[10] Az I. melléklet 3. D. lépésében meghatározottaknak megfelelően a vállalatoknak kockázatkezelési terv elfogadását követően további kockázatértékelést kell lefolytatniuk a mérséklendő kockázatok tekintetében. Amennyiben a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított hat hónapon belül nem történik jelentős mérhető javulás a vesztegetéssel, az ásványok származásával kapcsolatos hamis nyilatkozattétellel, a pénzmosással és az adók, díjak és jogdíjak kormányzatok részére való megfizetésével kapcsolatos kockázatok megelőzése vagy mérséklése tekintetében, akkor a vállalatoknak legalább három hónapra fel kell függeszteniük vagy be kell szüntetniük az adott beszállítókkal való együttműködést. A felfüggesztés mellett sor kerülhet egy felülvizsgált kockázatkezelési terv kidolgozására, amely meghatározza a kereskedelmi kapcsolat folytatásához elérendő, a progresszív javulásra vonatkozó teljesítménycélokat.

III. MELLÉKLET

Javasolt kockázatmérséklő intézkedések és a javulás mérését szolgáló mutatók

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – BIZTONSÁG ÉS KAPCSOLÓDÓ KÉRDÉSEK

KOCKÁZATMÉRSÉKLÉS:

Az alábbiakban javasolt kockázatmérséklési intézkedéseket az upstream vállalatok önállóan vagy egyesületeken, közös értékelő csoportokon vagy más megfelelő módszereken keresztül is alkalmazhatják az alábbi tevékenységek megvalósítása érdekében:

- az illetékes központi kormányzati szerv (pl. Bányaügyi Minisztérium) értesítése az ellátási láncon belül megvalósuló visszaélésszerű és kizsákmányoló gyakorlatokról;
- haladéktalan lépések megtétele annak biztosítására, hogy az upstream közvetítők és a konszolidálásban részt vevő felek megosszák a downstream szereplőkkel vagy a nyilvánossággal a biztonságról gondoskodó állami vagy magán biztonsági erők részére tett kifizetésekre vonatkozó adatokat az olyan területeken, ahol az ásványokat illegális módon megadóztatják vagy kikényszerítik,
- a közvetítőkkel és konszolidálásban részt vevő felekkel való együttműködés a biztonsági erők magatartása és a biztonsági erők részére tett kifizetések dokumentálására irányuló kapacitásaik kiépítése érdekében;
- a kisipari és kisméretű bányászattal (angolul: artisanal and small-scale mining, betűszóval: ASM) foglalkozó területekről való beszerzés során a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó közösségek, a helyi kormányzat és az állami vagy magán biztonsági erők közötti biztonsági megállapodások formálissá tételének támogatása (adott esetben) a civil és nemzetközi szervezetekkel együttműködésben annak érdekében, hogy minden kifizetés szabad döntésen alapuljon és arányos legyen a biztosított szolgáltatással, továbbá tisztázásra kerüljenek a biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelveknek, a rendfenntartó erők ENSZ magatartási kódexének és az ENSZ-nek a rendfenntartó erők általi lőfegyverhasználatra vonatkozó alapelveinek megfelelő műveleti szabályok;

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – BIZTONSÁG ÉS KAPCSOLÓDÓ KÉRDÉSEK *(folytatás)*

- az információk megosztását és közlését lehetővé tevő kommunikációs fórumok létrehozásának támogatása;
- adott esetben egy elkülönített alap vagy egyéb alap létrehozása, amelyen keresztül a biztonsági erők a szolgáltatásaikért járó kifizetéseiket megkapják;
- nemzetközi szervezetekkel, illetve civil szervezetekkel való partnerkapcsolat kialakítása, támogatandó a biztonsági erők kapacitásainak kiépítését a bányaterületeken, amelynek a biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelveknek, továbbá a rendfenntartó erők ENSZ magatartási kódexének és az ENSZ-nek a rendfenntartó erők általi lőfegyverhasználatra vonatkozó alapelveinek megfelelően kell történnie.

További útmutatásért lásd: Nemzetközi Beruházási Ügynökség: *A biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelvek: Eszköztár a bevezetéshez nagyobb helyszínek számára (The Voluntary Principles on Security and Human Rights: An Implementation Toolkit for Major Sites;* 2008); a Vöröskereszt Nemzetközi Bizottsága: Oktatóanyagok a fegyveres rendvédelmi szervek és biztonsági személyzet részére (Training Resources for armed police and security personnel); valamint a *Biztonsági magánszolgáltatók nemzetközi magatartási kódexe* (*International Code of Conduct for Private Security Service Providers;* 2010).

A JAVULÁS MÉRÉSÉRE JAVASOLT MUTATÓK: *Lásd* pl. a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI, Global Reporting Initiative), Indikátorprotokoll-csomag: Emberi jogokkal, bányászattal és a fémágazattal kapcsolatos kiegészítés, 3.0 változat (Indicator Protocols Set: Human Rights, Mining and Metals Sector Supplement; Version 3.0) **HR8** mutató: *„A szervezet emberi jogokra vonatkozó, a működés szempontjából releváns szabályzataival vagy eljárásaival kapcsolatosan kioktatott biztonsági személyzet százalékos aránya."* A mutatókról további részleteket a mutatókhoz kapcsolódó kommentárokban talál. A mutatókkal kapcsolatos jelentéstétellel és a vonatkozó információk összeállításával kapcsolatos útmutatásért (ideértve a közösségeket és nőket fenyegető kockázatokra vonatkozó indikátorokat és információkat is) lásd a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés fenntarthatósági jelentéstételre vonatkozó iránymutatásait és a bányászati és fémszektorra vonatkozó kiegészítését (3.0 változat).

Az olyan bányákból származó, illetve olyan szállítási útvonalak mentén szállított ásványok tekintetében, amelyekben, illetve amelyeken biztonsági erők tevékenykednek, *az állami vagy magán biztonsági erők által illegálisan megadóztatott vagy az upstream szereplőktől kikényszerített ásványok vagy pénz aránya nem összesített, tételenkénti alapon; az állami vagy magán biztonsági erőknek biztosított kifizetések természete és típusa, ideértve a biztonság nyújtásával és a kifizetésekkel kapcsolatos megállapodások természetét és típusát is.*

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – A KISÜZEMI BÁNYÁSZOK BIZTONSÁGA ÉS KÁROS HATÁSOKNAK VALÓ KITETTSÉGE

KOCKÁZATMÉRSÉKLÉS:

A kisüzemi bányászati területekről való beszerzés esetén az alábbiakban javasolt kockázatmérséklési intézkedéseket az upstream vállalatok önállóan vagy egyesületeken, közös értékelő csoportokon vagy más megfelelő módszereken keresztül is alkalmazhatják az alábbi tevékenységek megvalósítása érdekében:

- a kisüzemi bányászok visszaélésszerű gyakorlatoknak való kitettségének minimalizálása, szövetkezetek, egyesületek vagy más, tagságon alapuló struktúrák megalapításán keresztül támogatva a fogadó országok kormányzatait a kisüzemi szektor progresszív professzionalizálásában és formalizálásában.

A kockázatmérséklés lefolytatásával kapcsolatosan további útmutatást a Felelős Ékszerészeti Tanács (Responsible Jewellery Council) Normákra vonatkozó útmutatásában, a „COP 2.14 kisipari és kisméretű bányászat" résznél talál, úgymint „a szélesebb közösség támogatása a lehető legtöbb áru és szolgáltatás helyi beszerzésével; a gyermekmunka kiküszöbölése mint a közösségben való szerepvállalás feltétele; a nők helyzetének javítása a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó közösségekben a nemek közötti egyenlőség tudatosítását és a nők szerepvállalásának megerősítését célzó programokon keresztül."

A JAVULÁS MÉRÉSÉRE JAVASOLT MUTATÓK: *Lásd* pl. a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés (GRI, Global Reporting Initiative), Indikátorprotokoll-csomag: Emberi jogokkal, bányászattal és a fémágazattal kapcsolatos kiegészítés, 3.0 változat (Indicator Protocols Set: Human Rights, Mining and Metals Sector Supplement; Version 3.0) **MM8** mutató: *„Azon […] működési helyszínek száma (és százalékos aránya), ahol a* kisipari és kisméretű *(ASM) bányászat a helyszínen vagy a helyszín közelében történik; a kapcsolódó kockázatok és az ezen kockázatok kezelésére és mérséklésére tett lépések".* A mutatókról további részleteket a mutatókhoz kapcsolódó kommentárokban talál. A mutatókkal kapcsolatos jelentéstétellel és a vonatkozó információk összeállításával kapcsolatos útmutatásért (ideértve a közösségeket és nőket fenyegető kockázatokra vonatkozó indikátorokat és információkat is) lásd a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés fenntarthatósági jelentéstételre vonatkozó iránymutatásait és a bányászati és fémszektorra vonatkozó kiegészítését (3.0 változat).

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – VESZTEGETÉS ÉS AZ ÁSVÁNYOK SZÁRMAZÁSÁVAL KAPCSOLATOS HAMIS NYILATKOZATTÉTEL

KOCKÁZATMÉRSÉKLÉS:

Az upstream vállalatok együttműködhetnek egyesületeken, értékelő csoportokon vagy egyéb megfelelő módszereken keresztül, hogy kiépítsék a beszállítóknak – különösen a kkv-knak – a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási láncával kapcsolatos kellő gondosság elvégzéséhez szükséges kapacitásait.

A JAVULÁS MÉRÉSÉRE JAVASOLT MUTATÓK: A javulásra vonatkozó mutatóknak az útmutatásban meghatározott folyamatokon kell alapulniuk. Mutató lehet pl. *az alkalmazott felügyeleti láncra vagy az ellátási lánc átláthatósági rendszerére vonatkozóan downstream irányban átadott információk; az ellátási lánccal kapcsolatos kockázatértékelés és –kezelés jellege és formája, különösen a felügyeleti lánc és az átláthatósági rendszerek által generált információk; a vállalat szerepvállalása az ellátási láncra vonatkozó kellő gondossággal kapcsolatos kapacitások kialakításában és az egyéb ilyen célú iparági kezdeményezésekben.*

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – PÉNZMOSÁS

KOCKÁZATMÉRSÉKLÉS:

Az alábbiakban javasolt kockázatmérséklési intézkedéseket az upstream vállalatok önállóan vagy egyesületeken, közös értékelő csoportokon vagy más megfelelő módszereken keresztül is alkalmazhatják az alábbi tevékenységek megvalósítása érdekében:

- a beszállítókra, ügyfelekre és tranzakciókra vonatkozó figyelmeztető jelzések kidolgozása a gyanús viselkedés és tevékenységek azonosítása érdekében;
- a beszállítók, üzleti partnerek és ügyfelek személyazonosságának azonosítása és ellenőrzése;
- a bűncselekményre utaló magatartások jelentése a helyi, nemzeti, regionális és nemzetközi bűnüldöző szervek felé.

További útmutatásért lásd a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) által készített, A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem kockázatalapú megközelítéséről szóló útmutatást.

A JAVULÁS MÉRÉSÉRE JAVASOLT MUTATÓK: A javulásra vonatkozó mutatóknak az útmutatásban meghatározott folyamatokon kell alapulniuk. Potenciális mutató lehet pl. *az ellátási láncra vonatkozó szakpolitika, az alkalmazott felügyeleti láncra vagy az ellátási lánc átláthatósági rendszerére vonatkozóan downstream irányban átadott információk; az ellátási lánccal kapcsolatos kockázatértékelés és –kezelés jellege és formája, különösen a felügyeleti lánc és az átláthatósági rendszerek által generált információk; a vállalat szerepvállalása az ellátási láncra vonatkozó kellő gondossággal kapcsolatos kapacitások kiépítésében és az egyéb ilyen célú ipari kezdeményezésekben.*

AZ ELLÁTÁSI LÁNCRA VONATKOZÓ SZAKPOLITIKA – A KORMÁNYZATOK RÉSZÉRE MEGFIZETETT ADÓK, DÍJAK ÉS JOGDÍJAK ÁTLÁTHATÓSÁGA

KOCKÁZATMÉRSÉKLÉS:

Az alábbiakban javasolt kockázatmérséklési intézkedéseket az upstream vállalatok önállóan vagy egyesületeken, értékelő csoportokon vagy más megfelelő módszereken keresztül is alkalmazhatják az alábbi tevékenységek megvalósítása érdekében:

- a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezésben (angolul: EITI – Extractive Industry Transparency Initiative) megfogalmazott alapelvek és kritériumok megvalósítása;
- a kormányzatok részére az ásványok kitermelésével, kereskedelmével és a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből való exportjával kapcsolatosan megfizetett adókra, díjakra és jogdíjakra vonatkozó, nem összesített információk;
- a vonatkozó helyi és központi kormányzati szervek tájékoztatása a bevételek beszedésével és nyomon követésével kapcsolatos potenciális gyenge pontokról;
- az ilyen szervek részére fejlesztő tréningek tartásának támogatása a feladataik hatékony teljesítése érdekében.

Arról, hogy a vállalkozások milyen módon támogathatják az EITI alkalmazását, az alábbi hivatkozáson keresztül érhető el további információ: http://eiti.org/document/ businessguide.

A JAVULÁS MÉRÉSÉRE JAVASOLT MUTATÓK: *Lásd* pl. a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés, „Indikátorprotokoll-csomag: Gazdasággal, bányászattal és a fémágazattal kapcsolatos kiegészítés, 3.0 változat" (Indicator Protocols Set: Economic, Mining and Metals Sector Supplement; Version 3.0) **EC1** mutatója: *„A generált és elosztott közvetlen gazdasági érték, beleértve a bevételeket, működési költségeket, munkavállalói javadalmazást, adományokat és más közösségi beruházásokat, felhalmozott eredményt és a tőkét biztosító felek és a kormányzatok részére teljesített kifizetéseket is."* A mutatókról további részleteket a mutatókhoz kapcsolódó kommentárokban talál. A mutatókkal kapcsolatos jelentéstétellel és a vonatkozó információk összeállításával kapcsolatos útmutatásért lásd a Globális Jelentéstételi Kezdeményezés fenntarthatósági jelentéstételre vonatkozó iránymutatásait és a bányászati és fémszektorra vonatkozó kiegészítését (3.0 változat).

© OECD 2016

Az ónra, tantál és volfrámra vonatkozó kiegészítés

Hatály és fogalommeghatározások

A jelen kiegészítés konkrét útmutatást tartalmaz az ásványok ellátási láncában részt vevő különféle szereplők számára a konfliktusok által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekből származó ón, tantál és volfrám (a továbbiakban: „ásványok") ellátási láncával kapcsolatos kellő gondosság tekintetében. Különbséget tesz az ellátási láncon belül az *upstream vállalatok* és a *downstream vállalatok* között és ennek megfelelően tesz ajánlásokat a kellő gondosságra vonatkozóan.

A jelen kiegészítés alkalmazásában az „upstream" kifejezés az ásványok ellátási láncának a bánya és a kohók/finomítók közötti szakaszát jelenti. Az „upstream vállalatok" körébe tartoznak a bányavállalkozások (kisipari és kisméretű vállalkozások, illetve nagy termelők),[1] az ásvány származási országának helyi ásványkereskedői vagy exportőrei, nemzetközi koncentrátumkereskedők, ásvány-újrafeldolgozók, valamint a kohók és a finomítók. *A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás* és a jelen, Ónra, tantálra és volfrámra vonatkozó kiegészítés (a továbbiakban: az útmutatás) többek között azt javasolja, hogy ezek a vállalatok hozzanak létre egy, a birtokukban lévő ásványok feletti belső ellenőrzési rendszert (felügyeleti lánc vagy nyomonkövethetőség), valamint helyszíni értékelő csoportokat, amelyek felállíthatók közösen, az upstream vállalatok közötti együttműködés keretében, de megőrizve egyéni felelősségüket. Ezeken az eszközökön keresztül ellenőrizhető, megbízható, időszerű információk generálhatók és oszthatók meg a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok kitermelésének, kereskedelmének, kezelésének és exportjának kvalitatív körülményei tekintetében. A jelen útmutatás felhívja ezeket az upstream vállalatokat, hogy kockázatértékeléseik eredményét bocsássák a downstream vásárlók rendelkezésére, és ellenőriztessék a kohók és a finomítók kellő gondossággal kapcsolatos gyakorlatait harmadik felekkel, ideértve egy intézményesített mechanizmus alkalmazását is.

[1] Az „upstream vállalatok" közé elsősorban a kisipari és kisméretű termelő *vállalkozások*, nem magánszemélyek vagy kisüzemi bányászok informális munkacsoportjai tartoznak.

A „downstream” az ásványok ellátási láncának a kohóktól/finomítóktól a kiskereskedőkig tartó szakaszát jelenti. A „downstream vállalatok” közé tartoznak a fémkereskedők és fémekkel foglalkozó tőzsdék, alkatrészgyártók, termékgyártók, eredeti berendezéseket gyártók vállalatok (OEM-ek) és kiskereskedők. Az útmutatás többek között azt javasolja, hogy a downstream vállalatok legjobb tudásuk szerint térképezzék fel és vizsgálják meg az ellátási láncukban részt vevő kohók/finomítók kellő gondosságra vonatkozó folyamatait, és állapítsák meg, hogy azok megfelelnek-e a jelen útmutatásban foglalt, kellő gondosságra vonatkozó intézkedéseknek. A downstream vállalatok részt vehetnek a kohók/finomítók jelen útmutatásnak való megfelelése vizsgálatát célzó, az egész iparágra kiterjedő kezdeményezésekben, valamint a jelen útmutatásban foglalt ajánlásoknak való megfelelés érdekében információkat szerezhetnek az ilyen kezdeményezésekből.

Ez a megkülönböztetés azt a tényt tükrözi, hogy a vállalat birtokában lévő ásványok nyomon követésén alapuló belső kontrollmechanizmusok az olvasztást követően általában már nem alkalmazhatók, mivel a finomított fémek a végtermékek alkatrészeinek kisebb alkotóelemeiként kerülnek a fogyasztói piacra. Ezen gyakorlati nehézségek miatt a downstream vállalatoknak javasolt belső kontrollokat bevezetniük a közvetlen beszállítóik felett, valamint az egész iparágra kiterjedő kezdeményezések keretében is koordinálhatják erőfeszítéseiket az alvállalkozók felett befolyásoló erő kiépítése, a gyakorlati kihívások leküzdése és a jelen útmutatásban meghatározott, a kellő gondosságra vonatkozó ajánlások hatékony végrehajtása érdekében.

A jelen kiegészítés alkalmazását szükségessé tevő figyelmeztető jelzések

A jelen útmutatás a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben működő, illetve a potenciálisan konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ónt (kassziterit), tantált (tantalit) vagy volfrámot (volframit) vagy ezek olvasztott származékait beszállító szereplőkre vonatkozik. A vállalatoknak érdemes előzetesen áttekinteniük az ásványok és fémek beszerzésére vonatkozó gyakorlataikat, hogy megállapítsák, vonatkozik-e rájuk a jelen útmutatás. A jelen útmutatásban szereplő, a kellő gondosságot biztosító előírásokat és folyamatokat az alábbi figyelmeztető jelzések felmerülése esetén kell alkalmazni:

Az ásvány származási és szállítási helyével kapcsolatos figyelmeztető jelzések:

Az ásványok konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő területről származnak, vagy ilyen területen keresztül szállították őket.[2]

Az ásványok állítólag olyan országból származnak, amely az információk alapján korlátozott tartalékkal, illetve korlátozott forrásokkal vagy várható termelési szinttel rendelkezik az érintett ásvány tekintetében (tehát az állítások szerint az adott országból származó ásvány mennyisége túlmutat az ismert tartalékok vagy várható termelés szintjén).

Az ásványok állítólag olyan országból származnak, amelyen keresztül ismert módon konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványokat szállítanak.

[2] A konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek definícióját és mutatóit lásd az útmutatásban

Beszállítókra vonatkozó figyelmeztető jelzések:

A vállalat beszállítói vagy más ismert upstream vállalatok tulajdonosi vagy egyéb érdekeltséggel rendelkeznek olyan vállalatokban, amelyek a fent említett figyelmeztető jelzéssel ellátott ásványszármazási, illetve tranzit területekről szállítanak ásványokat, illetve ilyen területen folytatnak tevékenységet.

A vállalat beszállítói vagy más ismert upstream vállalatok az információk szerint az elmúlt 12 hónapban figyelmeztető jelzéssel ellátott ásványszármazási, illetve tranzit területekről szereztek be ásványokat.

Ha valamely, az ellátási láncban részt vevő vállalat nem tudja megállapítani, hogy a birtokában lévő ásványok „figyelmeztető jelzéssel ellátott ásványszármazási, illetve tranzit területről” származnak-e, akkor az útmutatás 1. lépését kell alkalmazni.

Figure 1. **Risks in the supply chain of tin, tantalum and tungsten from conflict-affected and high-risk areas**

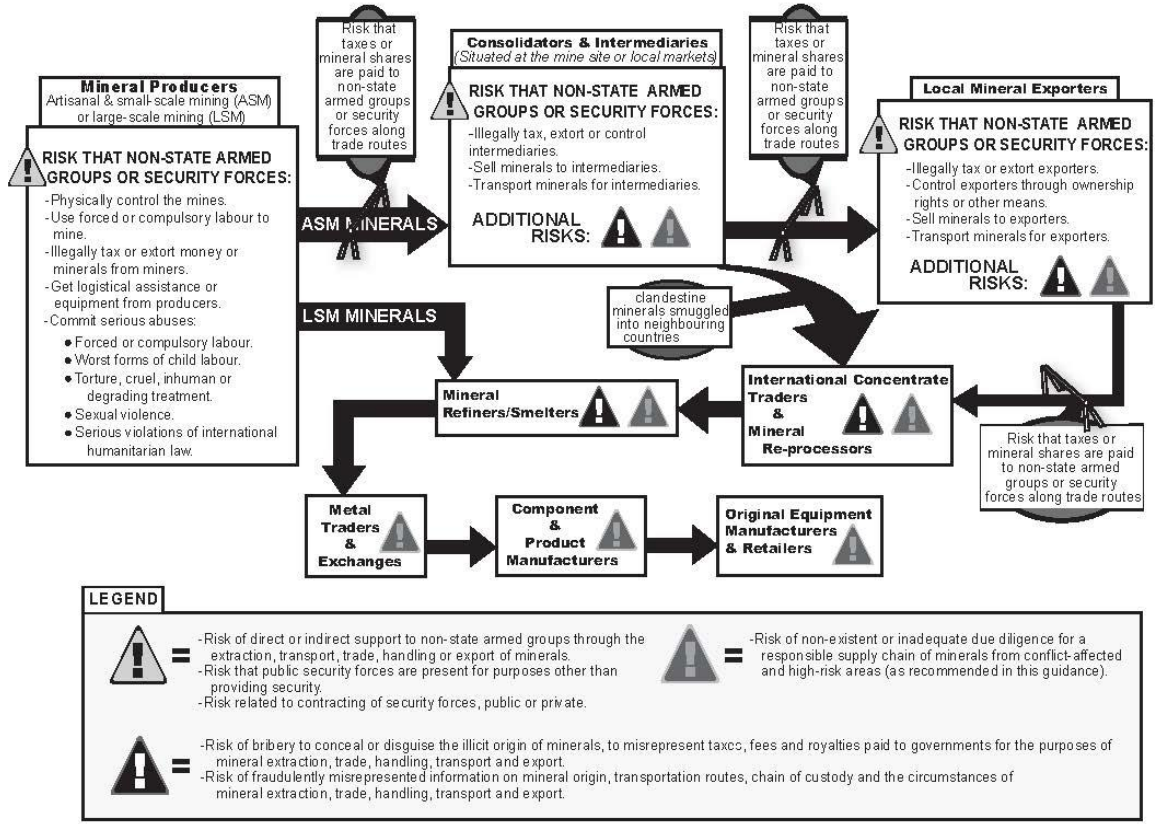

1. LÉPÉS: STABIL VÁLLALATIRÁNYÍTÁSI RENDSZER LÉTREHOZÁSA

CÉL: Annak biztosítása, hogy a vállalatokban már alkalmazott, a kellő gondosságra vonatkozó és irányítási rendszerek vegyék figyelembe a konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványokkal kapcsolatos kockázatokat.

A. A konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncára vonatkozó szakpolitika elfogadása és bevezetése. Ennek a szakpolitikai modellnek az ellátási láncban működő minden vállalat esetében az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. Az ásványok kitermelésére, szállítására, kezelésére, kereskedelmére, feldolgozására, olvasztására, finomítására, ötvözésére és exportjára vonatkozó közös hivatkozási alapként szolgáló alapelveket lefektető szakpolitika melletti elkötelezettség, mely szakpolitika tükrében a vállalat értékelheti önmagát és a beszállítók tevékenységeit és kapcsolatait. Ennek a szakpolitikai modellnek meg kell felelnie a jelen II. mellékletben megfogalmazott, az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modell normáinak.
2. Egyértelmű és koherens vállalatirányítási folyamat, amely garantálja a kockázatok megfelelő kezelését. A vállalatnak vállalnia kell a jelen útmutatásban a különböző szintek számára előírt, kellő gondosságot célzó lépések és ajánlások betartását.

B. Olyan belső vállalatirányítási rendszer kialakítása, amely támogatja a kellő gondosság elvének az ellátási láncban történő alkalmazását. Az ellátási láncban működő vállalatoknak az alábbiakat kell alkalmazniuk:

1. A megfelelő szakértelemmel, tudással és tapasztalattal rendelkező vezető beosztású munkatársak felelősségi és hatáskörébe tartozzon annak az ellenőrzése, hogy a kellő gondossági folyamat érvényesül-e az ellátási láncban.
2. Biztosítani kell a fenti folyamatok működtetéséhez és ellenőrzéséhez szükséges forrásokat.[3]
3. Olyan szervezeti struktúrát és kommunikációs folyamatokat kell alkalmazni, amely garantálja, hogy a kritikus információ, ideértve a vállalati politikát is, eljut a megfelelő munkatársakhoz és beszállítókhoz.
4. A kellő gondosság ellátási láncban történő végrehajtása vonatkozásában biztosítani kell a belső elszámoltathatóságot.

[3] 4.1. cikk d) pont, ISO 9001:2008.

C. Az ásványok ellátási láncára vonatkozó kontrollok és az annak átláthatóságát biztosító rendszer kialakítása.

C.1. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Helyi ásványexportőrök részére

1. Össze kell gyűjteni[4] az alábbi információkat, és azokat közzé kell tenni minden közvetlen downstream vásárló részére (akik aztán továbbítják az ellátási láncban), valamint minden regionális vagy globális intézményesített mechanizmus részére, amelynek feladata, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben az ásványokkal kapcsolatos információkat gyűjtsön és dolgozzon fel:

   a) az ásványok bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán kormányzatoknak befizetett adók, díjak és jogdíjak;

   b) az ásványok bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán állami tisztviselőknek fizetett bármely más összeg;

   c) minden, az állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére a kitermeléstől számítva a teljes ellátási lánc bármely pontján befizetett adó vagy egyéb kifizetés;

   d) az exportőr tulajdonosi szerkezete (a tényleges tulajdonost is beleértve) és a vállalati struktúra, ideértve a tisztségviselőket és az igazgatókat; a vállalat és tisztségviselői üzleti, kormányzati, politikai és katonai kapcsolódásai;

   e) a bánya, ahonnan az ásvány származik;

   f) a kitermelés mennyisége, időpontjai és módja (kisipari és kisméretű vagy nagyszabású bányászati tevékenység);

   g) az ásványok konszolidációjának, kereskedelmének, feldolgozásának vagy fejlesztésének helyszínei;

   h) minden upstream közvetítő, konszolidálásban részt vevő fél és az upstream ellátási láncban részt vevő egyéb szereplő azonosítása;

   i) szállítási útvonalak.

[4] A kellő gondosság egy folyamatos, proaktív és reaktív folyamat, ezért az információk az útmutatásban foglalt különféle lépéseken keresztül összegyűjthetők és progresszívan beépíthetők a minőség progresszív javításával egyetemben, ideértve a beszállítókkal való kapcsolattartást [pl. az 1. C. és 1. D. lépésben meghatározott szerződéses rendelkezések és egyéb folyamatok segítségével], a bevezetett felügyeleti láncokat és átláthatósági rendszereket [*lásd az* 1.C.4.) lépést], valamint a kockázatértékelést [lásd a 2. I. lépést és z Útmutató az upstream vállalatok kockázatértékeléséhez c. függeléket].

C.2. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Nemzetközi koncentrátumkereskedők és ásvány-újrafeldolgozók számára:

1. A fenti tájékoztatási követelményeket be kell építeni a helyi exportőrökkel kötött kereskedelmi szerződésekbe.[5]
2. Össze kell gyűjteni az alábbi információkat, és azokat közzé kell tenni minden közvetlen downstream vásárló, valamint minden regionális vagy globális intézményesített mechanizmus részére, amelynek feladata, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben az ásványokkal kapcsolatos információkat gyűjtsön és dolgozzon fel:
   a) minden, az exportálással, importálással és újraexportálással kapcsolatos dokumentáció, beleértve az ilyenek tekintetében tett kifizetésekkel kapcsolatos nyilvántartásokat is, továbbá minden, az állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére befizetett adó vagy egyéb kifizetés;
   b) minden közvetlen beszállító azonosítása (helyi exportőrök);
   c) a helyi exportőrök által rendelkezésre bocsátott információk.

C.3. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Kohók/finomítók számára:

1. A fenti tájékoztatási követelményeket be kell építeni a nemzetközi koncentrátumkereskedőkkel, ásvány-újrafeldolgozókkal és helyi exportőrökkel kötött kereskedelmi szerződésekbe.[6]
2. A felügyeleti lánc, illetve a nyomonkövetési rendszer által generált, alábbiakban meghatározott információkat legalább öt évig meg kell őrizni lehetőleg egy számítógépes adatbázisban,[7] és azokat közzé kell tenni minden downstream vásárló, valamint minden regionális vagy globális intézményesített mechanizmus részére, amelynek feladata, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben az ásványokkal kapcsolatos információkat gyűjtsön és dolgozzon fel.

C.4. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden upstream vállalat számára:

1. Be kell vezetni egy felügyeleti láncot, illetve egy nyomonkövetési rendszert, amely a következő tárgyban nem összesített jellegű információkat generál a „az ásványok származási helye és szállítása tekintetében figyelmeztető jelzéssel ellátott helyszínekről" származó ásványokról, lehetőleg dokumentumokkal alátámasztott módon: a bánya, ahonnan az ásványok származnak; a kitermelés mennyisége és időpontja; az ásványok konszolidációjának, kereskedelmének vagy feldolgozásának helyszínei; az ásványok kitermelése, kereskedelme, szállítása és exportja tekintetében befizetett adók, díjak, jogdíjak és egyéb, állami tisztviselők részére megfizetett összegek; minden, az állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére befizetett adó vagy egyéb kifizetés; az upstream ellátási láncban részt vevő minden szereplő azonosítása; szállítási útvonalak.[8]

---

[5] A nemzetközi koncentrátumkereskedő felel a helyi exportőröktől kért információk beszerzéséért és megőrzéséért, függetlenül attól, hogy azok betartják-e a fenti ajánlásokat.

[6] A kohó/finomító felel a nemzetközi koncentrátumkereskedőktől és a helyi exportőröktől kért információk beszerzéséért és megőrzéséért, függetlenül attól, hogy azok betartják-e a fenti ajánlásokat.

[7] Lásd a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) 10. sz. ajánlását. Lásd még a II. mellékletet, a Kimberley folyamattanúsítási rendszert (Kimberley Process Certification Scheme) és a Kimberley rendszerről szóló moszkvai nyilatkozatot (Kimberley Process Moscow Declaration).

[8] Lásd az ITRI ellátási lánc kezdeményezését (iTSCi).

2. A jelen útmutatásban foglalt, a kellő gondossággal kapcsolatos normák és folyamatok alapján szerzett és nyilvántartott információk mindegyikét közzé kell tenni minden downstream vásárló és ellenőr, valamint minden regionális vagy globális intézményesített mechanizmus részére, amelynek feladata, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben az ásványokkal kapcsolatos információkat gyűjtsön és dolgozzon fel.
3. Amikor csak lehetséges, el kell kerülni a készpénzes vásárlást, és gondoskodni kell arról, hogy a feltétlenül készpénzben lebonyolítandó ásványvásárlásokat ellenőrizhető dokumentumok igazolják, valamint azok lehetőleg hivatalos banki csatornákon keresztül menjenek végbe.[9]
4. Támogatni kell a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezésben (angolul: EITI – Extractive Industry Transparency Initiative) megfogalmazott alapelvek és kritériumok megvalósítását.[10]

C.5. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden downstream vállalat számára:

1. Be kell vezetni egy, az ellátási lánc átláthatóságát szolgáló rendszert, amely lehetővé teszi a vállalat ásványellátási láncában részt vevő kohók/finomítók azonosítását, és ezen a rendszeren keresztül be kell szerezni a figyelmeztető jelzéssel ellátott ásványszármazási, illetve tranzit területekről származó ásványok ellátási láncával kapcsolatos következő információkat: az egyes kohók/finomítók tekintetében minden olyan ország azonosítása, ahonnan az ásványok származnak vagy amelyeken keresztül azokat szállítják, továbbá minden tranzitország azonosítása. Azon vállalatok, amelyek számára méretük vagy más tényezők miatt nehézséget okoz a közvetlen beszállítóikhoz viszonyított upstream szereplők azonosítása, az ellátási láncukban részt vevő kohók azonosítása érdekében kapcsolatot építhetnek és aktívan együttműködhetnek más olyan iparági tagokkal, amelyekkel közös beszállítóik vannak, valamint olyan downstream vállalatokkal, amelyekkel üzleti kapcsolatban állnak.
2. A fentiekben meghatározott nyilvántartásokat lehetőleg számítógépes adatbázisban, legalább öt évig meg kell őrizni.
3. Támogatniuk kell a beszállítókra vonatkozó digitális információrendszerek kibővítését[11], hogy azok kiterjedjenek a kohókra/finomítókra is, és úgy kell azokat módosítaniuk, hogy lehetővé tegyék a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncában érintett beszállítók kellő gondosságra vonatkozó gyakorlatainak a jelen útmutatásban ajánlott kritériumokon és folyamatokon keresztüli értékelését, különös tekintettel az üzleti titoktartásra és az egyéb, a versennyel kapcsolatos szempontokra.[12]

---

9 Biztatjuk a pénzügyi intézményeket, hogy az ügyfelek szolgáltatásnyújtással kapcsolatos kellő gondossági átvilágítása során hivatkozzanak a jelen útmutatásra és kiegészítésre, és a döntéshozatal során mérlegeljék a jelen útmutatásnak való megfelelésüket.

10 Az EITI-vel kapcsolatban az alábbi hivatkozáson keresztül érhető el további információ: *http://eiti.org/*. Arról, hogy a vállalkozások milyen módon támogathatják az EITI alkalmazását, az alábbi hivatkozáson keresztül érhető el további *információ:* http://eiti.org/document/businessguide

11 Példaként említhetők az olyan digitális beszállítói információs rendszerek, mint az E.TASC.

12 Az üzleti titoktartás és az egyéb versennyel kapcsolatos szempontok a későbbiekben kialakuló értelmezéstől függetlenül értendők az árakkal és beszállítói kapcsolatokkal kapcsolatos információkra. Minden információ közzétételre kerül minden olyan intézményesített, regionális vagy globális mechanizmus részére, amelynek feladata a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben található ásványokról szóló információk összegyűjtése és feldolgozása

D. Szorosabb együttműködés kialakítása a vállalat és a beszállítók között. Az ellátási láncban részt vevő vállalatoknak biztosítaniuk kell, hogy a beszállítók elfogadjanak egy, a II. mellékletnek és a kellő gondosságra vonatkozó, jelen útmutatásban foglalt folyamatoknak megfelelő, az ellátási láncra vonatkozó szakpolitikát. Ennek megvalósítása érdekében a vállalatoknak az alábbiakra van szükségük:

1. Lehetőség szerint rövid távú, illetve eseti kapcsolatok helyett hosszú távú kapcsolatok kialakítása a beszállítókkal, hogy megfelelő befolyásoló erőt tudjanak gyakorolni rájuk.
2. Tájékoztatás nyújtása a beszállítók felé a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási láncával kapcsolatos elvárásokról, és a jelen útmutatás szerinti, alkalmazható és nyomon követhető[13], az ellátási láncra vonatkozó szakpolitika és a kellő gondosságra vonatkozó folyamatok beépítése a beszállítókkal kötött kereskedelmi szerződésekbe, illetve írásbeli megállapodásokba, szükség esetén beleértve a beszállítók előre be nem jelentett, szúrópróbaszerű ellenőrzését és a dokumentációikhoz való hozzáférést is.
3. Annak felmérése, hogy milyen módon tudják támogatni a beszállítókat a teljesítményük javításában, valamint abban, hogy megfeleljenek az ellátási láncra vonatkozó szakpolitika előírásainak.[14]
4. Kötelezettségvállalás mérhető fejlesztési tervek készítésére a beszállítókkal együtt – amennyiben indokolt, a helyi vagy központi kormányzat, nemzetközi szervezetek és a civil társadalom bevonásával – a kockázat mérséklése érdekében.[15]

E. Vállalati szintű panaszkezelési mechanizmus kialakítása. Az ellátási láncban betöltött szerepüktől függően a vállalatok az alábbiakat alkalmazhatják:

1. Egy olyan mechanizmus kidolgozása, amely bármely érdekelt fél (érintett személyek, visszaéléseket bejelentő személyek) számára lehetővé teszi, hogy hangot adjon a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekben történő ásványkitermelés, –kereskedelem, –kezelés és –export körülményeivel kapcsolatos aggodalmainak. Ez lehetővé teszi a vállalat számára, hogy a saját tény- és kockázatértékelésén túlmenően is értesüljön az ellátási láncában fennálló problémákban rejlő kockázatokról.
2. Ez a mechanizmus biztosítható akár közvetlenül, akár más vállalatokkal, illetve szervezetekkel kötött partnerségi megállapodásokon keresztül vagy külső szakértő, illetve szerv (pl. ombudsman) bevonásával.

13 A beszállítók nyomon követéséről és a szabálytalanságok kezeléséről a 2-5. lépésben találhatók további információk.

14 Lásd 3. lépés: „Kockázatmérséklés”.

15 Lásd 3. lépés: „Kockázatmérséklés”.

2. LÉPÉS: AZ ELLÁTÁSI LÁNCBAN FELMERÜLŐ KOCKÁZATOK AZONOSÍTÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE

CÉL: A konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségből származó ásványok kitermelésének, kereskedelmének, kezelésének és exportálásának körülményeiben rejlő kockázatok azonosítása és értékelése.

I. UPSTREAM VÁLLALATOK

Elvárás az upstream vállalatokkal szemben, hogy tisztázzák a felügyeleti láncot és az ásványok kitermelésének, kereskedelmének, kezelésének és exportálásának körülményeit, valamint, hogy ezen körülmények és a II. melléklet szerinti, a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncára vonatkozó szakpolitika-modell alapján azonosítsák és értékeljék a kockázatokat. *Az upstream vállalatok közös kezdeményezések keretében együttműködhetnek a jelen szakaszban meghatározott ajánlások végrehajtásában. Az egyes vállalatok ugyanakkor ebben az esetben is önállóan vállalnak felelősséget a kellő gondosságukért, és gondoskodniuk kell róla, hogy a közösen végzett munka során az egyes vállalatok helyzetének egyedi jellemzőit megfelelően számításba vegyék.*

A. Az ásványok ellátási láncával kapcsolatos kockázatértékelés hatályának azonosítása. A kohóknak/finomítóknak, nemzetközi koncentrátumkereskedőknek és ásvány-újrafeldolgozóknak át kell tekinteniük az 1. lépésben felmerült információkat annak érdekében, hogy a kockázatértékelés során a bevezetésben felsorolt, az ásványok származási és szállítási helyével kapcsolatos figyelmeztető jelzések és beszállítókkal kapcsolatos figyelmeztető jelzések által érintett ásványokra és beszállítókra fókuszálhassanak.

B. A vállalat jelenlegi és tervezett ellátási lánca (láncai) tényleges állapotának felmérése. Az upstream vállalatoknak meg kell vizsgálniuk a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek környezetét; tisztázniuk kell az upstream vállalatok felügyeleti láncát, tevékenységeit és kapcsolatrendszerét; valamint azonosítaniuk kell az ásvány kitermelésének, kereskedelmének, kezelésének és exportjának helyszíneit és minőségi feltételeit. Az upstream vállalatoknak az 1. lépésen keresztül összegyűjtött és nyilvántartott információkra kell támaszkodniuk, és naprakész, helyszíni információkat kell szerezniük és nyilvántartaniuk az ellátási lánc feltérképezése és a kockázatok hatékony értékelése érdekében. Lásd az **„Útmutató az upstream vállalatok kockázatértékeléséhez" c. függeléket,** amely iránymutatást ad a helyszíni értékelő csoportok (a továbbiakban: értékelő csoportok) létrehozására tekintetében, valamint tartalmazza a mérlegelésre javasolt kérdések listáját is. Az értékelő csoportokat a konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségekben működő, illetve ezekből szállító upstream vállalatok együttesen is létrehozhatják. Az upstream vállalatok egyénileg felelnek az értékelő csoportok által tett ajánlások követéséért és az azoknak megfelelő cselekvésért.

C. Az ellátási láncból eredő kockázatok felmérése. A vállalatnak fel kell mérnie az ellátási lánc tényleges körülményeit az ellátási láncra vonatkozó szakpolitika-modell tükrében, minőségi alapon, feltárva az ellátási láncban rejlő kockázatokat:

1. Az alkalmazandó normák vizsgálata, beleértve az alábbiakat:
   a) A vállalat ellátási láncra vonatkozó szakpolitikáiban előírt alapelvek és normák, a II. melléklet[16]. pontjának megfelelően.
   b) Azon országok nemzeti jogszabályai, amelyekben a vállalat jelen van vagy ahol a tőzsdén kereskednek a részvényeivel (ha van ilyen); azon országok jogszabályai, ahol az ásványt vélhetően bányászták; illetve a tranzit- és újraexportáló országok jogszabályai.
   c) A vállalat működését és üzleti kapcsolatait szabályozó jogi eszközök, mint a finanszírozási megállapodások, vállalkozói és beszállítói szerződések.
   d) Egyéb, releváns nemzetközi hatályú dokumentumok, mint az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei, a nemzetközi emberi jog és humanitárius jog.
2. Meg kell határozni, hogy az ellátási lánc körülményei (különösen a függelékben ajánlott irányadó kérdésekre adott válaszok) megfelelnek-e a vonatkozó normáknak. A tényleges körülmények és valamely norma közötti, észszerűen jelentősnek tekinthető eltérést lehetséges káros hatásokkal járó kockázatként kell figyelembe venni.

II. DOWNSTREAM VÁLLALATOK

A downstream vállalatoknak azonosítaniuk kell a saját ellátási láncaikkal kapcsolatos kockázatokat: a jelen útmutatás tükrében értékeljék a kohóik/finomítóik kellő gondossági gyakorlatát. Azon downstream vállalatok, amelyek számára (méretük vagy más tényezők miatt) nehézséget okoz a közvetlen beszállítóikhoz viszonyított upstream szereplők azonosítása, a jelen szakaszban lefektetett ajánlás követése, az ellátási láncukban részt vevő kohók/finomítók azonosítása, valamint azok kellő gondossággal kapcsolatos gyakorlatainak értékelése érdekében kapcsolatot építhetnek ki és aktívan együttműködhetnek más olyan iparági tagokkal, amelyekkel közös beszállítóik vannak, valamint olyan downstream vállalatokkal, amelyekkel üzleti kapcsolatban állnak, illetve az iparágban alkalmazott ellenőrzési rendszereken keresztül azonosíthatják az útmutatásban foglalt követelményeknek megfelelő finomítókat/kohókat az azoktól történő beszerzés érdekében.[17] A downstream vállalatok önállóan felelnek a kellő gondosságukért, és gondoskodniuk kell róla, hogy a közösen végzett munka során megfelelően számításba vegyék az egyes vállalatok helyzetének egyedi jellemzőit.

[16] Lásd a fenti 1. A. lépést és a II. mellékletet.

[17] Lásd a Konfliktusmentes Kohók Programot az alábbi hivatkozáson: *www.conflictfreesourcing.org*.

A. A vállalatoknak mindent meg kell tenniük az ellátási láncukban részt vevő kohók/finomítók azonosítása érdekében. A downstream vállalatoknak törekedniük kell az ellátási láncukban felhasznált finomított ásványokat előállító ásványolvasztó kohók, illetve finomítók azonosítására. Ez történhet a vállalatok közvetlen beszállítóival folytatott bizalmas megbeszélések révén, a beszállítókra vonatkozó titoktartási követelményeknek a beszállítói szerződésekbe történő beépítésével, azzal, hogy tájékoztatják a közvetlen beszállítókat arról, mely kohók/finomítók felelnek meg a jelen útmutatásban foglalt követelményeknek, a beszállítókkal kapcsolatos bizalmas információmegosztási rendszereken keresztül, illetve az ellátási lánc upstream szereplőinek közzétételét célzó, az egész iparágra kiterjedő rendszerek segítségével.[18]

B. Az ásványok ellátási láncával kapcsolatos kockázatértékelés hatályának azonosítása. A downstream vállalatoknak az ellátási láncukban felhasznált finomított fémeket előállító kohók/finomítók azonosítását követően kapcsolatba kell lépniük ezekkel az ellátási láncukban részt vevő kohókkal/finomítókkal, és be kell szerezniük az ásvány származási országára, tranzitországaira és a bánya és a kohók/finomítók közötti szállítási útvonalára vonatkozó kiindulási információkat. A downstream vállalatoknak át kell tekinteniük ezeket és az 1. lépésben létrehozott információkat annak érdekében, hogy a kockázatértékelés során a bevezetésben felsorolt, az ásványok származási és szállítási helyével kapcsolatos figyelmeztető jelzések és beszállítókkal kapcsolatos figyelmeztető jelzések által érintett ásványokra és beszállítókra fókuszálhassanak.

C. Értékelniük kell, hogy a kohók/finomítók a kellő gondossággal jártak-e el a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási láncai vonatkozásában.

1. Bizonyítékokat kell gyűjteniük a kohó/finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatairól.
2. Ellenőrizniük kell az értékelő csoport által létrehozott információkat.[19]
3. Össze kell vetniük a kohó/finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatait a jelen útmutatásban található, az ellátási láncra vonatkozó szabályzattal és a kellő gondossági folyamatokkal.
4. Együtt kell dolgozniuk a kohóval/finomítóval és hozzá kell járulniuk a kapacitásépítéshez, a kockázatmérsékléshez és a kellő gondosság teljesítésének javításához, többek között iparági kezdeményezések révén.

D. Amennyiben szükséges, – akár az ágazat által irányított programokban való részvételen keresztül – közös helyszíni ellenőrzéseket kell végezni az ásványkohók/–finomítók saját létesítményeinél.

[18] Lásd az 1. lépés C. pontját (Az ásványellátási lánc belső ellenőrzésének létrehozása) és az 1. lépés D. pontját.

[19] Lásd Függelék: Útmutató az upstream vállalatok kockázatértékeléséhez

3. LÉPÉS: AZ AZONOSÍTOTT KOCKÁZATOK KEZELÉSÉRE SZOLGÁLÓ STRATÉGIA KIDOLGOZÁSA ÉS MEGVALÓSÍTÁSA

CÉL: Az azonosított kockázatok értékelése, a megfelelő intézkedések megtétele a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében. Az ebben a fejezetben szereplő ajánlások több vállalat együttműködésében is megvalósíthatóak közös kezdeményezések révén. Az egyes vállalatok ugyanakkor ebben az esetben is önállóan vállalnak felelősséget a kellő gondosságukért, és gondoskodniuk kell róla, hogy a közösen végzett munka során az egyes vállalatok helyzetének egyedi jellemzőit megfelelően számításba vegyék.

A. Jelentéstétel a megállapításokról a kijelölt felső vezetés részére, felvázolva az összegyűjtött információkat és az ellátási lánc kockázatértékelése során feltárt tényleges és potenciális kockázatokat.

B. Kockázatkezelési terv kidolgozása és bevezetése. A vállalatoknak olyan, az ellátási láncra vonatkozó kockázatkezelési tervet kell elfogadniuk, amely felvázolja a 2. lépésben azonosított kockázatokra adott vállalati válaszokat. A vállalatok a kockázatkezelést végezhetik úgy, hogy *i)* a mérhető kockázatmérséklési intézkedések ideje alatt is folyamatosan kereskednek; ii) ideiglenesen felfüggesztik a kereskedést, miközben folyamatos mérhető kockázatmérséklést folytatnak, vagy *iii)* megszakítják a kapcsolatot a beszállítóval, ha a kockázatmérséklés nem tűnik megvalósíthatónak, vagy elfogadhatatlan lépéseket igényelne. A kockázatkezelési terv elfogadásához és a helyes kockázatkezelési stratégia meghatározásához a vállalatoknak:

1. *Tanulmányozniuk kell a II. mellékletben szereplő, a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből érkező ásványok kezelésére szolgáló, az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modellt, vagy saját belső szabályzatukat (amennyiben az összhangban van a II. melléklettel), és el kell dönteniük, hogy a beszállítókkal fennálló kapcsolatok fenntartása, felfüggesztése vagy megszakítása lehet-e a helyes lépés az azonosított kockázatok mérsékléséhez.*
2. *Azokban az esetekben, ahol a kapcsolat megszüntetésére nincs szükség, mérhető kockázatmérséklő intézkedésekkel kell kezelniük az adott beszállító kapcsán felmerült kockázati tényezőket.* A mérhető kockázatmérséklés során arra kell törekedni, hogy észszerű határidőn belül fokozatosan javítsák a teljesítményt. A kockázatmérséklési stratégia kidolgozása során a vállalatoknak az alábbi lépéseket kell megtenniük:

   a) Mérlegelniük kell az azonosított kockázatok megelőzésére vagy mérséklésére a legnagyobb hatékonysággal bíró upstream beszállítók feletti befolyásoló erejüket, illetve szükség esetén lépéseket tenni az ilyen befolyásoló erő kiépítése érdekében:

      i) **UPSTREAM VÁLLALATOK** – Az ellátási láncban betöltött szerepüktől függően az upstream vállalatok jelentős tényleges vagy lehetséges befolyásoló erővel rendelkeznek az ellátási lánc azon résztvevői felett, amelyek a leghatékonyabban és a legközvetlenebb módon képesek mérsékelni a hátrányos hatások lényeges kockázatait.

Amennyiben az upstream vállalatok a kockázatmérséklés és a kereskedés folytatása vagy ideiglenes felfüggesztése mellett döntenek, a mérséklési erőfeszítéseknek arra kell összpontosítaniuk, hogy a releváns érdekelt felekkel konstruktívan együttműködve észszerű határidőn belül fokozatosan megszüntessék a káros hatásokat.[20]

ii) **DOWNSTREAM VÁLLALATOK** – Az ellátási láncban betöltött szerepüktől függően a downstream vállalatokat arra ösztönözzük, hogy befolyásoló erejüket azon upstream beszállítók felett építsék ki és/vagy gyakorolják, amelyek a leghatékonyabban és a legközvetlenebb módon képesek mérsékelni a káros hatások kockázatait. Amennyiben a downstream vállalatok a kockázatmérséklés és a kereskedés folytatása vagy ideiglenes felfüggesztése mellett döntenek, a mérséklési erőfeszítéseknek a beszállítók értékorientációjára és képzésére kell összpontosítaniuk, hogy lehetővé tegyék számukra a kellő gondosság elvének megfelelő teljesítést. A vállalatoknak ösztönözniük kell iparági tagszervezeteiket, hogy – az érintett nemzetközi szervezetekkel, nem kormányzati szervezetekkel, érdekelt felekkel és más szakértőkkel együttműködve – a kellő gondosságról képzési modulokat dolgozzanak ki és hajtsanak végre.

b) Tárgyalniuk kell a beszállítókkal és az érintett érdekelt felekkel, és meg kell állapodniuk arról, hogy milyen mérhető kockázatmérséklési stratégia szerepeljen a kockázatkezelési tervben. A mérhető kockázatmérséklést a vállalat adott beszállítóihoz és ezek működési környezetéhez kell igazítani egyértelmű teljesítmény-célkitűzésekkel, melyeket észszerű időn belül meg kell valósítani, illetve meg kell határozni az elért eredmények mérésére alkalmas minőségi és/vagy mennyiségi mutatókat.

i) **UPSTREAM VÁLLALATOK** – Az üzleti titoktartást és a versennyel kapcsolatos egyéb szempontokat figyelembe véve kell közzétenniük az ellátási lánc kockázatértékelését és az ellátási lánc irányítási tervét,[21] és elérhetővé kell tenniük azokat a helyi és központi hatóságok, az upstream vállalatok, a helyi civil társadalom és az érintett harmadik felek számára. A vállalatoknak elegendő időt kell biztosítaniuk az érintett érdekelt felek számára, hogy áttekinthessék a kockázatértékelést és a kockázatkezelési tervet, majd gondoskodjanak a beérkező kérdések, megjegyzések, alternatív kockázatkezelési javaslatok megválaszolásáról és figyelembevételéről.

[20] A vállalatok a II. mellékletben találhatják a kockázatkezelési stratégiára vonatkozó ajánlásokat. A III. mellékletben találhatóak a javasolt kockázatmérséklő intézkedések, illetve a javulás mérésére ajánlott mutatók. A kockázatmérsékléséről várhatóan részletesebb útmutatás fog készülni az útmutatás megvalósítási fázisában.

[21] Lásd a 12. lábjegyzetet

C. A kockázatkezelési terv végrehajtása, a kockázatmérséklés teljesítésének nyomon követése, a kijelölt felső vezetés felé történő beszámolás, valamint a beszállítóval való együttműködés felfüggesztésének vagy megszüntetésének fontolóra vétele az mérséklésre tett erőfeszítések kudarca esetén.

1. **UPSTREAM VÁLLALATOK** – Az upstream vállalatoknak a kockázatmérséklési intézkedések végrehajtása, monitorozása, teljesítményük nyomon követése során együtt kell működniük és/vagy konzultálniuk kell a helyi és központi hatóságokkal, az upstream vállalatokkal, a nemzetközi és a civil szervezetekkel, valamint az érintett egyéb felekkel. Az upstream vállalatok létrehozhatnak vagy támogathatnak közösségi monitorozó hálózatokat, amelyek a kockázatmérséklő intézkedések monitorozásával, teljesítményük nyomon követésével foglalkoznak.

D. További tény- és kockázatértékelések elvégzése a kockázatmérséklést igénylő kockázatokra vonatkozóan vagy a körülmények megváltozása után.[22] Az ellátási lánc kellő gondosság elvének való megfelelése dinamikus folyamat, amely folyamatos kockázatfigyelést igényel. A kockázatmérséklő stratégia végrehajtása után a vállalatoknak a kockázatok hatékony kezelése érdekében meg kell ismételniük a 2. lépést. Ezenkívül a vállalat ellátási láncának bármilyen változása szükségessé teheti néhány lépés megismétlését a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében.

[22] A körülmények változását kockázatérzékeny módon, a vállalat felügyeleti láncra vonatkozó dokumentációjának folyamatos ellenőrzése, illetve a konfliktus által érintett ásványinyersanyag-lelőhelyek és szállítási útvonalak folyamatos megfigyelése segítségével kell nyomon követni. A körülmények ilyen változása lehet pl. a felügyeleti láncban szereplő valamely beszállító vagy eljáró fél változása, a származási hely, a szállítási útvonalak vagy az exportálás helyének változása. Ide tartozhatnak az adott környezet egyedi tényezői is, mint például az adott területen intenzívebbé váló konfliktus, az adott területet felügyelő katonai személyzet változásai, illetve a bánya birtokviszonyaiban és ellenőrzési viszonyaiban bekövetkező változások.

4. LÉPÉS: A KOHÓ/FINOMÍTÓ KELLŐ GONDOSSÁG ELVÉNEK MEGFELELŐ GYAKORLATAINAK FÜGGETLEN HARMADIK FÉL ÁLTALI ELLENŐRZÉSE

CÉL: A kohó/finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak független harmadik fél általi ellenőrzése a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca vonatkozásában, és – akár az iparág kezdeményezésére a releváns érdekelt felek közreműködésével létrehozott, kormányok által támogatott, intézményesített mechanizmuson keresztül – hozzájárulás a kohók/finomítók és az upstream lánc kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak fejlesztéséhez.

A. **A kohó/finomító független harmadik fél általi ellenőrzésének megtervezése. Az ellenőrzés megvizsgálja, hogy a kohó/finomító milyen kellő gondossági gyakorlatokat követ a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca vonatkozásában.** Az ellenőrzésnek az alábbi hatókörre, kritériumokra, alapelvekre és tevékenységekre kell kiterjednie:[23]

1. **Az ellenőrzés hatóköre:** Az ellenőrzés hatókörének ki kell terjednie minden olyan tevékenységre, eljárásra és rendszerre, amellyel a kohó/finomító biztosítja, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási lánca megfeleljen a kellő gondosság elvének. Beletartozik az is, hogy a kohó/finomító milyen ellenőrzést gyakorol az ásványellátási lánc szereplői felett, a downstream vállalatok milyen információkat kapnak a beszállítókról, kiterjed a felügyeleti láncra és más ásványokra vonatkozó információkra, a kohói/finomítói kockázatértékelésre, beleértve a helyszíni kutatásokat és a kohó/finomító kockázatkezelési stratégiáit.
2. **Az ellenőrzésre vonatkozó kritériumok:** Az ellenőrzésnek meg kell határoznia, hogy a kohók/finomítók kellő gondosságra vonatkozó eljárása megfelel-e az ezen kellő gondosságról szóló útmutatásnak.
3. **Az ellenőrzés alapelvei:**
   a) ***Függetlenség:*** Az ellenőrzések semlegességének és pártatlanságának megőrzése érdekében az ellenőrző szervezetnek és az ellenőrző csoport tagjainak („ellenőrök”) függetlennek kell lennie a kohótól/finomítótól, valamint a kohó/finomító leányvállalataitól, engedélyeseitől, beszállítóitól és a közös ellenőrzésben együttműködő vállalatoktól. Ez különösen azt jelenti, hogy az ellenőrök nem lehetnek összeférhetetlenek az ellenőrzés alanyával, ideértve az ellenőrzés alanyával közös üzleti vagy pénzügyi kapcsolatokat (részesedések, tartozások, értékpapírok formájában), valamint nem nyújthatnak egyéb szolgáltatásokat az ellenőrzés alanya részére, különösen

[23] Ez az ajánlás néhány alapvető elvet, tárgykört, kritériumot és egyéb alapvető információt vázol fel, amelyet a vállalatoknak mérlegelniük érdemes, ha kohóik/finomítóik adott ellátási láncban követett kellő gondossági gyakorlatait független harmadik féllel akarják ellenőriztetni. A vállalatok számára útmutatóul szolgál az ISO 19011 nemzetközi szabvány: 2002 („ISO 19011”), amely az ellenőrzési programok részletes követelményeiről (beleértve a programra vonatkozó felelősséget, eljárásokat, nyilvántartást, nyomon követést és felülvizsgálatot) és az ellenőrzési tevékenységek lépésről lépésre történő áttekintéséről szól.

az ebben a dokumentumban értékelt kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatra vagy ellátási lánci műveletekre vonatkozó szolgáltatásokat az ellenőrzést megelőző 24 hónap alatt.[24]

b) ***Kompetencia:*** Az ellenőröknek meg kell felelniük az ISO 19011 az ellenőrök kompetenciájáról és értékeléséről szóló 7. fejezetében meghatározott követelményeknek. Ezen belül is az ellenőröknek ismeretekkel és készségekkel kell rendelkezniük a következő területeken:[25]

   i) Ellenőrzési alapelvek, eljárások és technikák (ISO 19011).

   ii) Az vállalat ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság elvei, eljárásai és technikái.

   iii) A vállalat működésének szervezeti felépítése, különösen a vállalat ásványbeszerzése és az ásványellátási lánc.

   iv) A konfliktus által érintett ásványkitermelő vagy –szállító térségek társadalmi, kulturális és történelmi összefüggései, ideértve az ellenőrzések elvégzéséhez megfelelő nyelvi képességeket és a kulturális érzékenységet.

   v) Minden alkalmazandó norma, ideértve a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncában alkalmazott szakpolitikai modellt (II. melléklet).

c) ***Elszámoltathatóság:*** A teljesítménymutatók alapján vizsgálható, hogy az ellenőrök az ellenőrzési programnak megfelelően, az ellenőrzés céljai, köre és kritériumai és az ellenőrzési program nyilvántartása alapján végezték-e el az ellenőrzést.[26]

4. **Az ellenőrzés tevékenységei:**

a) ***Az ellenőrzés előkészítése:*** Az ellenőrzés célját, hatókörét, nyelvét és kritériumait egyértelműen közölni kell az ellenőrökkel; az ellenőrzés alanya és az ellenőrök között az ellenőrzés megkezdése előtt minden kétértelműséget tisztázni kell.[27] A rendelkezésre álló idő, erőforrások, információk és az érintett felek közötti együttműködés alapján az ellenőröknek meg kell határozniuk, hogy az ellenőrzés kivitelezhető-e.[28]

b) ***Dokumentumok áttekintése:*** Minden olyan dokumentum mintáját, amelyet a kohó/finomító a konfliktus által érintett térségekből származó ásványok ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosság részeként hozott létre, meg kell vizsgálni „annak meghatározása érdekében, hogy a dokumentált rendszer megfelel-e az ellenőrzési kritériumoknak."[29] Ez magában foglalja egyebek mellett – de nem kizárólag –

24 Lásd az FLA Charta VIII. fejezetének A. szakaszát.

25 A szükséges ismeretek és készségek meghatározhatók az ellenőr képzettségével és munkatapasztalatával, ahogyan azt az ISO 19011:2002 7.4. fejezete tartalmazza. Az ellenőröknek professzionalizmust, pártatlanságot kell mutatniuk és őszintének kell lenniük.

26 Lásd az ISO 19011 5.6. fejezetét.

27 Lásd az ISO 19011 6.2. fejezetét.

28 Ugyanott.

29 Lásd az ISO 19011 6.3. pontját.

az ellátási lánc belső ellenőrzéseiről szóló dokumentációt (a letéti őrzési dokumentáció mintája, fizetési nyilvántartás), a beszállítókkal folytatott kommunikációt és kötött szerződéseket, a vállalat kockázatértékelései során létrehozott dokumentumokat (beleértve az üzleti partnerekkel és beszállítókkal kapcsolatos összes nyilvántartást, interjúkat és helyszíni értékeléseket), és a kockázatkezelési stratégiák valamennyi dokumentumát (például a beszállítókkal a fejlesztési mutatókról kötött megállapodások).

c) ***Helyszíni vizsgálatok:*** A helyszíni vizsgálatok megkezdése előtt az ellenőröknek el kell készíteniük az ellenőrzési tervet[30] és az összes munkadokumentumot.[31] Meg kell vizsgálni a kohói/finomítói ellátási lánc kockázatértékeléseinek és a kohói/finomítói ellátási lánc kockázatkezelésének igazolását. Az ellenőröknek további bizonyítékokat kell gyűjteniük és adatokat kell ellenőrizniük az adott interjúk lebonyolításával; észrevételeket kell tenniük és dokumentumokat kell áttekinteniük.[32] A helyszíni vizsgálatoknak a következőkre kell kiterjedniük:

   i) Azon **kohó/finomító létesítmények** és telephelyek, amelyekre vonatkozóan a kohó/finomító a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca érdekében alkalmazza a kellő gondosság elvét.

   ii) **A kohók/finomítók beszállítóinak** (mind a nemzetközi koncentrátumkereskedők, az újrafeldolgozó üzemek, mind a helyi exportőrök) **mintája**, a beszállítói létesítményekre is kiterjedően.

   iii) **Megbeszélés az értékelő csoporttal** (lásd a függeléket), hogy felülvizsgálják az ellenőrzött, megbízható és naprakész információk létrehozására vonatkozó normákat és módszereket, valamint ellenőrizzék azt a mintát, amelyre a kohó/finomító támaszkodott a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási láncaira vonatkozó kellő gondosság teljesítése során. A megbeszélés előkészítése során az ellenőröknek információt kell kérniük és kérdéseket kell feltenniük a helyszíni értékelő csoportnak.

   iv) **Konzultáció a helyi és központi kormányzati hatóságokkal, az ENSZ szakértői csoportjaival, az ENSZ békefenntartó missziókkal és a helyi civil társadalommal.**

d) ***Ellenőrzési következtetések:*** Az ellenőröknek olyan megállapításokat kell készíteniük, amelyek az összegyűjtött bizonyítékok alapján meghatározzák, hogy a kohó/finomító által követett, a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncaira vonatkozó kellő gondosság megfelel-e a jelen útmutatásnak. Az ellenőröknek az ellenőrzési jelentésben ajánlásokat kell tenniük, hogy a kohó/finomító hogyan fejlessze a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatait.

---

30 Lásd az ISO 19011 6.4.1. pontját.

31 Lásd az ISO 19011 6.4.3. pontját.

32 Lásd az ISO 19011 6.5.4. pontját.

B. Az ellenőrzést a fent említett ellenőrzési hatókörnek, kritériumoknak, elveknek és tevékenységeknek megfelelően kell elvégezni.

1. **AZ ELLENŐRZÉS VÉGREHAJTÁSA:** A jelenlegi körülmények között az ellátási lánc minden szereplőjének együtt kell működnie iparági szervezeteiken keresztül annak biztosítása érdekében, hogy az ellenőrzést a fent említett ellenőrzési hatókörnek, kritériumoknak, alapelveknek és tevékenységeknek megfelelően végezzék el.

   a) ***KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Helyi ásványexportőrök részére***

   i) Hozzáférést kell biztosítani a vállalati telephelyekhez, a releváns okiratokhoz és az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság tekintetében követett gyakorlatok nyilvántartásához.

   ii) A helyszíni értékelő csoporthoz való biztonságos hozzáférés megkönnyítése. A logisztika koordinálása, hogy biztonságos találkozóhelyet biztosítsanak az ellenőrző csoportoknak és a helyszíni értékelő csoportnak.

   b) ***KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Nemzetközi koncentrátumkereskedők és ásvány-újrafeldolgozók számára***

   i) Hozzáférést kell biztosítani a vállalati telephelyekhez, a releváns okiratokhoz és az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság tekintetében követett gyakorlatok nyilvántartásához.

   c) ***KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Kohók/finomítók számára***

   i) Hozzáférést kell biztosítani a vállalati telephelyekhez, a releváns okiratokhoz és az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság tekintetében követett gyakorlatok nyilvántartásához.

   ii) Az ellenőrző csoport által kiválasztott beszállítók mintájával való kapcsolattartás elősegítése.

   d) ***KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden downstream vállalat számára***

   i) Ajánlott, hogy az iparági szervezeteken keresztül vagy más megfelelő módon az összes downstream vállalat részt vegyen abban és hozzájáruljon ahhoz, hogy ezen útmutatás normáival és eljárásaival összhangban jelöljék ki az ellenőröket és határozzák meg az ellenőrzés feltételeit. A kis- és középvállalkozásokat arra ösztönözzük, hogy csatlakozzanak partneri hálózatokhoz, vagy építsenek ki ilyen kapcsolatokat iparági szervezetekkel.

2. **INTÉZMÉNYESÍTETT MECHANIZMUS A KONFLIKTUS ÁLTAL ÉRINTETT ÉS NAGY KOCKÁZATOT JELENTŐ TÉRSÉGEKBŐL SZÁRMAZÓ ÁSVÁNYOK FELELŐS ELLÁTÁSI LÁNCAIÉRT** Az ellátási lánc valamennyi szereplője együttműködve és a kormányok és a civil társadalom támogatásával fontolóra veheti, hogy a fent leírt ellenőrzési hatókört, kritériumokat, alapelveket és tevékenységeket egy olyan intézményesített mechanizmusba építse be, amely felügyeli és támogatja a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási láncai vonatkozásában a kellő gondosság elvének alkalmazását. Ez az intézmény a következő tevékenységek végrehajtásáért felel:

   a) Az ellenőrzések vonatkozásában:

   i) Ellenőrök akkreditálása;

ii) Az ellenőrzések felügyelete és ellenőrzése;

iii) Az ellenőrzési jelentések közzététele az üzleti titoktartás és a versennyel kapcsolatos aggályok figyelembevételével.[33]

b) Olyan modellek kifejlesztése és megvalósítása, amelyek lehetővé teszik a beszállítók számára a kellő gondosság elve szerinti eljárást és a kockázatmérséklést.

c) Az érdekelt felek érintett vállalattal kapcsolatos panaszainak fogadása és nyomon követése.

[33] Lásd a 12. lábjegyzetet.

5. LÉPÉS: ÉVES JELENTÉSTÉTEL AZ ELLÁTÁSI LÁNCNÁL ALKALMAZOTT KELLŐ GONDOSSÁGRÓL

CÉL: Nyilvános jelentés készítése a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca kellő gondosság elvének való megfeleléséről annak érdekében, hogy az növelje a közvéleménynek a vállalatok intézkedéseibe vetett bizalmát.

A. Évente jelentést kell készíteni, vagy – ahol megoldható – a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követett kellő gondosságra vonatkozó információkat bele kell foglalni az éves fenntarthatósági vagy a vállalati felelősségvállalási jelentésekbe.

A.1. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden upstream vállalat számára

1. *Vállalatirányítási rendszerek:* El kell készíteniük az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságra vonatkozó vállalati szabályzatot; meg kell határozniuk a vállalat kellő gondosság elvének való megfelelésért felelős irányítási struktúráját és a közvetlenül felelős személyt; le kell írniuk a vállalat által az ásványellátási láncban alkalmazott ellenőrzési rendszereket, el kell magyarázniuk annak működését és azt, hogy milyen azok által szolgáltatott adatok segítették a vállalatot, hogy az adott jelentéstételi időszakban megfeleljen a kellő gondosság elvének; részletezniük kell a vállalat adatbázisát és nyilvántartási rendszereit, valamint ismertetniük kell az összes beszállító közzétételére vonatkozó módszereket, egészen a származási hely szerinti bányáig és a downstream szereplőkig; közzé kell tenniük a kormányzatok számára a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezés (EITI) kritériumainak és alapelveinek megfelelően teljesített kifizetésekre vonatkozó információkat.
2. *Az ellátási láncra vonatkozó vállalati kockázatértékelés:* Közzé kell tenniük a kockázatértékelést az üzleti titoktartás és a versennyel kapcsolatos egyéb szempontok figyelembevételével.[34] Ismertetniük kell a helyszíni értékelésből származó módszertant, gyakorlatokat és információkat; el kell magyarázniuk a vállalati ellátási lánc kockázatelemzéseinek módszertanát.
3. *Kockázatkezelés:* Ismertetniük kell a kockázatok kezelésére tett lépéseket, beleértve a kockázatkezelési terv kockázatmérséklési stratégiájára vonatkozó összefoglaló jelentést, valamint a képzést, ha van, és az érintett érdekelt felek bevonását. Ismertetniük kell a vállalat által a teljesítmény monitorozása és nyomon követése érdekében tett erőfeszítéseket.

[34] Az üzleti titoktartás és az egyéb versennyel kapcsolatos kérdések a későbbiekben kialakuló értelmezéstől függetlenül értendők az árakkal és beszállítói kapcsolatokkal kapcsolatos információkra. Minden információ közzétételre kerül minden olyan intézményesített, regionális vagy globális mechanizmus részére, amelynek feladata a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben található ásványokról szóló információk összegyűjtése és feldolgozása.

A.2. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Kohók/finomítók számára

1. *Ellenőrzések:* A kohók/finomítók ellenőrzési jelentéseinek közzététele az üzleti titoktartás és a versennyel kapcsolatos egyéb szempontok figyelembevételével.[35]

A.3. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden downstream vállalat számára

1. *Vállalatirányítási rendszerek:* El kell készíteniük az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságra vonatkozó vállalati szabályzatot; meg kell határozniuk a vállalat kellő gondosság elvének való megfelelésért felelős irányítási struktúráját és a közvetlenül felelős személyt.
2. *Kockázatértékelés és –kezelés:* Részletezniük kell az ellátási láncban lévő kohók/finomítók azonosítására tett lépéseket és értékelniük kell a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlataikat, ideértve a minősített kohók/finomítók iparági érvényesítési rendszereken keresztül közzétett listáját, amely összhangban van a kellő gondosság elvének megfelelő, ezen útmutatásban ajánlott eljárásokkal. Részletezniük kell a kockázatok kezelése érdekében tett lépéseiket.
3. *Ellenőrzések:* A kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlataikra vonatkozó ellenőrzési jelentéseket az üzleti titoktartás és a versennyel kapcsolatos egyéb szempontok[36] és az azonosított kockázatokra adott válaszok figyelembevételével kell közzétenni.

35 Lásd a 34. lábjegyzetet.

36 Lásd a 34. lábjegyzetet.

FÜGGELÉK

Útmutató az upstream vállalatok kockázatértékeléséhez

A. A hatékony kockázatértékelés feltételeinek megteremtése. Az ellátási lánc kockázatelemzésének tervezésénél és felépítésénél az ellátási láncban lévő upstream vállalatoknak figyelembe kell venniük az alábbi ajánlott intézkedéseket:

1. ***Bizonyítékokon alapuló megközelítést kell használni.*** A vállalati kockázatértékelés következtetéseit igazolható, megbízható, naprakész bizonyítékokkal kell alátámasztani, amelyet a helyszíni értékelő csoport által elvégzett helyszíni kutatás révén kell elérni.
2. ***Meg kell őrizni a vállalati ellátási láncra vonatkozó tény- és kockázatértékelés megbízhatóságát és minőségét*** azzal, hogy az értékelők az értékelt tevékenységtől függetlenek és érdekellentétektől mentesek legyenek.[37] A vállalat értékelését végző személyeknek kötelezettséget kell vállalniuk, hogy valós és pontos jelentést készítenek, a legmagasabb szakmai etikai normák és a „megfelelő szakmai gondosság" betartásával.[38]
3. ***A megfelelő szaktudás biztosítása*** érdekében olyan szakembereket kell alkalmazni, akik az alábbiak közül a lehető legtöbb területen megfelelő tudással és képességgel rendelkeznek: az értékelt működési környezet (pl.: nyelvi készségek, kulturális érzékenység), konfliktusokkal kapcsolatos kockázatok ismerete (pl.: a II. mellékletben meghatározott normák, emberi jogok, nemzetközi humanitárius jog, korrupció, pénzügyi bűncselekmények, konfliktusok és konfliktusokat finanszírozó felek, átláthatóság), az ásványellátási lánc (pl. az ásványbeszerzés) formája és jellege, valamint a jelen kellő gondosságról szóló útmutatásban megfogalmazott normák és folyamatok.

B. Helyszíni értékelő csoport létrehozása (a továbbiakban: értékelő csoport) az ásványok származási és továbbítási helye szerinti, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben,

[37] 4. cikk, ISO 19011:2002

[38] 4. cikk, ISO 19011:2002

a beszállítókra és az ásványkitermelés, –kereskedelem, –kezelés és –export körülményeire vonatkozó adatok létrehozása és tárolása céljából. Az upstream vállalatok, egyéb, az azonos területen működő, azonos beszállítókkal dolgozó upstream vállalatokkal együttműködésben is létrehozhatnak ilyen csoportot (a továbbiakban: együttműködő vállalatok).

1. Az értékelő csoportot létrehozó upstream vállalatoknak:
   a) Gondoskodniuk kell arról, hogy az értékelő csoport konzultáljon a helyi és központi kormányzatokkal, hogy ezáltal információkat szerezzenek, erősítsék az együttműködést, és megnyissák a kormányzati intézmények, a civil társadalom és a helyi beszállítók közötti kommunikációt.
   b) Gondoskodniuk kell arról, hogy az értékelő csoport rendszeresen konzultáljon a helyi ismeretekkel és szakértelemmel rendelkező helyi civil szervezetekkel.
   c) Amennyiben lehetséges, az értékelő csoport számára információt nyújtó közösségi monitorozó hálózatokat kell létrehozni vagy a létrehozásukat támogatni.
   d) Az egész ellátási láncban meg kell osztani az értékelő csoport által gyűjtött és tárolt adatokat, lehetőleg egy webes hozzáféréssel rendelkező számítógépes rendszeren keresztül, amelyhez az ellátási láncban működő vállalatok és bármely – a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványokról adatot gyűjtő és feldolgozó – intézményesített, regionális vagy globális mechanizmus hozzáfér.
2. Az értékelő csoportot létrehozó upstream vállalatoknak meg kell határozniuk a helyszíni értékelést végző csoport hatókörét és kapacitásait a következő tevékenységek vállalása céljából:
   a) Első kézből származó bizonyítékot kell gyűjteni az ásványkitermelés, –kereskedelem, –kezelés és –export tényleges körülményeiről. Ennek tartalma:
      i) **A bányaterületek, a szállítási útvonalak és az ásványok kereskedési helyszíneinek militarizálása.** Az értékelő csoportnak nyomon kell követniük a bányaterületek, a szállítási útvonalak és az ásványok kereskedési helyszíneinek militarizálását. Azok az interaktív térképek, amelyek jelzik a bányák, fegyveres csoportok, kereskedelmi útvonalak, útlezárások és repülőterek elhelyezkedését, további információforrást jelenthetnek a vállalatok számára.[39] A bányák, a szállítási útvonalak és az ásványok kereskedési helyszíneinek nyomon követése olyan ténybeli körülmények azonosítását jelenti, amelyek közvetlen vagy közvetett támogatást eredményeznek nem állami fegyveres csoportok és az állami vagy magán biztonsági erők számára
      (a II. mellékletben található, az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modellben meghatározottak szerint).

      *ii)***Bányászati területeken, szállítási útvonalak mentén vagy ásványkereskedési helyszíneken működő állami vagy magán biztonsági erők,**

[39] Mint például a Kongói Demokratikus Köztársaság, az USA Külügyminisztériuma és Nemzetközi Békeinformációs Szolgálat által készített térképek.

nem állami fegyveres csoportok vagy egyéb harmadik felek által elkövetett, az ásványok kitermelésével, szállításával és kereskedelmével kapcsolatos súlyos visszaélések (a II. mellékletben szereplő, az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modellben meghatározottak szerint)

b) Válaszolni kell az együttműködő vállalatok konkrét kérdéseire és pontosításra vonatkozó kéréseire, és javaslatokat kell tenni a vállalati kockázatértékelésre és kockázatkezelésre. Valamennyi együttműködő vállalat kérdéseket tehet fel vagy pontosításokat kérhet a helyszíni értékelő csoporttól az alábbiak kapcsán:[40]

i) A nyomonkövethetőség és a felügyeleti lánc rendszere által létrehozott bizonyítékok [1. lépés C. pont] és a kockázatértékelés [2. lépés].

ii) Információk a beszállítókról (közvetítők és exportőrök) – például a pénzmosás elleni megfelelés rendszerein keresztül megvalósuló – „ismerd az ügyfeled/beszállítód" elvek alapján.[41]

c) Fogadniuk és értékelniük kell az érdekelt felek által a helyszínen felhozott panaszokat, és azokat közölniük kell az együttműködő vállalatokkal.

B.1. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Helyi exportőrök részére

1. A helyi logisztika megkönnyítése az értékelő csoport számára, válaszadás a segítségnyújtásra irányuló kérésekre.
2. Az értékelő csoport hozzáférésének megkönnyítése az összes upstream közvetítőhöz, konszolidálásban résztvevő félhez és szállítóhoz.
3. Engedélyezniük kell, hogy az értékelő csoport hozzáférjen az összes vállalati telephelyhez, beleértve a szomszédos országokban vagy más olyan országokban lévőket is, amelyekben az átrakodás vagy az újracímkézés valószínűleg zajlik; hozzáférést kell biztosítaniuk a könyvekhez, nyilvántartáshoz vagy egyéb, a beszerzési gyakorlatot, adó, díjak és jogdíjak megfizetését igazoló dokumentumokhoz, valamint az exportdokumentumokhoz.
4. Hozzáférést kell biztosítani az értékelő csoport számára a vállalat kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak részeként megszerzett és tárolt összes információhoz, ideértve a nem állami fegyveres csoportok és az állami vagy magán biztonsági erők részére teljesített kifizetéseket.
5. Azonosítani kell azt a megadott személyzetet, amely az értékelő csoport számára kapcsolattartási pontként szolgál.

[40] Kérdéseket és pontosításokat kell rögzíteni és bevinni az információs rendszerekbe a későbbi felhasználás, nyomon követés és frissítés céljából, amely az együttműködő vállalatok számára közösen hozzáférhető.

[41] Lásd a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) által készített, A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem kockázat alapú megközelítéséről szóló útmutatást, 2007. június 3.10. pont.

B.2. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Nemzetközi koncentrátumkereskedők és ásvány-újrafeldolgozók számára

1. Az értékelő csoport számára lehetővé kell tenni, hogy hozzáférjen az összes határokon átnyúló szállítmányozóhoz, lehetővé téve, hogy előzetes bejelentés nélkül csatlakozzanak az ásványok határokon átnyúló szállításához.
2. Hozzáférést kell biztosítani a értékelő csoport számára a nemzetközi koncentrátumkereskedők és ásvány-újrafeldolgozók által birtokolt valamennyi telephelyhez azon szomszédos országokban vagy más olyan országokban, amelyekben a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok átrakodása vagy az újracímkézése valószínűleg zajlik, vagy amelyekben az ellátási láncban lévő szivárgások ismertek vagy valószínűleg fennállnak.
3. Hozzáférést kell biztosítani az értékelő csoport számára a könyvekhez, nyilvántartásokhoz vagy egyéb, a beszerzési gyakorlatot, adó, díjak és jogdíjak megfizetését igazoló dokumentumokhoz, valamint az exportdokumentumokhoz.
4. Hozzáférést kell biztosítani az értékelő csoport számára a vállalat kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak részeként megszerzett és tárolt összes információhoz, ideértve a nem állami fegyveres csoportok és az állami vagy magán biztonsági erők részére teljesített kifizetéseket.
5. Proaktív módon kell biztosítaniuk az értékelő csoport számára az egyéb figyelmeztető jelzéssel ellátott területekről származó és azokon szállított ásványok nyilvántartását.
6. Azonosítani kell azt a megadott személyzetet, amely az értékelő csoport számára kapcsolattartási pontként szolgál.

B.3. KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Kohók/finomítók számára

1. Azonosítani kell azt a megadott személyzetet, amely az értékelő csoport számára kapcsolattartási pontként szolgál.
2. Hozzáférést kell biztosítani az értékelő csoport számára a könyvekhez, nyilvántartásokhoz vagy egyéb, a beszerzési gyakorlatot, adó, díjak és jogdíjak megfizetését igazoló dokumentumokhoz, valamint az exportdokumentumokhoz.
3. Hozzáférést kell biztosítani az értékelő csoport számára a vállalat kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak részeként megszerzett és tárolt összes információhoz.

C. AJÁNLOTT KÉRDÉSEK, AMELYEKRE A VÁLLALATI ÉRTÉKELÉSEKNEK VÁLASZT KELL ADNIUK:

Ezek a kérdések az ón, a tantál, a volfrám, azok érceinek és fémszármazékainak ellátási láncain belüli olyan közös körülményekhez kapcsolódnak, amelyek kockázatot jelentenek.

1. **Ismerni kell az ásványok származása, továbbítása és/vagy exportja szerinti, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térség helyzetét.**

   a) Tanulmányi profilok a származási, a szomszédos és a tranzitországok konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségeiről (beleértve a lehetséges szállítási útvonalakat, valamint a kitermelést, a kereskedelmet, a kezelést és az exportot). A releváns információk (kormányoktól,

nemzetközi szervezetektől, civil szervezetektől valamint a médiából származó) nyilvános jelentéseket, térképeket, ENSZ jelentéseket, az ENSZ Biztonsági Tanács szankcióit, az ásványok kitermelésére vonatkozó iparági szakmai anyagokat, valamint a kitermelés konfliktusra, emberi jogokra vagy környezeti károkra gyakorolt hatását a potenciális származási országban, valamint egyéb nyilvános (pl. etikus nyugdíjalapok által kiadott) kimutatásokat foglalnak magukba.

b) Vannak-e az adott területen vagy a közelben állomásozó olyan nemzetközi szervezetek (mint például az ENSZ békefenntartó egységei), amelyek képesek a beavatkozásra és vizsgálatok folytatására? Használhatók-e ezek a rendszerek az ellátási lánc szereplőinek azonosítására? Léteznek-e helyi eszközök a fegyveres csoportok jelenlétével vagy a konfliktusok más elemeivel kapcsolatos aggodalmak kezelésére? A bányászati kérdésekre vonatkozóan joghatósággal rendelkező adott nemzeti, tartományi és/vagy helyi szabályozó hivatalok képesek az ilyen aggályok kezelésére?

2. **Ismerni kell a beszállítókat és az üzletfeleket**[42]

a) Mely beszállítók, illetve egyéb szereplők vesznek részt az ásványok kitermelésében, a finanszírozásban, a kereskedelemi tevékenységben és a szállításban a kitermelés helye és azon helyszín között, ahol a kellő gondosság elvének betartása mellett az adott vállalat az ásványok megőrzését végzi? Meg kell határozni az ellátási lánc jelentős szereplőit, ennek megfelelően információt kell gyűjteni a tulajdonosi háttérről (a tényleges tulajdonost is beleértve), a vállalati struktúráról, a tisztségviselők és igazgatók nevéről, a társaság, vagy a tisztségviselők más szervezetekben lévő érdekeltségéről, illetve a társaság és a tisztségviselők üzleti, kormányzati, politikai vagy katonai kapcsolatairól (különös tekintettel a nem állami fegyveres csoportokra illetve az állami vagy magán biztonsági erőkre).[43]

b) Milyen beszerzési rendszert, illetve a kellő gondosság elvének megfelelő rendszert működtetnek az említett beszállítók? Milyen szakpolitikákat alkalmaznak a beszállítók az ellátási láncban, és azokat milyen módon integrálják az irányítási folyamatokba? Hogyan történik az ásványok belső ellenőrzése? Hogyan érvényesítik a szakpolitikákat és a feltételeket a beszállítóikkal szemben?

3. **Ismerni kell az ásványkitermelés feltételeit a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben**

a) Pontosan honnan származnak az ásványok (konkrétan mely bányákból)?

b) Milyen módszerrel történik a kitermelés? Meg kell határozni, hogy az ásványok kitermelését kisipari és kisméretű (ASM) vállalkozások végzik, vagy nagyszabású bányászati projektek keretében történik,

---

42 Lásd a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) által készített, A pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása elleni küzdelem kockázatalapú megközelítéséről szóló útmutatást, 2007. június, 3.10. pont Lásd 2. lépés

43 Lásd az Olaj- és Földgáztermelők Nemzetközi Szövetsége által készített *A jó hírnévről és a kellő gondosságról szóló útmutatás* VI. fejezetét, (Jelentés sz.: 356, 2004.). Lásd továbbá az *OECD A gyenge kormányzattal rendelkező térségekben tevékenykedő multinacionális vállalatok számára készített kockázati tudatosságot célzó eszköztárának* „Az ügyfelek és üzleti partnerek megismerése" című 5. fejezetét, 2006.

és a kisipari és kisméretű bányavállalkozások esetében, ha lehetséges, meg kell határozni, hogy az ásványok kitermelését egyéni bányászok, kisüzemi bányaszövetkezetek, társulások vagy kisvállalkozások végzik. Meg kell határozni a kormányzati intézmények részére fizetendő adókat, jogdíjakat és egyéb díjakat és az ezen kifizetésekhez kapcsolódó közzétételi kötelezettségeket.

c) Előfordul-e nem állami fegyveres csoportok, illetve állami, vagy magán biztonsági erők bevonása, illetve jelenléte a kitermelési folyamatban, ideértve az alábbiak közül bármely vagy több körülményt: a bánya vagy a bánya környékén lévő szállítási útvonalak közvetlen ellenőrzése; adó kivetése bányavállalkozásokra vagy az ásványok kitermelésére; a bányatelep, illetve a kitermelési jogokhoz kapcsolódó tényleges vagy egyéb tulajdoni érdekeltség nem állami fegyveres csoportok, illetve állami vagy magán biztonsági erők és/vagy azok családja és/vagy cégtársa által; bányászati tevékenység végzése második jövedelemként „szolgálaton kívül"; bányavállalkozások által vagy a gyártáshoz kapcsolódó adókon keresztül fizetett biztonsági szolgáltatás. Érdekelt vagy érintett ezen fegyveres csoportok vagy katonai egységek bármelyike a konfliktusban? Érintett volt bármelyikük széles körben tapasztalható emberi jogokkal való visszaélésben vagy egyéb bűncselekményben?

d) Milyenek a kitermelés feltételei? Elsősorban az alábbi körülményeket kell azonosítani:
i) követnek-e el az ásványok kitermelése érdekében kínzást, tanúsítanak-e kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódot; *ii)* előfordul-e a kényszer- vagy kötelező munka bármely formája, amelyet bármely személytől büntetéssel való fenyegetettség mellett követelnek meg, és amelyet az adott személy nem önkéntes beleegyezése alapján végez; *iii)* előfordul-e a gyermekmunka legrosszabb formája az ásványok kitermelése céljából; *iv*) előfordul-e az emberi jogok egyéb súlyos megsértése, illetve azzal való visszaélés, úgymint az ásványok kitermelése során vagy a bányaterületeken széles körben elterjedt szexuális erőszak; illetve *v)* előfordulnak-e háborús bűnök, vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb módon történő súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmény, vagy népirtás.

4. **Ismerni kell az ásványkereskedelem, a szállítás és a kezelés feltételeit a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben**

a) A downstream vásárlók a bányaterületen vagy más helyszínen találhatók? A downstream vásárlók részére eladott, különböző bányavállalkozásokból származó ásványok kezelését és feldolgozását külön végezték, illetve a tárolásuk is elkülönítetten történt? Amennyiben nem, a downstream vásárlók részére történő eladás során, a folyamat mely pontján történt az ásványok feldolgozása, konszolidálása és keverése?

b) Milyen közvetítők vettek részt az ásványok kezelésében? Meg kell határozni, hogy bármely jelentés vagy feltételezés szerint ezen közvetítők ásványkitermelési és kereskedelemi tevékenysége kapcsolatba hozható-e nem állami fegyveres csoportokkal.

c) Érintettek-e állami vagy magán biztonsági erők illetve nem állami fegyveres csoportok akár közvetlenül vagy közvetve az ásványok kereskedelmében,

szállításában vagy adóztatásában, és ha igen, milyen mértékben? Húznak-e az állami vagy magán biztonsági erők vagy a nem állami fegyveres csoportok bármilyen módon – akár közvetítőkön vagy exportőrökön keresztül – hasznot harmadik felek ásványokhoz kapcsolódó kereskedelmi, szállítási tevékenységéből, illetve ezek megadóztatásából?

d) Jelen vannak-e állami vagy magán biztonsági erők, illetve nem állami fegyveres csoportok a kereskedelmi és szállítási útvonalakon, és ha igen, milyen mértékben? Tapasztalható-e emberi jogokkal való visszaélés az ásványkereskedelem, -szállítás, illetve az ásványok megadóztatása terén? Például, van-e bármilyen, kényszermunkára, bármely egyéb kényszerítésre, zsarolásra utaló bizonyíték? Alkalmaznak gyermekmunkát? Különösen az alábbiakat kell megállapítani: i) követnek-e el kínzást, tanúsítanak-e kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmódot az ásványok szállítása illetve kereskedelme céljából; *ii)* előfordul-e a kényszer- vagy kötelező munka bármely formája az ásványok kitermelése, szállítása, kereskedelem vagy értékesítése kapcsán; *iii)* előfordulnak-e a gyermekmunka legrosszabb formái az ásványok szállítása és kereskedelme céljából; *iv)* előfordul-e az emberi jogok egyéb súlyos megsértése, illetve azzal való visszaélés, úgymint a bányaterületeken vagy az ásványok szállítása és kereskedelme során, széles körben elterjedt szexuális erőszak, *v)* előfordulnak-e háborús bűnök, vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb módon történő súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmény, vagy népirtás az ásványok szállítása és kereskedelme céljából.

e) Milyen információ áll rendelkezésre a downstream kereskedelem ellenőrzéséhez: úgymint hiteles dokumentumok, szállítási útvonalak, engedélyek, határokon átnyúló szállítás, illetve fegyveres csoportok és/vagy állami vagy magán biztonsági erők jelenléte.

5. **Ismerni kell a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségek exportfeltételeit**

a) Mi volt a kivitel pontos helyszíne, tettek-e jelentést kenőpénz fizetéséről vagy egyéb vesztegetésről a kiviteli helyen, vagy feltételezhető-e ilyen tevékenység, melynek célja az ásvány eredetének eltitkolása, illetve ahhoz kapcsolódó csalárd megtévesztés? Az ásványok kivitele során melyek voltak a kísérő dokumentumok, van-e bármely megtévesztő dokumentumra vagy pontatlan nyilatkozatra utaló jelentés vagy feltételezés (az ásványok típusára, minőségére, eredetére, súlyára stb. vonatkozóan)? Milyen adók, illetékek és egyéb díjak kerültek kifizetésre a kivitel során, és van-e bármely téves tartalmú nyilatkozatra utaló jelentés vagy feltételezés?

b) Milyen módon történt az exportszállítás szervezése és végrehajtása? Kik a szállítók és van-e bármely olyan jelentés vagy feltételezés, amely szerint a szállítók korrupcióban lehetnek érintettek (kenőpénz, vesztegetés, téves tartalmú nyilatkozatok). Hogyan valósult meg az export finanszírozása és biztosítása?

© OECD 2016

Aranyra vonatkozó kiegészítés

Bevezetés és hatály

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás elválaszthatatlan része *Az aranyra vonatkozó kiegészítés.* Az útmutatás bevezető része, valamint az I. melléklet *(A kockázatalapú, kellő gondosságra vonatkozó ötlépcsős keretrendszer az ásványok ellátási láncában tevékenykedő szereplők részére*), a II. melléklet (*A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős globális ellátási lánca tekintetében követendő szakpolitika modellje*), valamint a III. melléklet (*Javasolt kockázatmérséklő intézkedések és a javulás mérését szolgáló mutatók*) alkalmazandó az aranyra vonatkozó kiegészítésre. Következésképpen az „útmutatás" kifejezés a kiegészítés egészében használható, és egyaránt utal Az aranyra vonatkozó kiegészítésre és *A konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben tevékenykedő, felelősen működő ásvány ellátási láncok részére készült, kellő gondosságról szóló OECD útmutatásra.*

A kiegészítés – az egyes vállalatok aranyellátási láncban betöltött szerepét figyelembe véve – konkrét útmutatást tartalmaz a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany ellátási láncában követendő kellő gondosságra nézve. Különbséget tesz az ellátási láncon belül az *upstream vállalatok* és a *downstream vállalatok* között és ennek megfelelően tesz ajánlásokat a kellő gondosságra vonatkozóan (lásd Fogalommeghatározások), valamint, ahol szükséges, a két széles kategórián belül konkrét ajánlásokat is megfogalmaz az egyes szereplők részére. Az ezen kategóriákba tartozó vállalatoknak a kellő gondosság elvének megfelelően kell eljárniuk, függetlenül attól, hogy az arany saját tulajdonuk, azt bérlik vagy kölcsönként használják.

A kiegészítés azokra a lépésekre helyezi a hangsúlyt, amelyeket a vállalatoknak annak érdekében kell megtenniük, hogy a potenciálisan konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő térségből származó arany ellátási láncában ne járuljanak hozzá konfliktusokhoz és emberi jogokkal való visszaélésekhez. A kiegészítés olyan, a kellő gondosságot célzó intézkedéseket is tartalmaz, amelyeket az újrahasznosított/hulladék vagy korábban finomított arany („újrahasznosítható arany") esetében kell alkalmazni, amennyiben fennáll a lehetősége, hogy az újrahasznosított anyagot konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben bányászott arany eredetének eltitkolására használhatják fel. A befektetési célú aranytermékek (ingot, rúd, érme, valamint zárt tartóban tárolt aranyszemcse) esetében, amelyeket 2012. január 1. előtt „igazolhatóan"[1] nemesfémbank páncéltermében, központi bank páncéltermében, tőzsdén, illetve finomítóban tároltak, nem szükséges az arany eredetéről információt szolgáltatni (átmeneti szabályok alá tartozó („grandfathered") alapok). A befektetési aranytermékek esetében ugyanakkor a kellő gondosság keretében be kell tartani az „Ismerd az üzletfeled" elvet, annak érdekében, hogy az átmeneti szabályok alá tartozó alapokkal való kereskedés során megakadályozzuk a nemzetközi szankciók megsértését,

[1] Az „igazolható dátum" az a dátum, amely a termékeken, illetve a leltárjegyzéken szereplő dátumbélyegző alapján ellenőrizhető. Lásd Fogalommeghatározások

illetve ne tegyük lehetővé a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranytartalék értékesítése során vagy ahhoz kapcsolódóan előforduló pénzmosást.

A kiegészítés alkalmazhatóságának megállapítása érdekében az ellátási láncban szereplő minden vállalatnak be kell tartania az 1. lépést (stabil vállalatirányítási rendszer létrehozása), valamint a 2. lépés (az ellátási láncban rejlő kockázatok azonosítása és értékelése) alkalmazását is meg kell kezdeniük annak érdekében, hogy meghatározzák, az arany potenciálisan vagy ténylegesen konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségből származik-e. A kiegészítés további lépései azon vállalatokra vonatkoznak, amelyek konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségből szerzik be az aranyat, valamint a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségben működő aranyellátási lánc szereplői.

A kellő gondosság elvének egyes vállalatok általi megvalósítása érdekében biztosított alapelvek, normák és folyamatok mellett az útmutatás és a jelen kiegészítés a kellő gondosság elvének megfelelő alapelveket, normákat és folyamatokat ajánl a fejlődő, egész iparágra kiterjedő ellátásilánc-kezdeményezések számára az erőforrások konfliktusérzékeny, felelős kihasználását célzó gyakorlatok megvalósítása érdekében. Egy átfogó tanúsítási rendszer kidolgozása, mint például a Nagy-tavak régiójáról szóló nemzetközi konferencia tanúsítási rendszere és eszközei, vagy más ipari vagy több érdekelt fél részvételén alapuló kezdeményezések, amelyek a jelen útmutatásban megfogalmazott normáknak és folyamatoknak megfelelő, konfliktusmentes beszerzési gyakorlatok ellenőrzési eljárását célozzák, hitelt érdemlően biztosíthatják, hogy az ellátási lánc ne járuljon hozzá konfliktusokhoz vagy emberi jogokkal való súlyos visszaélésekhez. [2]

A jelen útmutatás elismeri, hogy a kellő gondosság a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben gyakorlati problémákat vet fel. A kellő gondosság elvének alkalmazásához rugalmasságra van szükség. A kellő gondosság megfelelő módja és mértéke az egyedi körülményektől függ, és számos tényező befolyásolja, úgymint a vállalat mérete, a tevékenység helyszíne, az adott ország helyzete, a tevékenységben érintett ágazat, valamint a termékek, illetve szolgáltatások jellege. Ezen kihívásokra különféle válaszokat adhatunk, egyebek mellett az alábbiakat:

- Az egész iparágra kiterjedő együttműködés a kellő gondosság megvalósításához szükséges kapacitás kiépítéséhez.
- Költségmegosztás az iparágon belül az egyes, kellő gondosságot célzó feladatok vonatkozásában.
- Részvétel a felelős ellátásilánc-kezelést célzó kezdeményezésekben.[3]

[2] Lásd az OECD útmutatás II. mellékletében szereplő, konfliktushoz való hozzájárulás meghatározását.

[3] Például, ha megfelel az OECD útmutatásnak: *Konfliktusmentes Kohászati Program, Konfliktusmentes Arany Standard*, Arany Világtanács (2012); *Felelős aranykitermelésre vonatkozó útmutatás*, Londoni Nemesfémpiaci Szövetség (2012); valamint a *felügyeletilánc-tanúsítás*, Felelős Ékszerészeti Tanács (2012); *Méltányos arany kereskedelmi és bányászati sztenderd az kisipari és kisméretű bányavállalkozásokra vonatkozóan*, Felelős Bányavállalkozások Szövetsége/ Méltányos Kereskedelmi Címkézés Nemzetközi Szervezete (2010).

- Együttműködés az azonos beszállítókkal dolgozó ágazati szereplők között.
- Együttműködés az upstream és a downstream vállalatok között.
- Partnerkapcsolatok kialakítása a nemzetközi és civil szervezetekkel.
- A jelen útmutatásban felvázolt, ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modell (II. melléklet) és a konkrét kellő gondosságot célzó ajánlások integrálása a meglévő eljárásokba és irányítási rendszerekbe, illetve a vállalat kellő gondosság megvalósítását célzó gyakorlataiba, úgymint beszerzési gyakorlatok, integritás, az „ismerd az üzletfeled" elvhez kapcsolódó, kellő gondosságot célzó intézkedések, a fenntarthatóság, a vállalat társadalmi felelősségvállalása, illetve egyéb éves jelentések.

Az útmutatás megállapítja, hogy a kellő gondosság elvének alkalmazása a kisipari és kisméretű aranybányászattal foglalkozó vállalaltok számára jelent különösen nagy kihívást a konfliktus által érintett, illetve a nagy kockázatot jelentő térségekben. A kisipari és kisméretű aranytermelők, mint az egyének, az informális munkacsoportok vagy közösségek esetében nem elvárható a jelen útmutatásban megfogalmazott kellő gondosság, de ösztönözni kell őket arra, hogy továbbra is tegyenek erőfeszítéseket az ügyfeleik által alkalmazott, kellő gondosságot célzó elvek megvalósítása érdekében, és tegyék hivatalossá a működésüket, hogy a későbbiekben ezen elvek mentén végezhessék a tevékenységüket. Csak a kisipari és kisméretű vállalkozások esetében várható el a kellő gondosság elvének alkalmazása (lásd Fogalommeghatározások). A melléklet intézkedési javaslatokat tartalmaz a veszélyeztetett csoportokat érintő, potenciálisan ártalmas[4] társadalmi és gazdasági hatások megelőzésére a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekben, ideértve a törvényesen működő kisipari és kisméretű bányavállalkozásokat is.

A konfliktusok által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségek komplex működési környezetét figyelembe véve, azokon a területeken, ahol a feltételek gyors ütemben javulhatnak vagy romolhatnak, a kellő gondosság egy folyamatos, proaktív és reaktív tevékenységként értelmezendő, amely alapján a vállalatok felelős lépéseket és jóhiszemű erőfeszítéseket tesznek, hogy meghatározzák és kezeljék a konfliktushoz való hozzájárulás és a súlyos visszaélések kockázatát a jelen útmutatás szerint, különös tekintettel a II. mellékletre. A jelen útmutatás a beszállítókkal kialakított konstruktív együttműködésen keresztül a kellő gondosság elvén alapuló gyakorlatok folyamatos fejlesztését segíti elő. Arra ösztönözzük a vállalatokat, hogy a jelen útmutatást átfogó módon alkalmazzák a felelős üzletvitelt biztosító szakpolitikákban és gyakorlatokban, valamint, hogy mind a fogyasztókat, mind a nyilvánosságot tájékoztassák arról, hogy ezen útmutatás szerint járnak el. A vállalatok a jelen útmutatás segítségével

[4] *Lásd* OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (2011), Kommentár a IV. Emberi jogokról szóló fejezethez, 40. bekezdés: "[…] a vállalkozások kötelesek a különös figyelmet igénylő csoportokhoz vagy népességcsoportokhoz tartozó egyének emberi jogait tiszteletben tartani az emberi jogaikat potenciálisan sértő körülmény esetén. Ezzel összefüggésben az ENSZ által kiadott dokumentumok további részletekkel szolgálnak az őslakosok jogait illetően; a nemzeti, etnikai, vallási vagy nyelvi kisebbséghez tartozó személyekre vonatkozóan; nőkre, gyermekekre, fogyatékossággal élő személyekre vonatkozóan; valamint migráns munkavállalókra és családjaikra vonatkozóan."

ésszerű megállapításokat tehetnek a termékeik felelős konfliktusérzékeny jellegét illetően.

A jelen útmutatás az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelveiben, valamint az OECD A gyenge kormányzattal rendelkező térségekben tevékenykedő multinacionális vállalatok számára készített kockázati tudatosságot célzó eszköztárában megfogalmazott alapelvekre és normákra épül, illetve összhangban van ezen dokumentumok tartalmával. A kormányzatok által közösen megfogalmazott ajánlásokat tartalmaz a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségben tevékenykedő, vagy ezen területekről ásványokat beszerző vállalatok számára, útmutatást ad a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekre vonatkozóan a felelős ásvány ellátási lánc biztosítását célzó alapelvekről, illetve a kellő gondossági folyamatokról, összhangban az alkalmazandó jogszabályokkal és a vonatkozó nemzetközileg elismert normákkal. Az útmutatás nem helyettesíti, illetve nem írhatja felül a nemzeti törvényeket és előírásokat, ideértve a bányászati előírásokat is.[5]

Fogalommeghatározások

Kisipari és kisméretű bányászat (angolul: artisanal and small scale mining, betűszóval: ASM) – elsősorban egyszerű feltárási, kitermelési, feldolgozási és szállítási módszerekkel végzett, formális vagy informális bányászati műveletek. A kisipari és kisméretű bányászat általában alacsony tőkeigényű és magas munkaerő-igényű technológiát használ. A kisipari és kisméretű bányászati tevékenységet nők és férfiak egyaránt végezhetik, egyénileg vagy családok közösen, társulásban, vagy szövetkezet tagjaként, egyéb jogi keretek szerint működő társasági formában, vagy akár több száz, esetleg több ezer bányász részvételével működő vállalkozás keretében. Jellemzőek a 4-10 fős munkacsoportok, esetenként családok tagjai, akik egy adott ásványkitermelési helyszínen osztják meg a feladatokat (pl.: egy alagútban végzik a kitermelést). Szervezeti szinten a 30-300 bányászból álló csoportok a meghatározóak, akik egy lelőhelyen végzik a kitermelést (pl.: különböző alagutakban dolgoznak), és esetenként megosztják a feldolgozó létesítményeket.[6]

Kisipari és kisméretű (ASM) bányavállalkozások – kisipari és kisméretű társaságok, amelyek megfelelő szervezettségi formában és szerkezetben működnek ahhoz, hogy a jelen útmutatást alkalmazzák. A mellékletben meghatározottak szerint minden kisipari és kisméretű bányavállalkozást arra kell ösztönözni, hogy e tekintetben szervezett formában működjön.

Rúdarany – A rúd vagy ingot formában elérhető finomított aranyra használt általános kifejezés.

Nemesfémbank – Finomított arannyal végzett pénzügyi tranzakciókat bonyolító bank (ideértve a kiskereskedelmi, kereskedelmi és befektetési bankokat is) vagy pénzügyi intézmények, például kereskedőház.

Felügyeleti lánc – azon felügyelő szervezetek összessége, amelyek nyomon követik az ellátási láncon végighaladó ásványokat.

[5] Lásd az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei I. fejezet 2. bekezdését (2011).

[6] *Lásd* Felix Hruschka és Cristina Echavarría, A felelős kisüzemi bányászat sziklaszilárd lehetőségei, Szövetség a Felelős Bányászatért, Felelős kisipari és kisméretű bányászat sorozat 3., 2011

Konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek – fegyveres konfliktus, széles körben elterjedt erőszak, ideértve a bűnszervezetek által elkövetett erőszakot, vagy egyéb, az emberek számára súlyos és kiterjedt károkat jelentő kockázatok által sújtott területek. A fegyveres konfliktus számos formát ölthet; lehet nemzetközi vagy nem nemzetközi jellegű, érinthet két vagy több államot, lehet felszabadító háború, lázadás, polgárháború. A *nagy kockázatot jelentő térségek* közé azon területek tartoznak, ahol igen magas a konfliktus, illetve – a jelen útmutatás II. mellékletének 1. bekezdésében meghatározottak szerinti – széles körű vagy súlyos visszaélések kialakulásának a kockázata. Az ilyen területeken gyakori a politikai instabilitás vagy az elnyomás, az intézményrendszer gyengesége, a bizonytalanság, a polgári infrastruktúra összeomlása, a széles körben elterjedt erőszak, és a nemzeti és nemzetközi jogszabályok megsértése.

A nem állami fegyveres csoportok vagy az állami vagy magán biztonsági erők „közvetlen vagy közvetett támogatása" az arany kitermelésén, szállításán, kereskedelmén, kezelésén, illetve kivitelén keresztül egyebek mellett az alábbiakat jelenti: nem állami fegyveres csoportok vagy azok kapcsolt vállalkozásai részére történő kifizetések vagy egyéb logisztikai támogatás vagy felszerelés biztosítása, amelyek[7]

i) illegálisan tartanak bányaterületeket az ellenőrzésük alatt, vagy egyéb módon ellenőrzik a szállítási útvonalakat, az aranykereskedelem helyszíneit, valamint az ellátási lánc upstream szereplőit;[8] és/vagy

ii) illegálisan vetnek ki adót,[9] pénzt vagy aranyat kényszerítenek ki a bányaterületek hozzáférési pontjain, a szállítási útvonalak mentén vagy az aranykereskedelem helyszínein; és/vagy

iii) illegálisan adóztatják vagy kényszerítik a közvetítőket, az export cégeket vagy a nemzetközi kereskedőket.

Kellő gondosság – a kellő gondosság egy folyamatos, proaktív és reaktív folyamat, amely során a vállalatok az üzleti döntéshozatal és kockázatkezelési rendszer szerves részeként azonosíthatják, megelőzhetik, illetve mérsékelhetik a tényleges és lehetséges káros hatásokat és igazolhatják, hogy milyen módon kívánják kezelni azokat. A kellő gondosság segíthet, hogy a vállalatok megfeleljenek

---

7 A „Kapcsolt vállalkozások" körébe tartoznak a kereskedők, konszolidációval foglalkozó szereplők, közvetítők, és az ellátási lánc egyéb szereplői, amelyek az arany kitermelésének, kereskedelmének és kezelésének elősegítése érdekében közvetlen együttműködésben vannak fegyveres csoportokkal.

8 A bányák, szállítási útvonalak, az aranykereskedelem helyszíneinek, valamint az ellátási lánc upstream szereplőinek „ellenőrzése" az alábbiakat jelenti: *i)* a kitermelés nyomon követése, a hozzáférés biztosítása a bányaterületekhez és/vagy a downstream értékesítés koordinálása a közvetítők, exportcégek vagy nemzetközi kereskedő cégek felé; *ii)* a kényszer vagy kötelező munka bármely formájának igénybevétele az aranybányászathoz, a szállításhoz, kereskedelemhez vagy értékesítéshez; illetve
iii) upstream vállalat vagy bánya igazgatói vagy egyéb tisztségviselői feladatkörének betöltése, ezen vállalatokban vagy bányákban meglévő tényleges vagy egyéb tulajdonosi érdekeltség.

9 A bányák, szállítási útvonalak, az aranykereskedelem helyszínei vagy upstream vállalatok esetében alkalmazott „kényszerítés" az alábbiakat jelenti: pénzösszeg vagy arany erőszakkal vagy egyéb más büntetéssel való fenyegetés következtében, nem önkéntes alapon történő átadása, gyakran a bányaterülethez, szállítási útvonalakhoz való hozzáférésért, vagy az arany szállításáért, beszerzéséért vagy eladásáért cserében.

ARANYFORRÁSOK

A jelen útmutatás értelmében az arany, illetve aranytartalmú források tekintetében három típust különböztetünk meg, amelyekre a kellő gondosság három különböző formája vonatkozik:

1) **BÁNYÁSZOTT ARANY** – bányából (közepes vagy nagyszabású, illetve kisipari és kisméretű bányászati tevékenységből) származó arany, amely korábban finomítási eljáráson nem esett át. A bányászott arany *származási helye* az a bánya, ahonnan kitermelték. A finomítás előtti, bányászott arany a következő alkategóriákba sorolható:

- **Alluviális arany** – újonnan bányászott arany, amely homok- és kavicslelőhelyekről származik, leginkább patakokban vagy azok közelében fordul elő, jellemzően nagyon kis méretű, de látható aranydarabok formájában. Az alluviális arany általában „por", esetenként rög formátumú, amely formáját tekintve már koncentrált, könnyen szállítható, olvasztása és/vagy félfinomítása, így kis méretű ingotok létrehozása könnyű (általában 85 - 92%-os tisztaságú). Az alluviális arany minden említett formában finomítást igényel, mielőtt rúdarany vagy ékszer készül belőle, de a szokásos módon, további közbülső koncentráció vagy feldolgozás nélkül finomítható.
- **Aranyérc** – gazdasági szempontból értékes mennyiségű aranykoncentrációt tartalmazó kő vagy rög. Előfordulhat, hogy a koncentráció súlya nagyon kicsi, pl.: 1 gramm található egy tonna ércben, de gazdasági szempontból közepes vagy nagyszabású bányászat keretében mégis megtérül. Az aranyércet, terjedelme és súlya miatt, általában nem szállítják a bányától messze feldolgozás céljából.
- **Aranykoncentrátum** – az aranyérc feldolgozása során, a nagyobb koncentráció elérése érdekében előállított köztes anyag, amely azonban a doré előállítása céljából további köztes feldolgozást igényel. Az aranykoncentrátumot rendszerint egy közeli kohóba szállítják, hogy doré arany készüljön belőle.
- **Doré arany** – újonnan bányászott aranyból készült arany ötvözet rúd, amelyet általában az aranyérc jelentős feldolgozása és olvasztása során, közepes vagy nagyszabású bányászati tevékenység keretében állítanak elő, koncentrációja magas (általában 85% – 90% tisztaságú). A bányászott arany ezen formája nem kereskedelmi minőségű, ezután egy finomítóba kerül, ahol közvetlenül, további köztes feldolgozás nélkül finomítják.
- **Bányászati melléktermék** – más, nyomokban aranyat tartalmazó fém, pl.: réz, szulfidérc bányászata során előállított arany. Abban az esetben, ha az arany melléktermék, a másik, fontosabb fém feldolgozása és finomítása az első, az aranyat ezt követően vonják ki és finomítják az elsődleges fém végső maradványából, ilyen például a rézfeldolgozás során keletkező elektrolitikus cella iszap.
- **LSM arany** – közepes és nagyszabású bányászati tevékenység keretében előállított arany (lásd a közepes és nagyszabású bányászat definícióját).
- **ASM arany** – kisipari és kisméretű bányászati tevékenység keretében előállított arany (lásd a kisipari és kisméretű bányászat definícióját).

ARANYFORRÁSOK *(folyt.)*

2) **ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ ARANY** – korábban finomított arany, mint például a végfelhasználók (végső fogyasztók) számára előállított, fogyasztóktól származó és befektetési arany, valamint aranytartalmú termékek, selejt és hulladék fémek és anyagok, amelyek a finomítás és termékelőállítás során keletkeznek, és amelyek visszakerültek a finomítóba vagy más, köztes, downstream feldolgozóba, hogy „újrahasznosított aranyként" új életciklusba lépjenek. Az újrahasznosítható arany *származási helye* az a pont az aranyellátási láncban, ahová az arany visszakerül a finomítóba vagy más, köztes downstream feldolgozóba, vagy újrafeldolgozóba. Az újrahasznosítható arany alkategóriái:

- **Nem feldolgozott, újrahasznosítható arany** – az újrahasznosítható arany az eredeti formájában és/vagy gyártási hulladék formában, mielőtt visszakerül feldolgozás vagy finomítás céljából (pl.: rúdarany, ékszerek, díszek, érmék, gépekben használt kések stb.)
- **Olvasztott, újrahasznosítható arany** – újrahasznosítható arany, amelyet az első újrahasznosítási folyamat során olvasztanak, és átmeneti rudakba vagy más nem meghatározott méretű és különböző finomságú formába öntenek.
- **Ipari melléktermék** – egy másik anyag feldolgozása során keletkező anyag, nem az elsődlegesen előállított termék, de egy különálló, hasznos anyag. Az aranyfinomítás során például gyakran alacsony értékű melléktermékek keletkeznek, mint például a kemencéből származó por, használt olvasztótégely és törmelék.

3) **ÁTMENETI SZABÁLYOK ALÁ TARTOZÓ „GRANDFATHERED" KÉSZLETEK** – befektetési célú aranytermékek (ingot, rúd, érme valamint zárt tartóban tárolt aranyszemcse), amelyeket „igazolhatóan" 2012. január 1. előtt nemesfémbank páncéltermében, központi bank páncéltermében, tőzsdén, illetve finomítóban tároltak, amelyek eredetének igazolása nem szükséges. Ebbe a körbe tartoznak a felsorolt szervezetek megbízásából harmadik felek által tárolt készletek.

- **Igazolható dátum:** Az a dátum, amely a termékeken, valamint a leltárjegyzéken szereplő dátumbélyegző alapján ellenőrizhető.

Kevert arany – több forrásból származó arany (pl.: bányászott és újrahasznosított arany vegyesen). A kevert arany forrásai esetében a jelen kiegészítés ajánlásainak megfelelően kell a kellő gondosság elve szerint eljárni.

a nemzetközi jog alapelveinek, valamint a nemzeti jogszabályoknak, ideértve az ásványok tiltott kereskedelmét szabályozó törvényeket, valamint az ENSZ szankciókat.

Szabványnak megfelelő szállítás (Good delivery) – a tőzsdén, illetve a tőzsdén kívüli piacon (OTC – over the counter market) (pl.: Londoni Nemesfémpiaci Szövetség) elfogadott finomított arany fizikai tulajdonságainak paraméterei, valamint az aranyfinomítókra vonatkozó kritériumok.

Iparági program – a jelen útmutatás értelmében ez a kifejezés olyan iparági szervezet által létrehozott és irányított, vagy egyéb hasonló iparági kezdeményezést vagy programot jelent, amelynek célja a jelen útmutatás bizonyos vagy minden ajánlásának támogatása és előmozdítása. Az iparági program a szervezet szélesebb, más célokat is magában foglaló tevékenységének részeként is működhet. A jelen útmutatásban szereplő, iparági programra vonatkozó tevékenység és/vagy kezdeményezés

a jelen útmutatással összhangban megvalósuló tevékenységet és/vagy kezdeményezést jelent.

Intézményesített mechanizmus – a jelen útmutatás értelmében ez a kifejezés olyan kormányzati, iparági és civil képviselőkből álló és általuk létrehozott szervezetet jelent, amelynek célja a jelen útmutatás bizonyos vagy minden ajánlásának támogatása és előmozdítása. A jelen útmutatásban szereplő, az intézményesített mechanizmusra vonatkozó tevékenység és/vagy kezdeményezés a jelen útmutatással összhangban megvalósuló tevékenységet és/vagy kezdeményezést jelent.

Törvényesen működő kisipari és kisméretű bányászat: A kisipari és kisméretű bányászat törvényességét nehéz meghatározni, mivel számos helyzetspecifikus tényezőt foglal magában (lásd melléklet). A jelen útmutatás értelmében a „törvényes" egyebek mellett azon kisipari és kisméretű bányászati tevékenységre utal, amely megfelel az alkalmazandó jogszabályoknak.[10] Abban az esetben, ha az alkalmazandó jogi keretek végrehajtása nem történik meg, vagy ezen jogi keretek nem állnak rendelkezésre, a kisipari és kisméretű bányászati tevékenység törvényességének megállapításakor figyelembe kell venni a kisipari és kisméretű bányavállalkozások és vállalatok arra irányuló jóhiszemű erőfeszítéseit, hogy működésük során betartsák az alkalmazandó jogi kereteket (amennyiben van ilyen), valamint azon elköteleződésüket, hogy formális keretek között működjenek, ha erre lehetőségük van (figyelembe véve, hogy az esetek többségében a kisipari és kisméretű bányavállalkozások egyáltalán nem vagy csak korlátozott mértékben rendelkeznek ehhez szükséges kapacitással, technikai képességgel vagy megfelelő pénzügyi forrásokkal). A kisipari és kisméretű bányászat, bármely egyéb bányászati tevékenységhez hasonlóan, egyik esetben sem tekinthető törvényesnek, ha az ásványok kitermelésével, szállításával és kereskedelmével összefüggésben konfliktushoz vagy súlyos visszaélésekhez járul hozzá a jelen útmutatás II. mellékletében meghatározottak szerint.

Irányítási rendszer – azon irányítási folyamatok és dokumentáció, amelyek együttesen egy szisztematikus keretet biztosítanak annak érdekében, hogy a feladatok végrehajtása helyesen, konzisztens és hatékony módon történjen a kívánt eredmény elérése érdekében, valamint amely által biztosítható a teljesítmény folyamatos javulása.

Közepes méretű és nagyszabású bányászat (angolul: LSM - Medium and Large-Scale Mining) – a jelen útmutatás értelmében a közepes méretű és nagyszabású bányászat olyan aranybányászati műveletekre utal, amelyek nem tekinthetők kisipari és kisméretű bányászatnak.

Újrafeldolgozó – olyan személy vagy szervezet, amely nem tartozik az alábbiakban meghatározott finomítókategóriába, amely újrahasznosítható/hulladékarany, mint például minta vagy vizsgálati anyag összegyűjtésével, konszolidálásával és/vagy feldolgozásával foglalkozik az új életciklus céljából végzett finomítás előtt.

[10] Lásd A felelős kisipari és kisméretű bányászat jövője, Szövetség a felelős bányászatért (Echavarria, C. *et. al.* Eds.), (2008) The Golden Vein – Útmutatás a felelős kisipari és kisméretű bányászathoz. ARM sorozat A felelős kisipari és kisméretű bányászatról 1. sz. Medellin.

Finomító – olyan személy vagy szervezet, amely kereskedelmi forgalmazásra alkalmas minőségű arany tisztításával foglalkozik, azáltal, hogy a doré, alluviális arany, újrahasznosítható/hulladékarany vagy egyéb aranytartalmú nyersanyagból eltávolítja az egyéb anyagokat.

Beszállítók – ez a kifejezés bármely, az ellátási lánc arany vagy aranytartalmú anyagok ellátásával foglalkozó résztvevőjének tekinthető egyénre vagy szervezetre vonatkozik.

Ellátási lánc – az ellátási lánc minden olyan tevékenységet, szervezetet, szereplőt, technológiát, információt, forrást és szolgáltatást magában foglaló rendszer, amely az aranyat a forrástól eljuttatja a végfelhasználókig (végső fogyasztókig).

Upstream ellátási lánc és upstream vállalatok – az „upstream ellátási lánc" az aranyellátási lánc bányától a finomítókig terjedő szakaszát fedi le. Az „upstream vállalatok" körébe tartoznak a bányavállalkozások (kisipari és kisméretű vállalkozások, illetve közepes és nagyméretű bányavállalatok),[11] az arany származási országának helyi aranykereskedői vagy exportőrei, szállítmányozók, a nemzetközi piacon a bányászott/újrahasznosítható arannyal kereskedők, valamint a finomítók. A kisipari és kisméretű aranytermelők, mint az egyének, az informális munkacsoportok vagy közösségek esetében nem elvárható, hogy a jelen útmutatásban megfogalmazott kellő gondosság betartása értelmében az upstream vállalatok körébe tartozzanak, de ösztönözni kell őket arra, hogy továbbra is tegyenek erőfeszítéseket az ügyfeleik által alkalmazott, kellő gondosságot célzó elvek megvalósítása érdekében, és tegyék hivatalossá a működésüket, hogy a későbbiekben ezen elvek mentén végezhessék a tevékenységüket.

Downstream ellátási lánc és downstream vállalatok – A downstream ellátási lánc az arany ellátási lánc finomítóktól a kiskereskedőkig terjedő szakaszát fedi le. A downstream vállalatok körébe tartoznak a finomított arannyal kereskedők, az aranyértékesítők, a nemesfémbankok és tőzsdék vagy egyéb olyan szervezetek, amelyek saját trezorokban őrzik az aranyat, ékszergyártók és kereskedők, valamint egyéb olyan vállalatok, amelyek a gyártási folyamat során aranyat használnak (pl.: elektronikai és orvosi eszközök gyártásával és kereskedelmével foglalkozó cégek).

A kellő gondosság az ellátási láncban: Kifejezetten a kellő gondosság elvének az ellátási láncban történő alkalmazása kapcsán a felelős ásványbeszerzés és a kockázatalapú kellő gondosság azon lépésekre utal, amelyeket a vállalatok a tényleges és lehetséges káros hatások megelőzése és mérséklése, valamint az emberi jogok betartása érdekében, valamint azért tesznek meg, hogy az ellátási láncban végzett tevékenységük[12] során ne járuljanak hozzá a konfliktushoz.[13]

---

11 A kétségek elkerülése érdekében, ezen irányelvek azon bányászokra, feldolgozókra és finomítókra is vonatkoznak, amelyek kormányzati vagy egyéb állami szervek tulajdonában vannak, illetve azok ellenőrzése vagy irányítása alatt állnak

12 A kellő gondosságról szóló OECD útmutatás II. melléklete szerint.

13 Az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (OECD, 2011); Az OECD gyenge kormányzattal rendelkező térségekben tevékenykedő multinacionális vállalatok számára készített kockázati tudatosságot célzó eszköztára (OECD, 2006); Az üzleti és emberi jogokra vonatkozó irányadó vezérelvek: „A jogok védelmére, tiszteletben tartására és a orvoslására vonatkozó ENSZ keretrendszer megvalósítása, 2011. március 21. (A/HRC/17/31).

Figure 2. **Risks in the supply chain of gold from conflict-affected and high-risk areas**

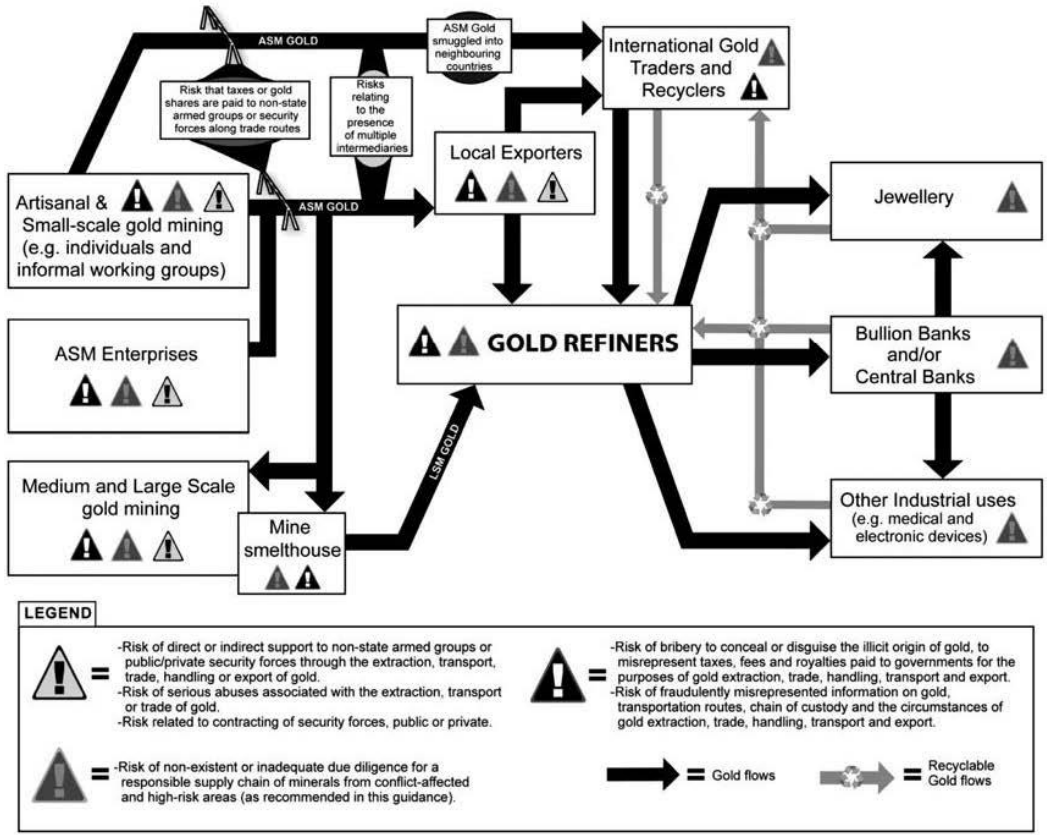

1. LÉPÉS: STABIL VÁLLALATIRÁNYÍTÁSI RENDSZER LÉTREHOZÁSA

CÉL: Annak biztosítása, hogy az aranyellátási láncban működő vállalatok kellő gondosságot célzó és vállalatirányítási rendszerének szerkezete alkalmas legyen a kellő gondosság hatékony megvalósítására.

I. SZAKASZ - ÁLTALÁNOS AJÁNLÁSOK AZ ELLÁTÁSI LÁNCBAN MŰKÖDŐ MINDEN VÁLLALAT SZÁMÁRA

A. Az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikai modell átvétele és betartása a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany esetében felmerülő kockázatok azonosítása és kezelése céljából. Ennek a szakpolitikai modellnek az ellátási láncban működő minden vállalat esetében az alábbiakat kell tartalmaznia:

1. A felelős ellátási lánc alapelveit és normáit tartalmazó kötelezettségvállalás a szakpolitikai modell betartására a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany esetében, amely alapján a vállalatok a saját, illetve a beszállítóik tevékenységét és a velük kialakított kapcsolatot értékelik. Ennek a szakpolitikai modellnek meg kell felelnie a jelen útmutatás II. mellékletében megfogalmazott ellátásilánc-modell normáinak.
2. Egyértelmű és koherens vállalatirányítási folyamat, amely garantálja a kockázatok megfelelő kezelését. A vállalatnak vállalnia kell a jelen kiegészítésben a különböző szintek számára előírt, kellő gondosságot célzó lépések és ajánlások betartását.

B. Olyan belső vállalatirányítási rendszer kialakítása, amely támogatja a kellő gondosság elvének az ellátási láncban történő alkalmazását. Az ellátási láncban működő vállalatoknak az alábbiakat kell alkalmazniuk:

1. Megfelelő szakértelemmel, tudással és tapasztalattal rendelkező vezető beosztású munkatársak felelősségi és hatáskörébe tartozzon a kellő gondossági folyamat ellenőrzése az ellátási láncban.
2. Biztosítani kell a fenti folyamatok működtetéséhez és ellenőrzéséhez szükséges forrásokat.
3. Olyan szervezeti struktúrát és kommunikációs folyamatokat kell alkalmazni, amely garantálja, hogy a kritikus információ, ideértve a vállalati politikát is, eljut a megfelelő munkatársakhoz és beszállítókhoz. Megfelelő képzéseket kell biztosítani, emellett a vállalatok az iparági programok vagy az intézményesített mechanizmusok által kifejlesztett képzési modulokat is figyelembe vehetik.
4. A kellő gondosság ellátási láncban történő végrehajtása vonatkozásában biztosítani kell a belső elszámoltathatóságot.

C. Az aranyellátási lánc átláthatóságát, az információ összegyűjtését és ellenőrzését biztosító rendszert kell kiépíteni.

1. Az ellátási láncban a kellő gondossági folyamatokhoz, eredményekhez és az ebből következő döntésekhez belső dokumentációt és nyilvántartást kell kialakítani. Ennek részét képezi a kellő gondosság 1. lépése, valamint a kellő gondosság további elemei, amelyek a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany ellátási láncában alkalmazhatók (2-5. lépések).
2. Belső leltárnyilvántartásra és a tranzakciók azonosítására van szükség, amely visszakereshető, és amelyben visszamenőleg azonosíthatók a be- és kikerülő aranytételek és/vagy a felügyeleti lánc rendszerének támogatását szolgálja (lásd 3. lépés B.). Mindennek az alábbiakat kell tartalmaznia:
   a) Az arany, illetve aranytartalmú anyagok, mint például az aranyérc, az aranykoncentrátum, az arany doré, az alluviális arany, az újrahasznosítható arany, illetve a rúdarany formájára, típusára, fizikai jellemzőire vonatkozó információ, az ékszergyártó által megadott adatok és/vagy termékek, elektronikai alkatrészekkel és aranyozási megoldásokkal stb. kapcsolatos információ (lásd a jelen kiegészítés részét képező „Fogalommeghatározásokat”).
   b) A beszállító által az arany és aranytartalmú anyagok súlyára és vizsgálatára vonatkozóan megadott információk, valamint a beérkező és kimenő arany súlyára és vizsgálatára vonatkozó meghatározások.
   c) A beszállítókra vonatkozó adatok, ideértve az „ismerd az üzletfeled” típusú, kellő gondosságra vonatkozó információkat a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) által készített 40 pontból álló Ajánlásnak megfelelően. [14]
   d) Egyedi hivatkozási számok minden beérkező és kimenő tételhez.
   e) A beérkező és kimenő tételekhez, valamint a beszerzésekhez és eladásokhoz tartozó dátumok.
3. Az aranyhoz kapcsolódó, utalásokat és beérkező kifizetéseket a hivatalos banki csatornákon keresztül kell bonyolítani, amennyiben ez ésszerűen megoldható. Ahol lehetséges, kerülni kell a készpénzes vásárlást, és minden elkerülhetetlen készpénzes kifizetést ellenőrzésre alkalmas dokumentációval kell alátámasztani.
4. Az aranytranzakciók során teljes mértékben és átlátható módon kell együttműködni a bűnüldöző szervekkel. A vámtisztviselők részére hozzáférést kell biztosítani minden határokon átnyúló szállítással kapcsolatos információhoz, illetve olyan információkhoz, amelyek megtekintésére a hatáskörük kiterjed.
5. A fentiekben meghatározott, összegyűjtött információkat lehetőleg számítógépes adatbázisban, legalább öt évig meg kell őrizni.

D. Szorosabb együttműködés kialakítása a vállalat és a beszállítók között Az ellátási láncban működő vállalatoknak arra kell törekedniük, hogy a beszállítók – a jelen útmutatás II. mellékletével, illetve a kellő gondossági folyamatokkal összhangban – megfeleljenek

[14] Lásd a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) 40 pontból álló Ajánlását (2003). Lásd még a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) Drágakő- és nemesfém-kereskedők részére készített, kockázatalapú megközelítést követő útmutatását (2008).

az ellátási láncban alkalmazott szakpolitikának. Ennek megvalósítása érdekében a vállalatoknak az alábbiakra van szükségük:

1. Hosszú távú együttműködés kialakítása a beszállítókkal a felelős beszerzési együttműködés kiépítése érdekében.
2. A beszállítók tájékoztatása a felelős ellátási lánc megvalósításához szükséges, kellő gondosságra vonatkozó elvárásokról a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből beszerzett arany esetében, a jelen útmutatás II. mellékletével, illetve a jelen kiegészítéssel összhangban. A vállalatoknak különösen azt az elvárást kell jelezniük a beszállítók felé, hogy a beszállítók a jelen útmutatás II. mellékletével összhangban dolgozzanak ki kockázatkezelési stratégiát az ellátási láncban azonosított kockázatokra nézve.
3. A jelen útmutatásban meghatározott ellátási láncra vonatkozó szakpolitika beépítése a beszállítókkal kötött kereskedelmi szerződésekbe és/vagy az írásos megállapodásokba, amelyek végrehajthatók és ellenőrizhetők. [15]
4. A vállalatoknak fel kell mérniük, hogy milyen módon tudják támogatni a beszállítókat a teljesítményük javítása, illetve annak érdekében, hogy megfeleljenek az ellátási láncra vonatkozó szakpolitika előírásainak.[16]
5. Kötelezettséget kell vállalniuk a kockázatok kezelésére, amelybe beletartozhat az is, hogy – indokolt esetben a helyi vagy központi kormányzat, nemzetközi szervezetek és a civil társadalom bevonásával – mérhető fejlesztési terveket készítenek a beszállítókkal együttműködve.[17]

E. Vállalati szintű és/vagy a bányászat szintjén alkalmazott panaszkezelési mechanizmus kialakítása

Az ellátási láncban betöltött szerepüktől függően a vállalatoknak az alábbiakat kell alkalmazniuk:

1. Korai figyelmeztető, kockázati tudatosságot célzó mechanizmus kidolgozása, amely bármely érdekelt fél (érintett személyek, visszaéléseket bejelentő személyek) számára lehetővé teszi, hogy hangot adjon a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben történő aranykitermelés, -kereskedelem, -kezelés és -export körülményeivel kapcsolatos aggodalmainak. Ez lehetővé teszi a vállalat számára, hogy a saját tény- és kockázatértékelésén túlmenően is értesüljön az ellátási láncban rejlő kockázatokról.
2. Ezen mechanizmusokat közvetlenül vagy más vállalatokkal vagy szervezetekkel együttműködésben – úgymint iparági program vagy intézményesített mechanizmus – , illetve külső szakértő vagy testület (azaz ombudsman) bevonásának elősegítésével kell biztosítani.

[15] A beszállítók nyomon követéséről és a szabálytalanságok kezeléséről a 2-5. lépésben találhatók további információk.

[16] Lásd 3. lépés: „Kockázatmérséklés”.

[17] Lásd 3. lépés: „Kockázatmérséklés”

II. SZAKASZ - KONKRÉT AJÁNLÁSOK

A. A közepes és nagyszabású aranybányászattal foglalkozó vállalatok, valamint a kisipari és kisméretű bányavállalkozások részére:

1. Egyedi hivatkozási számot kell hozzárendelni minden kimenő aranytételhez pl.: arany doré rúdhoz, vagy alluviális aranyat tartalmazó tartályhoz, és ezt a hivatkozási számot olyan módon kell csatolni vagy nyomtatni, hogy hamisítása vagy eltávolítása egyértelműen megállapítható legyen.
2. Fizikai biztonságot szolgáló gyakorlatokat kell alkalmazni az arany esetében, úgymint lepecsételt biztonsági dobozok használata a szállítás során, oly módon, hogy a tartalom szállítás során történő hamisítása vagy eltávolítása egyértelmű legyen. A konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekben az ilyen fizikai biztonságot szolgáló gyakorlatokat megfelelő és megbízható harmadik felek (pl.: vámhatóságok, független ellenőrök, iparági programok és intézményesített mechanizmusok) által igazolhatóvá kell tenni.
3. Támogatni kell a nyersanyag-kitermelő iparágak átláthatóságára irányuló kezdeményezésben (angolul: EITI - Extractive Industry Transparency Initiative) megfogalmazott alapelvek és kritériumok megvalósítását.[18]

B. A bányászott és újrahasznosítható arany helyi exportőrei, újrahasznosítói és nemzetközi kereskedői részére:

1. Egyedi, belső hivatkozási számokat kell alkalmazni minden beérkező és kimenő tétel esetében, rudanként, ingotonként és/vagy egyéb elfogadott és gyártott aranytételenként, és a kimenő tételekhez a hivatkozási számot olyan módon kell csatolni vagy nyomtatni, hogy hamisítása vagy eltávolítása egyértelműen megállapítható legyen.
2. Más upstream vállalatok által alkalmazott fizikai biztonsági gyakorlatok támogatása és koordinálása. Haladéktalanul jelenteni kell bármely, a szállítással kapcsolatos, hamisításra utaló jelet és a szállítmányokat csak az arra felhatalmazott személyzet bonthatja, illetve nyithatja ki.
3. Minden szállítást előzetesen át kell vizsgálni, hogy megfelel-e a beszállító által az arany típusára – úgymint alluviális arany, arany doré, feldolgozatlan újrahasznosítható arany vagy olvasztott újrahasznosítható arany – vonatkozóan megadott információknak. Az aranytermelő és/vagy szállító által az arany súlyára és minőségére vonatkozóan megadott információ igazolása, és ezen igazolás rögzítése. A szállítmány első átvizsgálása során megállapított és a szállító által megadott információk közötti bármely ellentmondást azonnal jelenteni kell a belső biztonsági szolgálat, valamint a társaság kellő gondosságért felelős tisztségviselői részére. Az ellentmondás megoldásáig semmilyen további lépés nem tehető.
4. Fizikailag el kell különíteni és biztonságba kell helyezni minden olyan szállítmányt, amelyhez megoldatlan ellentmondás kapcsolódik.

[18] Az EITI-vel kapcsolatban az alábbi hivatkozáson keresztül érhető el további információ: *http://eiti.org/*. Arról, hogy a vállalkozások milyen módon támogathatják az EITI alkalmazását, az alábbi hivatkozáson keresztül érhető el további információ: http://eiti.org/document/businessguide.

5. Ahol lehetséges, a törvényesen működő, kisipari és kisméretű aranytermelőkkel vagy azok képviselőivel kell közvetlen együttműködést kialakítani, hogy ki lehessen zárni az olyan személyek által kínált aranyat, akik kizsákmányolják ezen vállalkozásokat.

C. Finomítók részére:

1. Egyedi belső hivatkozási számokat kell alkalmazni minden beérkező és kimenő tétel esetében, úgymint rúd, ingot és/vagy egyéb elfogadott és gyártott aranytétel, amelynek meg kell felelnie minden, a beérkező és kimenő aranytételekkel kapcsolatban összegyűjtött és a kellő gondosság elvének megfelelően összeállított információnak, ideértve az „ismerd az üzletfeled" elv alapján összeállított információt, valamint az arany származási helyét.
2. Más upstream vállalatok által alkalmazott fizikai biztonsági gyakorlatok támogatása és koordinálása. Haladéktalanul jelenteni kell bármely, a szállítással kapcsolatos, hamisításra utaló jelet és a szállítmányokat csak az arra felhatalmazott személyzet bonthatja, illetve nyithatja ki.
3. Minden szállítást előzetesen át kell vizsgálni, hogy megfelel-e a beszállító által az arany típusára – úgymint alluviális arany, arany doré, feldolgozatlan újrahasznosítható arany vagy olvasztott újrahasznosítható arany – vonatkozóan megadott információknak. Az aranytermelő és/vagy szállító által az arany súlyára és minőségére vonatkozóan megadott információ igazolása, és ezen igazolás rögzítése.
4. A szállítmány első átvizsgálása során megállapított és a szállító által megadott információk közötti bármely ellentmondást azonnal jelenteni kell a finomító biztonsági szolgálata, valamint a társaság kellő gondosságért felelős tisztségviselői részére. Az ellentmondás megoldásáig semmilyen további lépés nem tehető.
5. Fizikailag el kell különíteni és biztonságba kell helyezni minden olyan szállítmányt, amelyhez megoldatlan ellentmondás kapcsolódik.
6. Gondoskodni kell minden arany végtermék nyilvántartásáról és azonosításáról (pl.: fizikai lenyomattal kell ellátni az aranytermékeket és/vagy olyan módon kell a csomagolóanyaghoz csatolni, hogy a lenyomat hamisítása vagy eltávolítása egyértelmű legyen), az alábbi információ feltüntetésével:
   a) A finomító neve és/vagy bélyegzője/logója.
   b) A finomítás/gyártás éve.
   c) Egyedi hivatkozási szám minden egyes kimenő tétel esetén (pl.: sorozatszám, elektronikus azonosító vagy egyéb, gyakorlatban kivitelezhető mód).

D. Nemesfémbankok részére:

1. Leltárjegyzéket kell készíteni a nemesfémbankokban tárolt minden aranyról, amelyben rögzíteni kell, hogy az egyes tételek mikor és honnan érkeztek be.[19] A jegyzéknek az átmeneti szabályok alá tartozó („grandfathered") alapokat is tartalmaznia kell.

[19] A teljes körű készletlista általában az alábbi információkat tartalmazza: Tétel neve; beérkezés dátuma; fém; típus (pl.: nagy aranyrúd); sorozatszám; szabványnak megfelelő/nem megfelelő (Good Delivery / Non-Good Delivery); raklapok száma; aktuális súly; raklap; rúd; finomító; bruttó súly; vizsgálati minta.

2. Amennyiben az ügyfél kifejezetten adott finomítóból származó aranyat kér, amelynek kellő gondossági elvén alapuló gyakorlata megfelel a jelen útmutatásnak és független hitelesítő hitelesítette, lehetőség szerint teljesíteni kell ezt a kérést.
3. Rögzíteni kell az aranyra helyezett lenyomaton szereplő információt, valamint a downstream vállalatok által ténylegesen szállított tételekhez tartozó tranzakciós számokat.
4. Kérés esetén rendelkezésre kell bocsátani az aranyra helyezett lenyomaton szereplő információt, valamint a tényleges leszállításhoz tartozó tranzakciós számokat azon downstream vállalatok számára, amelyek az arany tényleges szállítását végzik.

E. Minden downstream vállalat részére (pl.: aranyat és arany nyersanyagot felhasználó downstream vállalatok, valamint aranytartalmú termékeket gyártó vállalat):

1. A beszállítókat meg kell kérni, hogy – akár közvetlen beszerzéssel vagy a finomított aranyterméken esetlegesen elhelyezett jelzés alapján, illetve más downstream termékbeszállítók vagy nemesfémbankok által szolgáltatott információ alapján – adják meg az upstream aranyfinomító(k) aranytartalmú anyagokhoz és termékekhez tartozó azonosítóját.
2. Ha az aranyfinomító(k) beazonosíthatók, kérni kell annak igazolását, hogy az adott finomító(k) a jelen kiegészítésnek megfelelően alkalmazzák a kellő gondosság elvét. Amennyiben lehetséges, iparági programok vagy intézményesített mechanizmusok által elismert ellenőrző megoldásokat kell keresni, amelyek ellenőrzési protokolljában a jelen útmutatásban meghatározott normák és folyamatok is szerepelnek.
3. Az aranytartalmú anyagokat és termékeket szállító upstream aranyfinomító(k) beazonosításához szükséges információkat a downstream ügyfelek rendelkezésére kell bocsátani.

2. LÉPÉS: AZ ELLÁTÁSI LÁNCBÓL EREDŐ KOCKÁZATOK AZONOSÍTÁSA ÉS ÉRTÉKELÉSE

CÉL: A konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségből történő arany kitermeléséhez, konszolidációjához, szállításához, kereskedelméhez és exportjához kapcsolódó kockázatok azonosítása és értékelése.

Az aranyellátási láncban tevékenykedő vállalatoknak az 1. lépésben meghatározott stabil vállalatirányítási rendszerre van szükségük annak érdekében, hogy azonosítsák és értékeljék az ellátási láncokon keresztül beszerzett és előállított arany vonatkozásában a konfliktushoz vagy a súlyos emberi jogi visszaélésekhez való hozzájárulás kockázatát.

Az ebben a fejezetben szereplő ajánlások az összes vállalat együttműködésében, közös kezdeményezés alapján is megvalósíthatók. Az egyes vállalatok ugyanakkor ebben az esetben is önállóan vállalnak felelősséget a kellő gondosságukért, és gondoskodniuk kell róla, hogy a közösen végzett munka során az egyes vállalatok helyzetének egyedi jellemzőit megfelelően számításba vegyék.

I. SZAKASZ - KOCKÁZATÉRTÉKELÉS A KÖZEPES ÉS NAGYSZABÁSÚ ARANYBÁNYÁSZATTAL FOGLALKOZÓ VÁLLALATOK, VALAMINT A KISIPARI ÉS KISMÉRETŰ BÁNYAVÁLLALKOZÁSOK („ARANYTERMELŐK”) RÉSZÉRE:

A. **Meg kell határozni, hogy az aranytermelő folytat-e bányászati tevékenységet, szállít-e konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségből („figyelmeztető jelzéssel ellátott műveletek”).** Ehhez hiteles forrásokra támaszkodva meg kell vizsgálni minden egyes aranyszármazási és –szállítási helyszínt,[20] valamint a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségek jelen kiegészítés bevezetésében rögzített definícióját felhasználva jóhiszeműen törekedni kell a tények ésszerű megállapítására.

1. Amennyiben az aranytermelő az 1. lépés szerint összegyűjtött információk alapján ésszerű módon meg tudja határozni, hogy nem folytat bányászati tevékenységet konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben, illetve nem szállít ezen területekről, további kellő gondossági intézkedésre nincs szükség. Az 1. lépésben meghatározott vállalatirányítási rendszereket fenn kell tartani és rendszeresen ellenőrizni kell.
2. Ha az aranytermelő megállapítja, hogy konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségben folytat aranytermelési vagy szállítási tevékenységet, a *2. B. lépés szerint kell eljárni.*

20. Át kell tekinteni a kormányzatok, nemzetközi szervezetek, civil szervezetek, valamint a média által kiadott jelentéseket, térképeket, ENSZ-jelentéseket, az ENSZ Biztonsági Tanács szankcióit, az ásványok kitermelésére vonatkozó iparági szakmai anyagokat, valamint a kitermelés konfliktusra, emberi jogokra vagy környezeti károkra gyakorolt hatását a potenciális származási országban, valamint egyéb nyilvános (pl.: etikus nyugdíjalapok által kiadott) kimutatásokat. A vállalatoknak ezen felül a több érdekelt fél részvételén alapuló tevékenység keretében a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekre vonatkozóan összegyűjtött egyéb kritériumokat és mutatókat is azonosítaniuk kell, ideértve a jelen, OECD által támogatott útmutatás végrehajtásához kapcsolódó folyamatban lévő munkát is.

B. Azt is meg kell határozni, hogy az aranytermelő vásárol-e aranyat konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségből (pl.: kisipari és kisméretű bányászatból származó aranyat). Ennek érdekében az alábbi lépéseket kell megtenni:

1. Azonosítani kell minden olyan bányát és/vagy kohót, ahol az aranytermelő a bányászott aranyat más olyan forrásból szerzi be, amely tartalmazhat kisipari és kisméretű bányászatból származó (ASM) aranyat.
2. Át kell tekinteti az 1. lépésben meghatározott beszállítókra vonatkozó „ismerd az üzletfeled" információkat, és közvetlen bizonyítékok, valamint hiteles források felhasználásával további információkat kell gyűjteni a bányászott arany származási és szállítási helyéről.
3. Jóhiszemű erőfeszítéseket kell tenni az ellátási láncban előforduló, bármely alábbi „figyelmeztető jelzés" azonosítása érdekében az egyéb bányászott arany forrásokra vonatkozóan.

Az arany származási helyén és szállítása során előforduló figyelmeztető jelzések:

Az arany konfliktus által érintett vagy nagy kockázatot jelentő területről származik, vagy ilyen területen keresztül szállították.

Az állítások szerint az arany olyan országból származik, amely az információk alapján korlátozott aranytartalékkal vagy készletekkel, illetve korlátozott forrásokkal vagy várható termelési szinttel rendelkezik (tehát az állítások szerint az adott országból származó arany túlmutat az ismert tartalékok vagy várható termelés szintjén).

Az állítások szerint az arany olyan országból származik, amelyen keresztül, megalapozott feltételezések szerint, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranyat szállítanak.

Az állítások szerint az arany újrahasznosítható/hulladék vagy kevert forrásokból származik, és olyan országban finomították, amelyen keresztül, megalapozott feltételezések vagy információk szerint, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranyat szállítanak.

Minden helymeghatározáson alapuló figyelmeztető jelzés esetében nő a kockázat, amennyiben a pénzmosás elleni törvények, a korrupció elleni törvények, a vámellenőrzés és egyéb kapcsolódó kormányzati ellenőrzést szolgáló törvények végrehajtása nem hatékony; informális banki rendszerek működnek, valamint széles körben elterjedt a készpénzhasználat.

Beszállítókra vonatkozó figyelmeztető jelzések:

A beszállító vagy egyéb ismert upstream vállalat a fenti figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási vagy tranzitterületek valamelyikén tevékenykedik, vagy tulajdonosi vagy egyéb érdekeltséggel rendelkezik olyan aranybeszállítóban, amely a fenti figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási vagy tranzitterületek valamelyikén tevékenykedik.

Információ áll rendelkezésre arra nézve, hogy a beszállító vagy egyéb ismert upstream vállalat az elmúlt 12 hónapban figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási, illetve tranzit területekről szerzett be aranyat.

Figyelmeztető jelzést meghatározó körülmények:

Az 1. lépés szerint összegyűjtött információk alapján meghatározható anomáliák és szokatlan körülmények, amelyek alapján megalapozottan feltételezhető, hogy az arany kitermelése, szállítása vagy kereskedelme konfliktushoz vagy súlyos visszaélésekhez járulhat hozzá.

a) **Nem határozható meg figyelmeztető jelzés:** Ha az aranytermelő vállalat ésszerű módon meggyőződik arról, hogy ilyen figyelmeztető jelzések az ellátási láncában nem fordulnak elő, az adott ellátási lánc további, kellő gondosságon alapuló átvilágítására nincs szükség. Az 1. lépésben meghatározott vállalatirányítási rendszereket fenn kell tartani és rendszeresen ellenőrizni kell.

b) **Figyelmeztető jelzés azonosítható, információ nem áll rendelkezésre:** Amennyiben valamely aranytermelő vállalat az ellátási láncában figyelmeztető jelzéseket azonosít, vagy ha egy vagy több ilyen figyelmeztető jelzést nem tud megbízhatóan kizárni, az alábbi 2. C. lépés szerint kell eljárnia.

C. Fel kell térképezni az aranytermelő vállalat figyelmeztető jelzéssel ellátott tevékenységének tényleges körülményeit, valamint az egyéb tényleges vagy tervezett aranyforrásokat.

1. Részletesen felül kell vizsgálni minden, figyelmeztető jelzéssel ellátott helyszín környezetét, valamint a figyelmeztető jelzéssel ellátott beszállítók által alkalmazott, kellő gondossági gyakorlatokat:

   a) Át kell tekinteni a kormányzatok, nemzetközi szervezetek, civil szervezetek, valamint a média által kiadott jelentéseket, térképeket, ENSZ-jelentéseket, az ENSZ Biztonsági Tanács szankcióit, az arany kitermelésére vonatkozó iparági szakmai anyagokat, valamint a kitermelés konfliktusra, emberi jogokra vagy környezeti károkra gyakorolt hatását a potenciális származási országban, valamint egyéb nyilvános (pl.: etikus nyugdíjalapok által kiadott) kimutatásokat.

   b) A helyi és központi kormányzattal, a helyi civil szervezetekkel, közösségi hálózatokkal, az ENSZ békefenntartó egységekkel és a helyi beszállítókkal is egyeztetni kell. Válaszolni kell az együttműködő vállalatok konkrét kérdéseire és pontosításra vonatkozó kéréseire.

   c) Meg kell határozni, hogy az upstream beszállítók rendelkeznek-e a jelen útmutatásnak megfelelő szabályzatokkal és vállalatirányítási rendszerekkel és alkalmazzák-e azokat (ideértve a szekunder kutatást, az aranytermelőknél tartott helyszíni szemléket; a beszerzési nyilvántartás szúrópróbaszerű ellenőrzését a kockázattal arányosan; valamint a beszerzés, a pénzmosás elleni és terrorizmus finanszírozása elleni (AML-CFT) folyamatok és irányelvek áttekintését és ellenőrzését, ha van ilyen).

2. **Helyi értékelő csoportok felállítása.** A figyelmeztető jelzéssel ellátott működést folytató vagy egyéb forrásból származó bányászott aranyat felhasználó aranytermelőknek helyszíni értékelést végző csoportot kell felállítaniuk (a továbbiakban: értékelő csoport), hogy információt gyűjtsenek az aranykitermelés, -kereskedelem -kezelés, -finomítás és -export körülményeiről (lásd az alábbiakban). Az aranytermelők egyéni felelőssége, hogy gondoskodjanak a szükséges adatok összegyűjtéséről, de elősegíthetik mindezt egy, az ügyfelekkel és az adott területről származó vagy ott működő, upstream ellátási láncban tevékenykedő más vállalatokkal közösen felállított csoport létrehozásával, illetve iparági programon vagy intézményesített mechanizmuson keresztül is. Abban az esetben, ha a „közös" csoportok létrehozása nem megoldható, vagy a vállalatok nem kívánnak együttműködni, önálló, helyszíni értékelést kell végezniük. A helyszíni értékelő csoportokat létrehozó vállalaltoknak és egyéb érdekelt feleknek az alábbiakat kell teljesíteniük:

   a) A más vállalatokkal közösen végrehajtott helyszíni értékelés során az alábbi tényezőket kell figyelembe venni: az együttműködésben részt vevő vállalat nagysága és a kellő gondossági intézkedésekhez rendelkezésre álló források; az egyes vállalatok képessége a helyszíni információk elérésére, valamint a vállalat ellátási láncban elfoglalt helye; a vállalat kellő gondossági intézkedéseinek megbízhatósága, amelyről a vállalat által a bejövő aranytételekről biztosított adatok áttekintése útján lehet megbizonyosodni.[21]

   b) Gondoskodni kell arról, hogy az értékelők az értékelt tevékenységtől függetlenek és érdekellentétektől mentesek legyenek.[22] A vállalat értékelését végző személyeknek kötelezettséget kell vállalniuk, hogy valós és pontos jelentést készítenek, a legmagasabb szakmai etikai normák és a „megfelelő szakmai gondosság" betartásával. [23]

   c) A megfelelő szaktudás biztosítása érdekében olyan szakembereket kell alkalmazni, akik az alábbiak közül a lehető legtöbb területen megfelelő tudással és képességgel rendelkeznek: az értékelt működési környezet (pl.: nyelvi készségek, kulturális érzékenység), konfliktusokkal kapcsolatos kockázatok ismerete (pl.: a II. mellékletben meghatározott normák, emberi jogok, nemzetközi humanitárius jog, korrupció, pénzügyi bűncselekmények, konfliktusok és konfliktusokat finanszírozó felek, átláthatóság), az aranyellátási lánc formája és jellege, valamint a jelen útmutatásban megfogalmazott normák és folyamatok.

   d) Az értékelő csoportok részére hozzáférést kell biztosítani a vállalat ellenőrzése vagy befolyása alatt álló bányákhoz, a közvetítőkhöz, a konszolidációért felelős és/vagy szállító vállalatokhoz, ideértve az alábbiakat:

      i) fizikai hozzáférés biztosítása a telepekhez, ideértve a más országokban lévő telepeket is, ahol valószínűsíthetően átrakodás vagy átcímkézés történik;

[21] A nagyméretű aranybányákból származó arany esetében például az aranytermelő a vonatkozó helyszíni információt leginkább a bányaterületen tudja összegyűjteni, míg a többi upstream vállalat gondoskodik arról, hogy az információt a jelen útmutatásnak megfelelően gyűjtsék össze és tárolják, valamint további információt gyűjtenek az aranytermelők és a finomítók közötti körülményekről.

[22] 4. cikk, ISO 19011: 2002

[23] 4. cikk, ISO 19011: 2002

ii) hozzáférés biztosítása a könyvekhez, nyilvántartásokhoz vagy egyéb, a beszerzési gyakorlatot, adó, díjak és jogdíjak megfizetését igazoló dokumentumokhoz, valamint az export dokumentumokhoz;

iii) helyi logisztikai támogatás és segítségnyújtás;

iv) a saját és az információt biztosító személyek biztonságának garantálása.

e) Amennyiben lehetséges, közösségi monitorozó hálózatok és/vagy több érdekelt fél részvételén alapuló információs egységek létrehozása, vagy a létrehozás támogatása, amely az értékelő csoport számára nyújt információt. A bányák, fegyveres csoportok, a kereskedelmi útvonalak, útlezárások és repülőterek elhelyezkedését jelölő interaktív térképek ellenőrzése, kiegészítése, illetve ha van rá lehetőség, ilyen térképek készítése.

3. ***A NAGYSZABÁSÚ BÁNYÁSZAT KERETÉBEN BÁNYÁSZOTT ARANY ESETÉBEN (AKÁR FIGYELMEZTETŐ JELZÉSSEL ELLÁTOTT KÖZEPES- ÉS NAGYSZABÁSÚ BÁNYÁSZATOK ÁLTAL BÁNYÁSZOTT, VAGY MÁS FORRÁSBÓL BESZERZETT NAGYSZABÁSÚ BÁNYÁSZAT KERETÉBEN BÁNYÁSZOTT ARANYRÓL VAN SZÓ)***, a kockázatok meghatározása érdekében bizonyítékot kell szerezni az aranykitermelés, -feldolgozás, -kereskedelem, -kezelés, -szállítás és -export (amennyiben van ilyen tevékenység) tényleges körülményeiről, amely az alábbiakat tartalmazhatja:

a) Minden végtermék esetén az aranybánya nevének és helyszínének meghatározása.

b) Az aranyfeldolgozás helyszíneinek meghatározása, pl.: azon helyszíneké, ahol a konszolidálás, keverés, zúzás, marás és olvasztás történik, amely folyamat során arany doré és alluviális arany készül.

c) Az aranyfeldolgozás és -szállítás módjának meghatározása.

d) Az arany szállítási módjának, illetve azoknak a ténylegesen működtetett folyamatoknak a meghatározása, amelyek a folyamat integritását hivatottak biztosítani, tekintettel a vonatkozó biztonsági kérdésekre is.

e) Szállítási útvonalak, aranykereskedési helyszínek, export és import helyszínek, határátkelési helyszínek (ha előfordul) meghatározása.[24]

f) A bánya vagy bányák aktuális termelése és kapacitása, összehasonlító elemzés készítése, összevetve a bánya kapacitását a nyilvántartott termeléssel, eltérések rögzítése.

g) A bánya vagy bányák, kohó(k) aktuális termelése és feldolgozási kapacitása, összehasonlító elemzés készítése, összevetve a bánya kapacitását a nyilvántartott termeléssel, eltérések rögzítése.

h) Az „ismerd az üzletfeled” információk meghatározása minden, az arany kezelését végző, harmadik fél szolgáltató esetében (pl.: logisztika, feldolgozás,

[24] Amennyiben a szállítók biztonsági okokból nem hajlandók ezen információk átadására, az upstream vállalatoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a szállítók a jelen útmutatás szerint kockázatértékelést végezzenek az adott szállítási útvonalakra vonatkozóan. Az upstream vállalatok feladata, hogy jelentést kérjenek a szállítóktól a szállítási útvonalakra vonatkozó kockázatértékelés eredményeinek részleteiről (azaz az azonosított kockázatokról és a kockázatkezeléshez szükséges lépésekről). Az upstream vállalatoknak az 5. lépésben meghatározott módon kell ezen kockázatokról jelentést készíteniük. Abban az esetben, ha az upstream vállalatok nem alkalmaznak szállítókat, vagy meg tudják szerezni a szállítási útvonalakra vonatkozó információkat, az útvonalakra vonatkozó kockázatértékelést nekik kell elkészíteniük, és arról az 5. lépésben meghatározott módon kell jelentést tenniük.

szállítmányozó cégek), valamint a biztonság garantálása a bányaterületeken és a szállítási útvonalak mentén. Az azonosításnak az alábbi intézkedéseket kell tartalmaznia. Azt, hogy ezen intézkedések milyen mértékben valósulnak meg, kockázatérzékenységi alapon kell meghatározni:

i) a cégtulajdonos (a tényleges tulajdonost is beleértve) és a vállalati struktúra azonosítása, ideértve a tisztségviselőket és az igazgatókat;

ii) a kapcsolódó üzleti tevékenységek, leányvállalatok, anyavállalatok, kapcsolt vállalkozások azonosítása;

iii) a vállalatok azonosításának ellenőrzése, megbízható, független dokumentumokkal, adatokkal vagy információval (pl.: cégnyilvántartók, kivonat, cégkivonat);

iv) a kormányzati figyelőlisták ellenőrzése (pl.: az ENSZ szankciók listája, az Egyesült Államok Külföldi Vagyonellenőrzési Kincstári Hivatalának (OFAC) különös megjelölésű állampolgárokat tartalmazó listája; Világszintű Ellenőrzési Jegyzék);

v) a vállalat kötődésének ellenőrzése bármely kormányzathoz, politikai pártokhoz, katonai-, bűnözői hálózatokhoz vagy nem állami fegyveres csoportokhoz, ideértve bármely nem állami fegyveres csoportokhoz és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkhöz való nyilvántartott kötődést.

i) Működési engedélyek, pl.: bányászat, export.

j) Az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán kormányzatoknak befizetett adók, díjak és részesedések;

k) Minden olyan, állami ügynökségek vagy hivatalnokok felé teljesített kifizetés, ellentételezés, amelyre az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán került sor;

l) Minden állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére a teljes ellátási lánc bármely pontján teljesített kifizetés, kivéve, ha ezt a vonatkozó törvények tiltják;

m) A bányaterületeken, a szállítási útvonalakon és az arany kezelésének, illetve feldolgozásának helyszínein biztosított biztonsági szolgáltatások.

n) A biztonsági személyzet képzése, amelynek meg kell felelnie az önkéntes biztonsági alapelveknek és az emberi jogoknak.

o) A teljes biztonsági személyzet átvilágítása, valamint biztonsági kockázatértékelés készítése az önkéntes biztonsági alapelvek, valamint az emberi jogok alapján.

p) A bányaterületek, a szállítási útvonalak és az arany kezelési, illetve feldolgozási helyszíneinek militarizálása.

q) A bányákban, a szállítási útvonalakon és az aranykereskedelem és/vagy - feldolgozás helyszínein bármely fél által elkövetett súlyos visszaélésekre utaló bizonyíték (kínzás, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód, kényszer- vagy kötelező munka, a gyermekmunka legrosszabb formái, az emberi jogok súlyos megsértése, háborús bűnök, vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények vagy népirtás).

r) Nem állami fegyveres csoportok vagy állami vagy magán biztonsági erők közvetlen vagy közvetett támogatására utaló információ (lásd Fogalommeghatározások).

s) Adott esetben azon területek száma és megnevezése, ahol bármilyen kisipari és kisméretű bányászati tevékenység folyik az aranytermelő engedélye alapján, a bányászok becsült száma, valamint annak értékelése, hogy működésük tekinthető-e törvényes, kisipari és kisméretű bányászati tevékenységnek (lásd Fogalommeghatározások).

t) Adott esetben a közepes és nagyszabású bányászati tevékenységet folytató, illetve a kisipari és kisméretű bányászatok közötti konfliktusok és feszültség felmérése.

u) Adott esetben azok az utalások, jelentések, feltételezések, amelyek arra utalnak, hogy a kisipari és kisméretű bányászati tevékenység keretében bányászott vagy egyéb forrásból származó arany tájékoztatás nélkül az aranytermelő feldolgozási folyamataiba kerül (pl.: a kohóba), és/vagy csalárd módon az aranytermelő által bányászott aranyként tüntetik fel.

4. ***A KISIPARI ÉS KISMÉRETŰ BÁNYÁSZATI TEVÉKENYSÉG KERETÉBEN BÁNYÁSZOTT (ASM) ARANY ESETÉBEN (AKÁR FIGYELMEZTETŐ JELZÉSSEL ELLÁTOTT KISIPARI ÉS KISMÉRETŰ BÁNYÁSZATOK ÁLTAL BÁNYÁSZOTT, VAGY KÖZEPES VAGY NAGYSZABÁSÚ BÁNYÁSZATOK ÁLTAL BESZERZETT ARANYRÓL VAN SZÓ)***, bizonyítékot kell szerezni az aranykitermelés, -feldolgozás, -kereskedelem, -kezelés, -szállítás és -export (amennyiben van ilyen tevékenység) tényleges körülményeiről. A vállalatoknak a jelen kiegészítés 3. C. lépése, illetve függeléke alapján ki kell egészíteniük az alábbi információk fokozatos összegyűjtése érdekében tett lépéseket, hogy támogassák a kisipari és kisméretű bányászatokat a biztonságos, átlátható és ellenőrizhető aranyellátási láncok létrehozásában:

a) Az egyéb forrásból származó bányászott arany beszállítóinak azonosítása megbízható, független forrásból származó dokumentumok, adatok vagy információk felhasználásával; ezen beszállítók bármely kormányzati, politikai vagy katonai kapcsolataira vonatkozó információ, ideértve különösen a nem állami fegyveres csoporttal és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkkel fenntartott kapcsolatot, valamint ezen beszállítók földrajzi beszerzési területeit.

b) A származási bánya vagy bányák helyszíne, a szállítási útvonalak és az aranykereskedelem helyszínei.

c) A kisüzemi bányász közösség vagy társulás, valamint annak értékelése, hogy működésük törvényes kisipari és kisméretű bányászati tevékenységnek (lásd Fogalommeghatározások) tekinthető-e.

d) Az aranyfeldolgozás és –szállítás módjának meghatározása.

e) A kormányzati intézmények és tisztségviselők részére fizetendő adók, jogdíjak és egyéb díjak.

f) Az „ismerd az üzletfeled” információk meghatározása minden, az arany kezelését végző harmadik fél szolgáltató esetében (pl.: logisztikai, feldolgozó és szállítmányozó cégek), valamint a biztonság garantálása a bányaterületeken

és a szállítási útvonalak mentén. Az azonosításnak az alábbi intézkedéseket kell tartalmaznia. Azt, hogy ezen intézkedések milyen mértékben valósulnak meg, kockázatérzékenységi alapon kell meghatározni:

i) a cégtulajdonos (a tényleges tulajdonost is beleértve) és a vállalati struktúra azonosítása, ideértve a tisztségviselőket és az igazgatókat;

ii) a kapcsolódó üzleti tevékenységek, leányvállalatok, anyavállalatok, kapcsolt vállalkozások azonosítása;

iii) a vállalatok azonosításának ellenőrzése, megbízható, független dokumentumokkal, adatokkal vagy információval (pl.: cégnyilvántartók, kivonat, cégkivonat);

iv) a kormányzati figyelőlisták ellenőrzése (pl.: az ENSZ szankciók listája, az Egyesült Államok Külföldi Vagyonellenőrzési Kincstári Hivatalának (OFAC) különös megjelölésű állampolgárokat tartalmazó listája; Világszintű Ellenőrzési Jegyzék);

v) a vállalat kötődésének ellenőrzése bármely kormányzathoz, politikai pártokhoz, katonai-, bűnözői hálózatokhoz vagy nem állami fegyveres csoportokhoz, ideértve különösen bármely nem állami fegyveres csoportokhoz és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkhöz való nyilvántartott kötődést.

g) A bányaterületek, a szállítási útvonalak és az arany kezelési, illetve feldolgozási helyszíneinek militarizálása.

h) A bányákban, a szállítási útvonalakon és az aranykereskedelem és/vagy – feldolgozás helyszínein bármely fél által elkövetett, súlyos visszaélésekre utaló bizonyíték (kínzás, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód, kényszer- vagy kötelező munka, a gyermekmunka legrosszabb formái, az emberi jogok súlyos megsértése, háborús bűnök vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények vagy népirtás).[25]

i) Nem állami fegyveres csoportok vagy állami vagy magán biztonsági erők közvetlen vagy közvetett támogatására utaló információ az arany kitermeléséhez, szállításához, kereskedelméhez, kezeléséhez és az exporttevékenységhez kapcsolódóan.

j) A közepes és nagyszabású bányászati tevékenységet folytató, illetve a kisipari és kisméretű bányászatok közötti konfliktusok és feszültség felmérése.

k) Bármely hivatkozás, jelentés vagy feltételezés, amely arra utal, hogy – külön megjelölés nélkül – egyéb forrásból származó arany is kerül az aranyellátási láncba, és/vagy eredetét hamisan tüntetik fel.

D. Az ellátási láncból eredő kockázatok felmérése. El kell végezni a vállalat ellátási láncáról/láncairól a tényleges állapot felmérésével összegyűjtött és megismert információk értékelését. A begyűjtött információk és az alábbi követelmények közötti bármely ellentmondás „kockázatnak” tekintendő:

[25] Lásd a kellő gondosságról szóló OECD útmutatás II melléklet, 1. bekezdését (2011).

1. A vállalat ellátási láncra vonatkozó szabályzatában előírt követelmények, a jelen útmutatás II. mellékletének megfelelően. [26]
2. A jelen útmutatásban szereplő, a kellő gondosságot biztosító normák és folyamatok, valamint a jelen útmutatás 1. lépése alapján megszerzett információk.
3. Azon országok jogszabályai, amelyekben a vállalat jelen van vagy ahol a tőzsdén kereskednek a részvényeivel (ha van ilyen); azon országok jogszabályai, ahol az aranyat vélhetően bányászták; illetve a tranzit- és újraexportáló országok jogszabályai;
4. A vállalat működését és üzleti kapcsolatait szabályozó jogi eszközök, úgymint a finanszírozási megállapodások, vállalkozói és beszállítói szerződések.
5. Egyéb releváns nemzetközi hatályú dokumentumok, mint az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei, a nemzetközi emberi jog és humanitárius jog, valamint a pénzmosás elleni küzdelemről szóló nemzetközi ajánlások és útmutatók.

II. SZAKASZ - KOCKÁZATÉRTÉKELÉS A BÁNYÁSZOTT/ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ ARANY HELYI EXPORTŐREI, ÚJRAHASZNOSÍTÓI ÉS NEMZETKÖZI KERESKEDŐI, VALAMINT A FINOMÍTÓK RÉSZÉRE:

A. Az arany származási helyének meghatározása. Az ellátási láncban rejlő kockázatok értékelésének első lépése az arany származási helyének meghatározása. A különböző származási helyek különféle kockázatokat rejtenek magukban és a kockázatértékelést is különböző módon kell elvégezni (lásd a kiegészítés bevezetésében szereplő, 1. ábrát - A konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany ellátási láncában rejlő kockázatok). Az arany származási helyére vonatkozó megállapításokat minden esetben a vállalat által észszerű, jóhiszemű módon, a fenti 1. lépés szerint összegyűjtött bizonyítékok és rendelkezésre álló egyéb információk (amelyek származhatnak a beszállítóktól, vagy szekunder kutatásból), valamint hiteles források alapján kell megítélni. [27] A helyi aranyexportőrök, a nemzetközi aranykereskedők, valamint a finomítók a beszállítókat a fennálló kockázattal arányos mértékig kötelesek értékelni és ellenőrizni, hogy észszerű megállapításokat tegyenek az arany származási helyére vonatkozóan.

[26] Lásd a fenti 1. A. lépést és a II. mellékletet

[27] Át kell tekinteni a kormányzatok, nemzetközi szervezetek, civil szervezetek, valamint a média által kiadott jelentéseket, térképeket, ENSZ jelentéseket, az ENSZ Biztonsági Tanács szankcióit, az ásványok kitermelésére vonatkozó iparági szakmai anyagokat, valamint a kitermelés, konfliktusra, emberi jogokra vagy környezeti károkra gyakorolt hatását a potenciális származási országban, valamint egyéb nyilvános (pl.: etikus nyugdíjalapok által kiadott) kimutatásokat. A vállalatoknak ezen felül a több érdekelt fél részvételén alapuló tevékenység keretében, a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekre vonatkozóan összegyűjtött egyéb kritériumokat és mutatókat is azonosítaniuk kell.

1. ***A bányászott arany esetében*** *a származási hely maga a bánya*, akár kisipari és kisméretű, akár közepes vagy nagyszabású bányászati tevékenység keretében bányásszák.

   a) Kivételt jelent ez alól a bányászati melléktermék, úgymint a rézbányászatból származó arany, a jelen útmutatás hatályán kívül eső ásvány.[28] A bányászati melléktermék származási helyének azt a helyet kell tekinteni, ahol az aranyat először különítik el az eredeti ásványi érctől (pl.: a finomító). A finomítóban alkalmazott kellő gondosság elvén alapuló eljárásoknak biztosítaniuk kell, hogy nem tüntetik fel hamisan a bányászati melléktermékén keresztül újonnan bányászott arany eredetét.

2. ***Az újrahasznosítható arany esetében*** *a származási hely az a helyszín, ahol az arany újrahasznosíthatóvá válik (tehát amikor az aranyat a fém értékének megszerzése érdekében az aranyiparban történő felhasználás céljából összegyűjtik)*, például amikor első alkalommal értékesítik egy arany-újrafeldolgozó/–finomító részére. Azt a helyszínt, ahol az arany újrahasznosíthatóvá válik – mint az újrahasznosítható arany új származási helyét – a finomító kellő gondosság elvének megfelelő eljárása során kell ellenőrizni, hogy kizárják az újonnan bányászott arany eredetének hamis feltüntetését.

3. ***Átmeneti szabályok alá tartozó („grandfathered") alapok esetében,*** ha az aranyat jelenlegi formájában „igazolhatóan" 2012. január 1. előtt állították elő, nem szükséges a származási helyet meghatározni. Kizárólag a „figyelmeztető jelzéssel ellátott" (lásd az alábbiakban) beszállítók esetében kell további, kellő gondosság elvének megfelelő eljárást lefolytatni, hogy biztosítsuk, hogy az átmeneti szabályok alá tartozó („grandfathered") alapok nem ütköznek ENSZ-szankciókba vagy határozatokba, illetve nem teszik lehetővé a konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranytartalék értékesítése során vagy ahhoz kapcsolódóan előforduló pénzmosást.

B. Figyelmeztető jelzések az aranyellátási láncban. Az arany eredetére vonatkozó, illetve az 1. lépés alapján összegyűjtött információ figyelembevételével (ideértve a beszállítókkal kapcsolatos, „ismerd az üzletfeled" információkat is), a vállalatoknak meg kell határozniuk, hogy az alábbi „figyelmeztető jelzések" bármelyike előfordul-e az ellátási láncban a bányászott, újrahasznosítható, vagy meglévő aranykészletek vonatkozásában:

Az arany származási helyén és szállítása során előforduló figyelmeztető jelzések:

Az arany konfliktus által érintett, vagy nagy kockázatot jelentő területről származik, vagy ilyen területen keresztül szállították.

[28] Például a réz-szulfid ércben található arany esetében az aranytermelés egészen addig nem különíthető el és nem függetleníthető az adott ércről, amíg a réz finomítása teljes mértékben le nem zárul, és 99,99%-os, tiszta réz katód nem keletkezik. Ezen a ponton az arany 2%-os elektrolitikus cella iszapban koncentrálódik, és ezt a cella iszapot értékesítik az aranyfinomítók részére, azok aranytartalma miatt.

Az állítások szerint az arany olyan országból származik, amely az információk alapján korlátozott aranytartalékkal vagy készletekkel, illetve korlátozott forrásokkal vagy várható termelési szinttel rendelkezik (tehát az állítások szerint az adott országból származó arany mennyisége túlmutat az ismert tartalékok vagy várható termelés szintjén).

Az állítások szerint az arany olyan országból származik, amelyen keresztül, megalapozott feltételezések szerint, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranyat szállítanak.

Az állítások szerint az arany újrahasznosítható/hulladék vagy kevert forrásokból származik, és olyan országban finomították, amelyen keresztül, megalapozott feltételezések vagy információk szerint, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó aranyat szállítanak.

Minden helymeghatározáson alapuló figyelmeztető jelzés esetében nő a kockázat, amennyiben a pénzmosás elleni törvények, a korrupció elleni törvények, a vámellenőrzés és egyéb kapcsolódó kormányzati ellenőrzést szolgáló törvények végrehajtása nem hatékony; informális banki rendszerek működnek, valamint széles körben elterjedt a készpénzhasználat.

Beszállítókra vonatkozó figyelmeztető jelzések:

A beszállító vagy egyéb ismert upstream vállalat a fenti figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási vagy tranzitterületek valamelyikén tevékenykedik, vagy tulajdonosi vagy egyéb érdekeltséggel rendelkezik olyan aranybeszállítóban, amely a fenti figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási vagy tranzitterületek valamelyikén tevékenykedik.

Információ áll rendelkezésre arra nézve, hogy a beszállító vagy egyéb ismert upstream vállalat az elmúlt 12 hónapban figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyszármazási, illetve tranzit területekről szerzett be aranyat.

Figyelmeztető jelzést meghatározó körülmények:

Az 1. lépés szerint összegyűjtött információk alapján meghatározható anomáliák és szokatlan körülmények, amelyek alapján megalapozottan feltételezhető, hogy az arany kitermelése, szállítása vagy kereskedelme konfliktushoz vagy súlyos visszaélésekhez járulhat hozzá.

a) **Nem határozható meg figyelmeztető jelzés:** Ha a helyi aranyexportőr, nemzetközi aranykereskedő vagy finomító ésszerű módon meggyőződik arról, hogy ilyen figyelmeztető jelzések az ellátási láncában nem fordulnak elő, az adott ellátási lánc további, kellő gondosságon alapuló átvilágítására nincs szükség. Az 1. lépésben meghatározott vállalatirányítási rendszereket fenn kell tartani és rendszeresen ellenőrizni kell.

b) **Figyelmeztető jelzés azonosítható, információ nem áll rendelkezésre:** Amennyiben valamely helyi aranyexportőr, nemzetközi aranykereskedő, vagy –finomító az ellátási láncában figyelmeztető jeleket azonosít, vagy ha egy vagy több ilyen figyelmeztető jelet nem tud megbízhatóan kizárni, az alábbi 2. C. lépés szerint kell eljárnia.

C. El kell végezni a vállalat potenciálisan kockázatosnak ítélt ellátási láncára/láncaira vonatkozó tényleges állapot felmérését, ahonnan folyamatban lévő vagy tervezett beszerzés állapítható meg.

1. Részletesen felül kell vizsgálni minden, figyelmeztető jelzéssel ellátott helyszín környezetét, valamint a figyelmeztető jelzéssel ellátott beszállítók által alkalmazott, kellő gondossági gyakorlatokat.

   a) Át kell tekinteni a kormányzatok, nemzetközi szervezetek, civil szervezetek, valamint a média által kiadott jelentéseket, térképeket, ENSZ-jelentéseket, az ENSZ Biztonsági Tanács szankcióit, az ásványok kitermelésére vonatkozó iparági szakmai anyagokat, valamint a kitermelés konfliktusra, emberi jogokra vagy környezeti károkra gyakorolt hatását a potenciális származási országban, valamint egyéb nyilvános (pl.: etikus nyugdíjalapok által kiadott) kimutatásokat.

   b) A helyi és központi kormányzattal, a helyi civil szervezetekkel, közösségi hálózatokkal, az ENSZ békefenntartó egységekkel, és a helyi beszállítókkal is egyeztetni kell. Válaszolni kell az együttműködő vállalatok konkrét kérdéseire és pontosításra vonatkozó kéréseire.

   c) Meg kell határozni, hogy az upstream beszállítók rendelkeznek-e a jelen útmutatásnak megfelelő szabályzatokkal és vállalatirányítási rendszerekkel és alkalmazzák-e azokat (ideértve a szekunder kutatást, az aranytermelőknél tartott helyszíni szemléket; a beszerzési nyilvántartás szúrópróbaszerű ellenőrzését a kockázattal arányosan; valamint a beszerzés, a pénzmosás elleni és terrorizmus finanszírozása elleni (AML-CFT) folyamatok és irányelvek áttekintését és ellenőrzését, ha van ilyen).

2. ***A BÁNYÁSZOTT ARANY ESETÉBEN*** **helyszíni értékelő csoportok felállítása** A figyelmeztető jelzéssel rendelkező helyi aranyexportőrök, nemzetközi aranykereskedők vagy –finomítók továbbra is, minden körülmények közök maguk felelősek azért, hogy összegyűjtsék a vállalat figyelmeztető jelzéssel ellátott ellátási láncával/láncaival kapcsolatos, a tényleges körülményekre vonatkozó információkat. A figyelmeztető jelzéssel rendelkező ellátási láncban működő helyi aranyexportőrök, nemzetközi aranykereskedők vagy –finomítók feladata a helyszíni értékelő csoportok felállítása összegyűjtsék és nyilvántartsák a beszállítókkal (ha vannak), az ásványok kitermelésének, kereskedelmének, kezelésének, finomításának, valamint a kapcsolódó exporttevékenység körülményeivel kapcsolatos információkat. Az upstream vállalatok az azonos területen, azonos beszállítókkal dolgozó más upstream vállalatokkal együttműködésben, vagy iparági, illetve több érdekelt fél részvételén

alapuló mechanizmusok vagy kezdeményezések keretében is felállíthatják az értékelést végző csoportokat. Abban az esetben, ha a „közös" csoportok létrehozása nem megoldható, vagy a vállalatok nem kívánnak együttműködni, önálló, helyszíni értékelést kell végezniük. A helyszíni értékelő csoportokat létrehozó cégeknek és egyéb érdekelt feleknek az alábbiakat kell teljesíteniük:

a) A közösen végrehajtott helyszíni értékelés során az alábbi tényezőket kell figyelembe venni: az együttműködésben részt vevő vállalat nagysága és a kellő gondossági intézkedésekhez szükséges források; a helyszíni információkhoz való hozzáférés képessége, valamint a vállalat ellátási láncban elfoglalt helye; a korábban, más upstream vállalatok által létrehozott helyszíni értékelő csoportok minősége, ideértve az aranytermelők által létrehozott csoportokat is; a vállalat kellő gondossági intézkedéseinek megbízhatósága, a vállalat által a bejövő aranytételekről biztosított adatok ellenőrzése által.[29]

b) Gondoskodni kell arról, hogy az értékelők az értékelt tevékenységtől függetlenek és érdekellentétektől mentesek legyenek.[30] A vállalat értékelését végző személyeknek kötelezettséget kell vállalniuk, hogy a legmagasabb szakmai etikai normák és a „megfelelő szakmai gondosság" betartásával valós és pontos jelentést készítenek.[31]

c) A megfelelő szaktudás biztosítása érdekében olyan szakembereket kell alkalmazni, akik az alábbiak közül a lehető legtöbb területen megfelelő tudással és képességgel rendelkeznek: az értékelt működési környezet (pl.: nyelvi készségek, kulturális érzékenység), konfliktusokkal kapcsolatos kockázatok ismerete (pl.: a II. mellékletben meghatározott normák, emberi jogok, nemzetközi humanitárius jog, korrupció, pénzügyi bűncselekmények, konfliktusok és konfliktusokat finanszírozó felek, átláthatóság), az aranyellátási lánc formája és jellege, valamint a jelen kellő gondosságról szóló útmutatásban megfogalmazott normák és folyamatok.

d) Az értékelő csoportok részére hozzáférést kell biztosítani a vállalat ellenőrzése vagy befolyása alatt álló bányákhoz, a közvetítőkhöz, a konszolidációért felelős és/vagy szállítmányozó cégekhez, ideértve az alábbiakat:

i) fizikai hozzáférés biztosítása a telepekhez, ideértve a más országokban lévő telepeket is, ahol valószínűsíthetően átrakodás vagy átcímkézés történik;

ii) hozzáférés biztosítása a könyvekhez, nyilvántartásokhoz vagy egyéb, a beszerzési gyakorlatot, adó, díjak és jogdíjak megfizetését igazoló dokumentumokhoz, valamint az exportdokumentációhoz;

iii) helyi logisztikai támogatás és segítségnyújtás;

iv) a saját és az információt biztosító személyek biztonságának garantálása.

e) Amennyiben lehetséges, közösségi monitorozó hálózatok és/vagy több érdekelt fél részvételén alapuló információs egységek létrehozása, vagy a létrehozás támogatása, amely az értékelő csoport számára nyújt információt. A bányák, fegyveres csoportok, a kereskedelmi útvonalak, útlezárások és repülőterek

[29] A nagyméretű aranybányákból származó arany esetében például az aranytermelő a vonatkozó helyszíni információt leginkább a bányaterületen tudja összegyűjteni, míg a többi upstream vállalat gondoskodik arról, hogy az információt a jelen útmutatásnak megfelelően gyűjtsék össze és tárolják, valamint további információt gyűjtenek az aranytermelők és a finomítók közötti körülményekről.

[30] 4. cikk, ISO 19011: 2002

[31] 4. cikk, ISO 19011: 2002

elhelyezkedését jelölő interaktív térképek ellenőrzése, kiegészítése, illetve ha van rá lehetőség, ilyen térképek készítése.

3. ***A BÁNYÁSZOTT ARANY ESETÉBEN*** meg kell határozni, hogy a bányászott arany nagyszabású vagy kisipari és kisméretű bányászati tevékenységből származik.

a) ***A nagyszabású bányászatból származó arany esetében*** együtt kell működni a közepes és nagyszabású bányászati tevékenységet folytató termelőkkel, hogy bizonyítékot szolgáltassanak a vállalat ellátási láncban betöltött szerepéről, az aranykitermelés, kereskedelem, kezelés és export tényleges körülményeiről, amely az alábbiakat tartalmazhatja:

i) Minden végtermék esetén az aranybánya nevének és helyszínének meghatározása.

ii) Az aranyfeldolgozás helyszíneinek meghatározása, pl.: azon helyszíneké, ahol a konszolidálás, keverés, zúzás, marás és olvasztás történik, amely folyamat során arany doré és alluviális arany készül.

iii) Az aranyfeldolgozás és -szállítás módjának meghatározása.

iv) Szállítási útvonalak, az aranykereskedés helyszínei, export és import helyszínek, határátkelési helyszínek (ha előfordul) meghatározása.[32]

v) A bánya vagy bányák aktuális termelése és kapacitása, ha lehetséges, összehasonlító elemzés készítése összevetve a bánya kapacitását a nyilvántartott termeléssel, eltérések rögzítése.

vi) A bánya vagy bányák, kohó(k) aktuális termelése és feldolgozási kapacitása, ha lehetséges, összehasonlító elemzés készítése összevetve a bánya kapacitását a nyilvántartott termeléssel, eltérések rögzítése.

vii) Az ellátási lánc minden szereplőjének azonosítása és az „ismerd az üzletfeled" információk meghatározása, ideértve, egyebek mellett, az aranytermelőket, közvetítőket, aranykereskedőket, exportőröket és re-exportőröket, valamint az arany kezelését végző, harmadik fél szolgáltatókat (pl.: logisztikai, feldolgozó és szállítmányozó cégek), valamint a biztonság garantálása a bányaterületeken. Az azonosításnak az alábbi intézkedéseket kell tartalmaznia. Azt, hogy ezen intézkedések milyen mértékben valósulnak meg, kockázatérzékenységi alapon kell meghatározni:

1. a cégtulajdonos (a tényleges tulajdonost is beleértve) és a vállalati struktúra azonosítása, ideértve a tisztségviselőket és az igazgatókat;
2. a kapcsolódó üzleti tevékenységek, leányvállalatok, anyavállalatok, kapcsolt vállalkozások azonosítása;

[32] Amennyiben a szállítók biztonsági okokból nem hajlandóak ezen információkat átadni, az upstream vállalatoknak gondoskodniuk kell arról, hogy a szállítók kockázatértékelést végezzenek az adott szállítási útvonalakra vonatkozóan a jelen útmutatás szerint. Az upstream vállalatok feladata, hogy jelentést kérjenek a szállítóktól a szállítási útvonalakra vonatkozó kockázatértékelés eredményeinek részleteiről (azaz az azonosított kockázatokról és a kockázatkezeléshez szükséges lépésekről). Az upstream vállalatok az 5. lépésben meghatározott módon készítsenek jelentést ezekről a kockázatokról. Abban az esetben, ha az upstream vállalatok nem alkalmaznak szállítókat, vagy meg tudják szerezni a szállítási útvonalakra vonatkozó információkat, az útvonalakra vonatkozó kockázatértékelést nekik kell elkészíteniük, és arról az 5. lépésben meghatározott módon kell jelentést tenniük.

3. a vállalatok azonosításának ellenőrzése, megbízható, független dokumentumokkal, adatokkal vagy információval (pl.: cégnyilvántartók, kivonat, cégkivonat);
4. a kormányzati figyelőlisták ellenőrzése (pl.: az ENSZ-szankciók listája, az Egyesült Államok Külföldi Vagyonellenőrzési Kincstári Hivatalának (OFAC) különös megjelölésű állampolgárokat tartalmazó listája; Világszintű Ellenőrzési Jegyzék);
5. a vállalat kötődésének ellenőrzése bármely kormányzathoz, politikai pártokhoz, katonai-, bűnözői hálózatokhoz vagy nem állami fegyveres csoportokhoz, ideértve bármely nem állami fegyveres csoportokhoz és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkhöz való nyilvántartott kötődést.

viii) Működési engedélyek pl.: bányászat, export.

ix) Az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán kormányzatoknak befizetett adók, díjak és részesedések;

x) Minden olyan, állami ügynökségek vagy hivatalnokok felé teljesített kifizetés, ellentételezés, amelyre az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán került sor;

xi) Minden állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére a teljes ellátási lánc bármely pontján teljesített kifizetés, kivéve, ha ezt a vonatkozó törvények tiltják;

xii) A bányaterületeken, a szállítási útvonalakon és az arany kezelésének, illetve feldolgozásának helyszínein biztosított biztonsági szolgáltatások.

xiii) A biztonsági személyzet képzése, amelynek meg kell felelnie az önkéntes biztonsági alapelveknek és az emberi jogoknak.

xiv) A teljes biztonsági személyzet átvilágítása, valamint biztonsági kockázatértékelés készítése az önkéntes biztonsági alapelvek és az emberi jogok alapján.

xv) A bányaterületek, a szállítási útvonalak és az arany kezelési, illetve feldolgozási helyszíneinek militarizálása.

xvi) A bányákban, a szállítási útvonalakon és az aranykereskedelem és/vagy - feldolgozás helyszínein bármely fél által elkövetett súlyos visszaélésekre utaló bizonyíték (kínzás, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód, kényszer- vagy kötelező munka, a gyermekmunka legrosszabb formái, az emberi jogok súlyos megsértése, háborús bűnök, vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények vagy népirtás).

xvii) Nem állami fegyveres csoportok vagy állami vagy magán biztonsági erők közvetlen vagy közvetett támogatására utaló információ (lásd Fogalommeghatározások).

xviii) Adott esetben azon területek száma és megnevezése, ahol bármilyen kisipari és kisméretű bányászati tevékenység folyik az aranytermelő engedélye alapján, valamint

a bányászok becsült száma, valamint annak értékelése, hogy működésük törvényes kisipari és kisméretű bányászati tevékenységnek (lásd Fogalommeghatározások) tekinthető-e.

xix) Adott esetben a közepes és nagyszabású bányászati tevékenységet folytató, illetve a kisipari és kisméretű bányászatok közötti konfliktusok és feszültség felmérése.

xx) Adott esetben azok a hivatkozások, jelentések vagy feltételezések, amelyek arra utalnak, hogy a kisipari és kisméretű bányászati tevékenység keretében bányászott vagy egyéb forrásból származó arany – ennek külön jelzése nélkül – az aranytermelő feldolgozási folyamataiba kerül (pl.: a kohóba), és/vagy csalárd módon az aranytermelő által bányászott aranyként tüntetik fel.

b) ***A kisipari és kisméretű bányászati tevékenység keretében bányászott (ASM) arany esetében*** bizonyítékot kell gyűjteni az aranykitermelés, –kereskedelem, –kezelés és –export tényleges körülményeiről. A vállalatoknak a 3. C. lépés és a függelék alapján ki kell egészíteniük az alábbi információk fokozatos összegyűjtése érdekében tett lépéseket, hogy támogassák a kisipari és kisméretű bányászatokat a biztonságos, átlátható és ellenőrizhető aranyellátási láncok létrehozásában:

i) A kisipari és kisméretű bányászati tevékenységből származó arany helyi exportőr részére szállító beszállítóinak azonosítása megbízható, független forrásból származó dokumentumok, adatok vagy információk felhasználásával; ezen beszállítók bármely, kormányzati, politikai vagy katonai kapcsolataira vonatkozó információ, ideértve különösen az információk szerint bármely nem állami fegyveres csoporttal és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkkel fenntartott kapcsolatot; valamint ezen beszállítók földrajzi beszerzési területei.

ii) A származási bánya vagy bányák helyszíne, a szállítási útvonalak és az aranykereskedelem helyszínei.

iii) A kisüzemi bányász közösség vagy társulás, valamint annak értékelése, hogy működésük törvényes kisipari és kisméretű bányászati tevékenységnek (lásd Fogalommeghatározások) tekinthető-e.

iv) Az aranyfeldolgozás és –szállítás módjának meghatározása.

v) A kormányzati intézmények és tisztségviselők részére fizetendő, export tevékenységhez köthető adók, jogdíjak és egyéb díjak.

vi) Az aranyexportőr, illetve az ellátási lánc minden szereplőjének azonosítása az arany exportőrtől a finomítóig, valamint az „ismerd az üzletfeled” információk meghatározása (ha rendelkezésre áll), ideértve a nemzetközi aranykereskedőket és minden, az arany kezelését végző harmadik fél szolgáltatót (pl.: logisztikai, feldolgozó és szállítmányozó cégek), valamint a biztonság garantálása a bányaterületeken és a szállítási útvonalak mentén. Az azonosításnak az alábbi intézkedéseket kell tartalmaznia. Azt, hogy ezen intézkedések milyen mértékben valósulnak meg, kockázatérzékenységi alapon kell meghatározni:

1. a cégtulajdonos (a tényleges tulajdonost is beleértve) és a vállalati struktúra azonosítása, ideértve a tisztségviselőket és az igazgatókat;
2. a kapcsolódó üzleti tevékenységek, leányvállalatok, anyavállalatok, kapcsolt vállalkozások azonosítása;
3. a vállalat azonosításának ellenőrzése, megbízható, független dokumentumokkal, adatokkal vagy információval (pl.: cégnyilvántartók, kivonat, cégkivonat);
4. a kormányzati figyelőlisták ellenőrzése (pl.: az ENSZ-szankciók listája, az Egyesült Államok Külföldi Vagyonellenőrzési Kincstári Hivatalának (OFAC) különös megjelölésű állampolgárokat tartalmazó listája; Világszintű Ellenőrzési Jegyzék);
5. a vállalat kötődésének ellenőrzése bármely kormányzathoz, politikai pártokhoz, katonai-, bűnözői hálózatokhoz vagy nem állami fegyveres csoportokhoz, ideértve különösen bármely nem állami fegyveres csoportokhoz és/vagy állami vagy magán biztonsági erőkhöz való nyilvántartott kötődést.

vii) A bányaterületek, a szállítási útvonalak és az arany kezelési, illetve feldolgozási helyszíneinek militarizálása.

viii) A bányákban, a szállítási útvonalakon és az aranykereskedelem és/vagy – feldolgozás helyszínein bármely fél által elkövetett, súlyos visszaélésekre utaló bizonyíték (kínzás, kegyetlen, embertelen és megalázó bánásmód, kényszer- vagy kötelező munka, a gyermekmunka legrosszabb formái, az emberi jogok súlyos megsértése, háborús bűnök vagy a nemzetközi humanitárius jog egyéb súlyos megsértése, emberiesség elleni bűncselekmények vagy népirtás).[33]

ix) Nem állami fegyveres csoportok vagy állami vagy magán biztonsági erők közvetlen vagy közvetett támogatására utaló információ az arany kitermeléséhez, szállításához, kereskedelméhez, kezeléséhez és az export tevékenységhez kapcsolódóan (lásd Fogalommeghatározások).

x) Bármely hivatkozás, jelentés vagy feltételezés, amely arra utal, hogy – külön megjelölés nélkül – egyéb forrásból származó arany is kerül az aranyellátási láncba, és/vagy eredetét hamisan tüntetik fel.

xi) Adott esetben a közepes és nagyszabású bányászati tevékenységet folytató, illetve a kisipari és kisméretű bányászatok közötti konfliktusok és feszültség felmérése.

4. ***AZ ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ ARANY ESETÉBEN***[34] össze kell gyűjteni minden további információt (szekunder kutatás, az aranybeszállítóknál tett helyi látogatások és véletlenszerű ellenőrzés,

[33] Lásd a kellő gondosságról szóló OECD útmutatás II melléklet, 1. bekezdését (2011).

[34] Az újrahasznosított arany önmagában nem jelenti, hogy a folyamatban részt vevő felek konfliktushoz járulnak hozzá, ugyanakkor az újrahasznosított anyag potenciálisan aranymosáshoz használható az olyan arany eredetének eltitkolása céljából, amelyet konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségben bányásztak.

beszerzési nyilvántartás kockázattal arányos ellenőrzése) a figyelmeztető jelzéssel ellátott ellátási láncból származó újrahasznosítható arany esetében, kockázatalapú megközelítés alkalmazásával,[35] amely során prioritásként kell kezelni a nagyobb kockázatot jelentő személyeket, helyeket és tranzakciókat. A kellő gondosság kockázatalapú megközelítésének fontos elemeként a beszállítókat és tranzakciókat minden szinten azonosítani kell és arról nyilvántartást kell vezetni. Az ilyen kockázati tényezők közé tartoznak többek között a következők:

a) **A tranzakció értéke.** 15 000 USD küszöbértéktől kezdve[36] a kellő gondosság elvét az újrahasznosítható aranyra vonatkozó, konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségen kívüli minden tranzakció esetében, az érték növekedésével arányosan kell alkalmazni. A bányaterületek közelében végrehajtott tranzakciók azonban egészen kis összegűek is lehetnek, pl.: egy gramm arany. Következésképpen, bármely konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségből származó, újrahasznosítható aranyhoz kötődő tranzakciót, az értéktől függetlenül, kiemelten kell ellenőrizni.

b) **A tranzakció helye.** A kis mennyiségű arany is értékes és könnyen szállítható, tehát nem létezik teljesen kockázatmentes terület. A nagyobb kockázatot jelentő területek közé azok a területek tartoznak, ahol az aranyátszállítás és –export helyszíne(i) és az arany állítólagos származási helye között nincsenek békés körülmények; ahol az arany állítólagos származási helyéhez közelebb versenyképes piac vagy feldolgozó üzemek találhatók; ahol a pénzmosás elleni és terrorizmus finanszírozása elleni (AML-CFT) törvények, a korrupció elleni törvények, a vámellenőrzés és egyéb kapcsolódó kormányzati ellenőrzést szolgáló törvények végrehajtása nem hatékony; ahol informális banki rendszerek működnek, valamint széles körben elterjedt a készpénzhasználat.[37]

c) **Az anyag típusa.** A feldolgozatlan újrahasznosítható aranyat valószínűleg nem használják konfliktus által érintett, illetve nagy kockázatot jelentő térségekben bányászott arany mosására, erre a célra alkalmasabb az olvasztott újrahasznosítható arany (lásd Fogalommeghatározások), ugyanakkor előfordul, hogy a feldolgozatlan újrahasznosítható arany olyan területekről származik, ahol ismert tény, hogy közvetlenül bányászott aranyból adóelkerülés vagy aranymosás céljából állítanak elő aranytermékeket. A konfliktus által érintett területeken előállított, magas koncentrációjú bányászott aranyat (pl.: alluviális bányászatból származó, 90%-os tisztaságú arany) valószínűleg nem olyan alacsony értékű anyagokon keresztül mossák tisztára, amelyek esetében a felsőbb kategóriába sorolás és finomítás jóval több folyamatot,

35 Bár ezeket a nyilvántartásokat nem feltétlenül mellékelik az ellátási láncban szállított anyagokhoz, az utólagos nyomon követés és ellenőrzés céljából rendelkezésre kell állniuk. A kormányzatoknak és az aranyellátási láncban működő vállalatoknak a Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF) 40 Ajánlásainak figyelembevételével kell a pénzmosás és a terrorizmus finanszírozása ellen küzdeniük, különös tekintettel a Nemesfém és drágakő forgalmazókra vonatkozó kockázatalapú megközelítésről szóló útmutatásra (2008. június).

36 Lásd Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF), 40 Ajánlások, (2003) valamint a Pénzmosás Elleni Akció csoport (FATF), Nemesfém és Drágakő forgalmazókra vonatkozó kockázatalapú megközelítésről szóló útmutatása, 2008. június 17.

37 Lásd Pénzmosás Elleni Akciócsoport (FATF), Nemesfém és drágakő forgalmazókra vonatkozó kockázatalapú megközelítésről szóló útmutatás, 2008. június 17. 109. bekezdés

a forgalomképes arany gyártása pedig jóval hosszabb időt igényel. Olyan alacsony értékű anyag, amelyet valószínűleg nem használnak pénzmosásra, lehet például az elektronikai hulladék vagy más fémek finomításából származó, maradvány cella iszap. A magas aranytartalmú arany ékszerek viszont hasonló fizikai tulajdonságokkal rendelkezhetnek, mint a konfliktus által érintett területen bányászott arany.

d) **Rendkívüli körülmények.** Az állítólagosan újrahasznosított anyag előállításának észszerűségét az adott kontextusban kell vizsgálni. Egy adott beszállítótól vagy területről származó, magas minőségű anyag mennyiségének hirtelen, rendkívüli mértékű növekedése például magyarázatra szorul. Ha egy országban jellemzően 14k-s (58%) aranyat viselnek, a 90%-os újrahasznosított aranyra vonatkozó ajánlatokat meg kell vizsgálni.

e) **Beszállító.** A különféle, újrahasznosítható arannyal foglalkozó beszállítók különböző mértékű kockázatot jelentenek a pénzmosási tevékenység szempontjából. Az az újrahasznosítható arany, amely egy olyan létesítményben készült, ahol a gyártási/feldolgozási folyamat ellenőrzött, alacsonyabb kockázatot jelent, mint a különféle forrásokból származó, összegyűjtött újrahasznosítható arany. Az egyéb kockázati tényezők közé tartozik bármely észszerű ellentmondás a jelen útmutatásban megfogalmazott és ajánlott, kellő gondossági folyamatok és a beszállító gyakorlata között; illetve, ha a beszállító „jelentős és indokolatlan földrajzi távolságra van” egy beszállítótól vagy az ellátási láncban tevékenykedő üzletfelétől.

5. ***AZ ÚJRAHASZNOSÍTHATÓ ARANY ESETÉBEN*** a kiemelt ellenőrzést igénylő tranzakciókról az alábbi információkat kell összegyűjteni, ideértve a szekunder kutatást, az arany termelőknél tartott helyszíni szemléket; a beszerzési nyilvántartás szúrópróbaszerű ellenőrzését a kockázattal arányosan, valamint a beszerzés, a pénzmosás elleni és terrorizmus finanszírozása elleni (AML-CFT) folyamatok és irányelvek részletesebb áttekintését és ellenőrzését, ha van ilyen:

a) Léteznek-e olyan gyártó létesítmények, ahol hulladékarany keletkezik.

b) Fellelhető-e jelentős, privát tulajdonban lévő aranyékszer-tulajdon és –forgalom.

c) Helyszíni szemlék és a dokumentumok áttekintése alapján meg kell határozni, hogy milyen mértékű lehet az újrahasznosítható/hulladékaranyhoz kapcsolódó üzleti tevékenység, felismerve, hogy különösen az arany árától és a gazdasági körülményektől függően ez változó lehet.

D. Az ellátási láncból eredő kockázatok felmérése. Értékelni kell a vállalat figyelmeztető jelzést kapott ellátási láncáról/láncairól a tényleges állapot felmérésével összegyűjtött és megismert információkat. A vállalat számára ’kockázat’

a begyűjtött információk és az alábbi követelmények közötti bármely ellentmondás:

1. a vállalat ellátási láncra vonatkozó szabályzatában előírt követelmények, a II. sz. melléklet [38]. pontjának megfelelően;
2. a jelen útmutatásban szereplő, a kellő gondosságot biztosító normák és folyamatok;
3. azon országok jogszabályai, amelyekben a vállalat jelen van vagy ahol a tőzsdén kereskednek a részvényeivel (ha van ilyen); azon országok jogszabályai, ahol az aranyat vélhetően bányászták; illetve a tranzit- és újraexportáló országok jogszabályai;
4. a vállalat működését és üzleti kapcsolatait szabályozó jogi eszközök, úgymint a finanszírozási megállapodások, vállalkozói és beszállítói szerződések;
5. egyéb releváns nemzetközi hatályú dokumentumok, úgymint az OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei, a nemzetközi emberi jog és humanitárius jog, valamint a pénzmosás elleni küzdelemről szóló nemzetközi ajánlások és útmutatások.

III. SZAKASZ – A DOWNSTREAM VÁLLALATOK KOCKÁZATÉRTÉKELÉSE

A downstream vállalatoknak azonosítaniuk kell a saját ellátási láncaikkal kapcsolatos kockázatokat: a jelen útmutatás tükrében értékelniük kell a finomítóik kellő gondossági gyakorlatát.

A. Mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy azonosítsák az ellátási láncukban vagy láncaikban található aranyfinomítással foglalkozó vállalatot/vállalatokat. A downstream vállalatoknak törekedniük az ellátási láncukban felhasznált aranyat előállító aranyfinomítók azonosítására. Az aranyfinomítók azonosítása történhet a downstream beszállítóktól kért információk útján is, azonban a beszállítóiktól származó információkat a downstream vállalatok a fennálló kockázattal arányos mértékig kötelesek értékelni, ellenőrizni. Bizonyos esetekben a finomító jelzése az aranyrudakon, érméken vagy egyéb finomított aranytermékeken is szerepel.

1. ***A finomítók azonosítása megtörtént*** *– lépjen tovább a III. szakasz B. pontjának 2. lépésére!*
2. ***A finomítók azonosítása minden erőfeszítés ellenére nem sikerült*** *– lépjen tovább a II. szakasz 3. lépésére!*

B. Előzetes bizonyítékokat kell szerezni a finomítók kellő gondossági gyakorlatáról, ellenőrizendő, hogy azonosítottak-e (illetve azonosítaniuk kellett volna-e) az ellátási láncaikban tapasztalható figyelmeztető jelzéseket. Azt, hogy a finomítók azonosították-e, illetve elvárhatóan azonosítaniuk kellett volna-e ellátási láncaik kockázatra utaló jellemzőit, minden esetben ésszerű, jóhiszemű módon, a fenti 1. lépés szerint összegyűjtött bizonyítékok és rendelkezésre álló egyéb információk alapján kell megítélni (amelyek származhatnak a beszállítóktól vagy

[38] L. a fenti 1. A. lépést, és a II. mellékletet

szekunder kutatásból). A helytálló értékelés kidolgozása érdekében a vállalatoknak a beszállítóktól származó információkat a fennálló kockázattal arányos mértékig kell összevetniük külső forrásból származó információkkal.

1. ***A finomító egyáltalán nem azonosított figyelmeztető jelzéseket:*** Ha az aranyellátási láncban downstream vállalat az elvárható mértékig meggyőződik arról, hogy ilyen figyelmeztető jelzések a finomító ellátási láncában nem találhatóak, az adott ellátási lánc további átvilágítására nincs szükség. Az 1. lépésben meghatározott vállalatirányítási rendszereket karban kell tartani és rendszeresen ellenőrizni kell.
2. ***A finomító figyelmeztető jelzéseket azonosított az aranyellátó láncban, vagy nem tudja, hogy vannak-e ilyenek:*** Amennyiben valamely downstream vállalat az aranyfinomítója beszállítási láncában figyelmeztető jelzéseket azonosít, vagy ha egy vagy több ilyen figyelmeztető jelzést nem tud megbízhatóan kizárni a finomítója ellátási lánca tekintetében, lépjen tovább a III. szakasz C. pont 2. lépésére!

C. **Kockázatértékelést kell végezni az ellátási lánc kellő gondossági gyakorlatának értékelésével azoknál a finomítóknál, ahol az aranyellátási lánc kapcsán figyelmeztető jelzések merültek fel.** A kockázatértékelés végrehajtása során a vállalatoknak értékelniük kell, hogy az ellátási láncaikban figyelmeztető jelzésekkel rendelkező finomítók végrehajtották-e az aranyellátási lánc felelős fenntartásához szükséges kellő gondossági lépéseket, amennyiben az általuk feldolgozott arany a jelen útmutatásban meghatározott, konfliktus érintette vagy nagy kockázatot jelentő térségből származik. A downstream vállalatoknak:

1. Bizonyítékokat kell gyűjteniük a finomítóknak az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság tekintetében követett gyakorlatairól.
2. Ellenőrizniük kell a kockázatértékelő csoportok által létrehozott információkat.
3. Össze kell vetniük a finomítók kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatait a jelen útmutatásban található, az ellátási láncra vonatkozó szabályokkal és kellő gondossági folyamatokkal. Amennyiben a vállalat bármilyen ellentmondást talál a beszállítók kellő gondossági gyakorlata és a vállalat (II. mellékletnek megfelelő) ellátási láncra vonatkozó politikája között, ezt minden esetben olyan kockázatnak kell tekinteni, amely ellen a 3. lépésben intézkedni kell.
4. Meg kell határozni, hogy megtörtént-e a finomító kellő gondossági gyakorlatának ellenőrzése a jelen útmutatásban meghatározott követelmények alapján, és be kell szerezni az ellenőrzés eredményét. *Ha a finomító kellő gondossági gyakorlatának a jelen útmutatásban meghatározott követelmények szerinti ellenőrzése nem történt meg,* vagy ha a finomító kellő gondossági gyakorlata és a jelen útmutatásban meghatározott követelmények és folyamatok között ellentmondást fedeznek fel, a downstream vállalatoknak törekedniük kell a kockázat 3. lépésnek megfelelő kezelésére, illetve arra, hogy olyan finomítóktól szerezzék be az aranyat, amelynek ellenőrzése a jelen útmutatás 4. lépésének megfelelően történik.

3. LÉPÉS: AZ AZONOSÍTOTT KOCKÁZATOK KEZELÉSÉRE SZOLGÁLÓ STRATÉGIA KIDOLGOZÁSA ÉS MEGVALÓSÍTÁSA

CÉL: Az azonosított kockázatok értékelése, a megfelelő intézkedések megtétele a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében. Az ebben a szakaszban szereplő ajánlások több vállalat együttműködésében is megvalósíthatóak. Az egyes vállalatok ugyanakkor ebben az esetben is önállóan vállalnak felelősséget a kellő gondosságukért, és gondoskodniuk kell róla, hogy a közösen végzett munka során az egyes vállalatok helyzetének egyedi jellemzőit megfelelően számításba vegyék.

I. SZAKASZ – KOCKÁZATKEZELÉS UPSTREAM VÁLLALATOK SZÁMÁRA

A. Jelentéstétel a megállapításokról a kijelölt felső vezetés részére, felvázolva az összegyűjtött információkat és az ellátási lánc kockázatértékelése során feltárt tényleges és potenciális kockázatokat.

B. Erősíteni kell a beszállítókkal az együttműködést, illetve szerepet kell vállalni az 1. C. lépésben bemutatott, az aranyellátási lánc átláthatóságát, az információáramlást és ez ellenőrzést elősegítő belső rendszerek alakításában. Az upstream vállalatok feladatai:

1. Felügyeleti láncot és/vagy nyomonkövethetőségi rendszert kell létrehozniuk, amely gyűjti és nyilvántartja a 2. lépés I. és II. szakasz C. pontjában felvázolt, nem összegzett információkat a figyelmeztető jelzéssel ellátott ellátási láncokról.
2. Az adott körülményekhez igazodva meg kell erősíteni a fizikai biztonsági eljárásokat (pl. szállításbiztonság, zárt, illetéktelen hozzáférés ellen védett konténerekben történő szállítás, stb.) ha ellentmondást észlelnek a bánya termelési és kapacitásadatai, a finomító teljesítmény- és kapacitásadatai, illetve az aranyat beszállító vállalatokról kapott információk között.
3. Fizikailag el kell különíteni és biztonságba kell helyezni minden olyan szállítmányt, amelyek esetében fennáll a kockázata annak, hogy a szállítmányhoz konfliktus, illetve súlyos emberi jogi visszaélések kapcsolódnak.
4. A szerződésekbe bele kell foglalni a bejelentés nélküli helyszíni ellenőrzés lehetőségét a beszállítóknál, valamint a beszállítók releváns dokumentumaihoz, azok kereskedelmi szerződéseihez és/vagy beszállítókkal kötött írásos megállapodásaihoz való hozzáférést, hogy ezek betartathatóak, illetve ellenőrizhetőek legyenek.[39]

[39] A beszállítók nyomon követéséről és a szabálytalanságok kezeléséről a 2-5. lépésben találhatók további információk.

5. Minden bejövő aranymennyiség esetén a teljes upstream ellátási lánccal meg kell osztani az értékelő csoport által gyűjtött és karbantartott alábbi információkat:
   a) az aranybánya lehető legpontosabb megjelölését;
   b) azokat a helyszíneket, ahol az aranyat, vagy aranyat tartalmazó ércet konszolidálják, keverik, zúzzák, őrlik, olvasztják majd finomítják;
   c) az arany kitermelésének módját (kisipari- és kisméretű, közepes vagy nagyszabású bányászati tevékenység), és az adott tétel koncentrációjának, olvasztásának és finomításának dátumait;
   d) a tétel súlyát és analitikával igazolt minőségi jellemzőit;
   e) az upstream ellátási láncban az aranyat kezelő minden beszállító és releváns szolgáltató nevét, a bányától a finomítóig; ezek birtokviszonyait (illetve tényleges tulajdonosi viszonyait); a vonatkozó vállalati struktúrát, beleértve a vezető tisztségviselők és igazgatók nevét is; ezeknek a vállalatoknak és cégvezetőknek az üzleti, kormányzati, politikai és katonai kötődéseit konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben;
   f) az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán kormányzatoknak befizetett adókat, díjakat és jogdíjakat;
   g) minden olyan, állami ügynökségek vagy hivatalnokok felé teljesített kifizetést, ellentételezést, amelyre az arany bányászata, kereskedelme, szállítása vagy exportja kapcsán került sor;
   h) állami vagy magán biztonsági erők, illetve egyéb fegyveres csoportok részére a teljes ellátási lánc bármely pontján teljesített minden kifizetést, kivéve, ha ezt a vonatkozó törvények tiltják;
   i) az arany szállításának módját, illetve azokat a ténylegesen működtetett folyamatokat, amelyek a folyamat integritását hivatottak biztosítani, tekintettel a vonatkozó biztonsági kérdésekre is.
6. ***A finomítók*** osszák meg a kellő gondossági folyamatok során létrehozott információkat az ellenőrökkel, hogy azok ellenőrizhessék az olyan regionális és globális szintű iparági programoknak[40] és intézményesített mechanizmusoknak való megfelelést, amelyek feladata, hogy az arannyal kapcsolatos információkat gyűjtsenek és dolgozzanak fel a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben. Ahol ilyen program vagy mechanizmus nem létezik, a releváns információkat hozzáférhetővé kell tenni a downstream vásárlók számára.

C. Kockázatkezelési terv kidolgozása és bevezetése. A vállalatoknak az ellátási láncra vonatkozó olyan kockázatkezelési tervet kell elfogadniuk, amely a jelen útmutatás II. mellékletének megfelelően felvázolja a 2. lépésben azonosított kockázatokra adott vállalati válaszokat. A vállalatok a kockázatkezelést végezhetik úgy, hogy *i)* a mérhető kockázatmérséklési intézkedések mellett is folyamatosan kereskednek, vagy úgy, hogy *ii)* ideiglenesen

[40] Lásd például az LMBA *Felelős aranykitermelésre vonatkozó útmutatását*, a Konfliktusmentes Kohászati Programot és az RJC felügyeletilánc-tanúsítási programját, ha megfelelnek a jelen útmutatásnak.

felfüggesztik a kereskedést, miközben folyamatos mérhető kockázatmérséklést folytatnak, vagy úgy, hogy *iii)* megszakítják a kapcsolatot a beszállítóval, ha a kockázatmérséklés nem tűnik megvalósíthatónak, vagy elfogadhatatlan lépéseket igényelne. A kockázatkezelési stratégia meghatározása és kidolgozása érdekében a vállalatoknak az alábbi lépéseket kell megtenniük:

1. Át kell tanulmányozni a jelen útmutatás II. mellékletében meghatározott, a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből érkező arany ellátási láncában alkalmazott szakpolitikai modellt, majd el kell dönteni, hogy az azonosított kockázatok mérsékléséhez a beszállítókkal fennálló kapcsolatok fenntartására, felfüggesztésére vagy megszakítására van-e szükség.
2. Azokban az esetekben, ahol a kapcsolat megszüntetésére nincs szükség, mérhető kockázatmérséklő intézkedésekkel kell kezelniük az adott beszállító kapcsán felmerült kockázati tényezőket. A mérhető kockázatmérséklési intézkedések célja az legyen, hogy *a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított fél éven belül jelentős, mérhető javulást érjenek el.* A kockázatmérséklési stratégia kidolgozása során a vállalatoknak az alábbi lépéseket kell megtenniük:

   a) Befolyásoló erőt kell kiépíteni és/vagy gyakorolni az ellátási lánc azon résztvevői irányába, amelyek a leghatékonyabban és a legközvetlenebb módon képesek mérsékelni a konfliktushoz való hozzájárulás kockázatát. Az upstream vállalatok már jelenleg is rendelkezhetnek tényleges vagy potenciális befolyásoló erővel az ellátási lánc más upstream résztvevői tekintetében. Az upstream vállalatoknak megoldást kell találniuk arra, hogy építő jelleggel kapcsolódjanak a beszállítókhoz és a releváns érdekelt felekhez, és így a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított fél éven belül jelentős és mérhető módon javítsák a kockázatelhárítási tevékenységüket.[41]

   b) Tárgyalniuk kell a beszállítókkal és az érintett érdekelt felekkel, és meg kell állapodniuk arról, hogy milyen mérhető kockázatmérséklési stratégia szerepeljen a kockázatkezelési tervben. A mérhető kockázatmérséklést a vállalat adott beszállítóihoz és ezek működési környezetéhez kell igazítani, egyértelmű teljesítmény-célkitűzésekkel, melyek megvalósításának határideje a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított hat hónap, illetve meg kell határozni az elért eredmények mérésére alkalmas minőségi és/vagy mennyiségi mutatókat.[42] A vállalatok biztosítsanak elegendő időt az érintett érdekelt felek számára, hogy áttekinthessék a kockázatértékelést és a kockázatkezelési tervet, majd gondoskodjanak a beérkező kérdések, megjegyzések, alternatív kockázatkezelési javaslatok megválaszolásáról és tekintetbe vételéről.

   c) Ahol csak lehet, részt kell venni az iparági programokban és az intézményesített mechanizmusokban, illetve támogatni kell azokat, amelyek a felelős ellátásilánc-kezelést szolgálják, ugyanakkor gondoskodni kell arról is, hogy ezek a kezdeményezések megfelelően vegyék tekintetbe a

[41] A vállalatok az útmutatás III. mellékletében találhatnak a kockázatkezelési stratégiára vonatkozó ajánlásokat. A III. mellékletben találhatóak a javasolt kockázatmérséklő intézkedések, illetve a javulás mérésére ajánlott mutatók. A kockázatmérséklésről várhatóan részletesebb útmutatás fog készülni az útmutatás megvalósítási fázisában.

[42] L. az útmutatás III. mellékletét: *Javasolt kockázatmérséklő intézkedések és a javulás mérését szolgáló mutatók.*

fejlődő országokra kifejtett társadalmi és gazdasági hatásaikat, illetve a már meglévő, nemzetközi szinten elfogadott normákat.[43]

i) **Minden figyelmeztető jelzést mutató aranykitermelő és minden egyéb, kis termelőegységektől aranyat beszerző upstream vállalat** irányában elvárás, hogy támogassák az általuk igénybe vett, jogszerűen működő kisipari és kisméretű beszállítókat (l. Fogalommeghatározások), hogy ezáltal biztonságos, átlátható és ellenőrizhető aranyellátási láncokat hozzanak létre, a függelék előírásainak megfelelően.

ii) Minden egyéb, figyelmeztető jelzéseket mutató aranykitermelőt és minden egyéb upstream vállalatot arra ösztönzünk, hogy támogassák a függelékben szereplő javasolt intézkedéseket.

D. A kockázatkezelési terv végrehajtása, a kockázatmérséklés teljesítésének nyomon követése, a kijelölt felső vezetés felé történő beszámolás, valamint a finomítóval folytatott kereskedés felfüggesztésének vagy megszüntetésének fontolóra vétele a sikertelen kockázatmérséklési kísérletek után (ezen útmutatás II. mellékletében meghatározott javasolt kockázatkezelési stratégiákkal összhangban).[44] Az upstream vállalatok a kockázatmérséklési intézkedések végrehajtása, monitorozása, teljesítményük nyomon követése során működjenek együtt és/vagy konzultáljanak a helyi és központi hatóságokkal, az upstream vállalatokkal, a nemzetközi és a civil szervezetekkel, valamint szükség szerint az érintett egyéb felekkel. Az upstream vállalatok létrehozhatnak vagy támogathatnak közösségi monitorozó hálózatokat, amelyek a kockázatmérséklő intézkedések monitorozásával, teljesítményük nyomon követésével foglalkoznak.

E. További tény- és kockázatértékelések elvégzése a mérséklést igénylő kockázatokra vonatkozóan vagy a körülmények megváltozása után.[45] Az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság dinamikus folyamat, amely folytonos kockázatfigyelést igényel. A kockázatmérséklési stratégia végrehajtása után a vállalatoknak a kockázatok hatékony kezelése érdekében meg kell ismételniük a 2. lépést. Ezenkívül a vállalat ellátási láncának bármilyen változása szükségessé teheti néhány lépés megismétlését a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében.

43 OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (2011), II. fejezet B. szakaszának (2) bekezdése.

44 A vállalatoknak meg kell szüntetniük, vagy legalább három hónapra fel kell függeszteniük a beszállítóval folytatott kereskedést, amennyiben a kockázatkezelési terv bevezetésétől számított hat hónapon belül nem tapasztalható jelentős mérhető javulás az azonosított kockázatok megelőzésében vagy mérséklésében.

45 A körülmények változását kockázatérzékeny módon, a vállalat felügyeleti láncra vonatkozó dokumentációja folyamatos ellenőrzésének, illetve a konfliktus által érintett ásványinyersanyag-lelőhelyek és szállítási útvonalak folyamatos megfigyelésének segítségével kell nyomon követni. A körülmények ilyen változása lehet pl. a felügyeleti láncban szereplő valamely beszállító vagy eljáró fél változása, a származási hely, a szállítási útvonalak vagy az exportálás helyének változása. Ide tartozhatnak az adott környezet egyedi tényezői is, mint például az adott területen intenzívebbé váló konfliktus, az adott területet felügyelő katonai személyzet változásai, illetve a bánya birtokviszonyaiban és ellenőrzési viszonyaiban bekövetkező változások.

II. SZAKASZ – KOCKÁZATKEZELÉS DOWNSTREAM VÁLLALATOK SZÁMÁRA

A. Jelentéstétel a megállapításokról a kijelölt felső vezetés részére, felvázolva az összegyűjtött információkat és az ellátási lánc kockázatértékelése során feltárt tényleges és potenciális kockázatokat.

B. Az átláthatóság belső rendszerének, az információgyűjtés és aranyellátási lánc feletti irányítás növelése az 1. C. lépéstől kezdve. Meg kell adni a finomítókat azonosító (amennyiben azonosították őket), lebontott és rendszeresen frissített információkat, és a 2. lépés III. szakasza szerinti, az eredményekről tett megállapításokat a kellő gondosságról.

C. Kockázatkezelési terv kidolgozása és bevezetése. A vállalatoknak olyan kockázatkezelési tervet kell elfogadniuk, amely felvázolja a 2. lépésben azonosított kockázatokra adott vállalati válaszokat. Ez a stratégia attól függően változik, hogy az ellátási láncban lévő finomítókat azonosították-e vagy sem:

1. ***Nem sikerül azonosítani a finomítókat*** – Amennyiben az 1. és a 2. lépésben meghatározott észszerű lépések és jóhiszemű erőfeszítések megtételét követően a downstream vállalatoknak még mindig nem sikerül beazonosítaniuk az ellátási láncukban/láncaikban lévő finomítókat, olyan kockázatkezelési tervet kell elkészíteniük és elfogadniuk, amely ezt lehetővé teszi számukra. A downstream vállalatoknak képesnek kell lenniük arra, hogy jelentős mértékben növeljék az ellátási láncukban lévő finomítók azonosítására irányuló erőfeszítéseiket. A downstream vállalatok egyéni erőfeszítések vagy együttműködésen alapuló iparági rendszerek révén azonosíthatják az ellátási láncukban/láncaikban lévő finomítókat:
   a) A downstream vállalatoknak a vállalatok közvetlen beszállítóival folytatott bizalmas megbeszélések révén kell azonosítaniuk a finomítókat a beszállítói titoktartási követelményeknek a beszállítói szerződésekbe történő beépítésével és/vagy bizalmas információmegosztási rendszerek használatával.
   b) A downstream vállalatok számára nehézséget okozhat (méretük vagy egyéb tényezők miatt) a közvetlen beszállítóikhoz viszonyított upstream szereplők azonosítása, továbbá részt vehetnek és aktívan együttműködhetnek más olyan iparági tagokkal, amelyekkel közösek a beszállítóik (vagy olyan downstream vállalatokkal, amelyekkel üzleti kapcsolatban állnak), hogy azonosítsák az ellátási láncukban lévő finomítókat és értékeljék a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlataikat. Ezenkívül olyan, támogatásként használható iparági érvényesítési rendszereken keresztül is azonosíthatnak finomítókat, amelyek megfelelnek ezen útmutatás követelményeinek.
2. ***Az ellátási láncukban lévő, figyelmeztető jelzéssel ellátott finomítók –*** A downstream vállalatok a következőképpen hajhattják végre a kockázatkezelést: i) folytatják a finomítóval való kereskedést a finomító által az útmutatás II. melléklete szerint végrehajtott mérhető kockázatmérséklés során; ii) ideiglenesen

felfüggesztik a finomítóval folytatott kereskedést, míg a finomító folyamatos mérhető kockázatmérséklést folytat; vagy iii) amennyiben a kockázatmérséklés nem tűnik megvalósíthatónak vagy a finomító nem reagál a kockázatokra a II. mellékletben felvázolt kockázatkezelési stratégia szerint, megszüntetik a finomítóval folytatott kereskedést:

a) Azonnal megszüntetik a finomítóval (közvetlenül vagy alvállalkozókon keresztül) folytatott kereskedést, amennyiben a finomító nem függeszti fel, illetve nem szünteti meg azon beszállítóival folytatott kereskedést, amelyeknél súlyos visszaélések (lásd a II. melléklet 1. és 2. pontját) észszerű kockázata vagy nem állami fegyveres csoportok közvetlen vagy közvetett támogatása áll fenn (lásd a II. melléklet 3. és 4. pontját).

b) Amennyiben a finomítók a II. melléklet [46]. szerint kockázatmérséklést hajtanak végre, vagy amennyiben az ezen útmutatásban meghatározott, a kellő gondosságra vonatkozó ajánlások finomítók általi teljes végrehajtása még mindig folyamatban van, a downstream vállalatoknak biztosítaniuk kell, hogy a finomítók a kockázatkezelési terveik elfogadásától számított hat hónapon belül jelentős és mérhető javulást érjenek el. Saját kockázatkezelési terveik kidolgozása során a downstream vállalatoknak a következőket kell megtenniük:

i) Befolyásoló erőt kell kiépíteniük és/vagy gyakorolniuk az ellátási láncukban/láncaikban lévő, figyelmeztető jelzéssel ellátott azon finomítók felett, amelyek hatékonyabban és közvetlenül képesek lennének mérsékelni a konfliktushoz való hozzájárulás kockázatát. A downstream vállalatok például azáltal építhetnek ki a finomítók felett befolyásoló erőt, hogy a kellő gondosság elvének megfelelő teljesítést (amennyiben alkalmazandó) beépítik a szerződésekbe; vagy iparági szövetségekkel és több érdekelt felet átfogó kezdeményezésekkel működnek együtt, biztosítva, hogy ezek a kezdeményezések kellő mértékben figyelembe vegyék a fejlődő országokra és a nemzetközileg elismert normákra gyakorolt társadalmi és gazdasági hatásukat.[47]

ii) A finomító kellő gondosság elvének megfelelő teljesítményének javítására irányuló erőfeszítések összpontosítása értékorientáció vagy képességfejlesztés révén. A downstream vállalatoknak ösztönözniük is kell saját és az upstream iparági tagszervezeteket, hogy az érintett nemzetközi szervezetekkel, nem kormányzati szervezetekkel, érdekelt felekkel és más szakértőkkel együttműködve kidolgozzák és végrehajtsák a kellő gondosság elvének megfelelő képzési modulokat.

iii) Meg kell állapodni a finomítókkal és más közös beszállítókkal a kockázatkezelési tervben szereplő mérhető kockázatmérséklésről. A mérhető kockázatmérséklést a vállalat adott beszállítóihoz és működéséhez kell igazítani, egyértelmű teljesítmény-célkitűzéseket tartalmazniuk

[46] Lásd az állami vagy magán biztonsági erők közvetlen vagy közvetett támogatásáról, a vesztegetésről, az ásványok eredetének szándékos téves közléséről, a pénzmosásról és az adók, díjak és jogdíjak kormányok részére történő kifizetéséről szóló útmutatás II. mellékletének 10. és 14. pontjait.

[47] OECD Multinacionális vállalatokra vonatkozó irányelvei (2011), II. fejezet B. szakaszának (2) bekezdése.

a kockázatkezelési terv elfogadásától számított hat hónapos időszakra, továbbá minőségi és/vagy mennyiségi mutatókat a javulás méréséhez.

D. A kockázatkezelési terv végrehajtása, a kockázatmérséklés teljesítésének nyomon követése, a kijelölt felső vezetés felé történő beszámolás, valamint a finomítóval folytatott kereskedés felfüggesztésének vagy megszüntetésének fontolóra vétele a sikertelen kockázatmérséklési kísérletek után (ezen útmutatás II. mellékletének 10. és 14. bekezdéseivel összhangban) vagy helyesbítő lépések megtétele az ezen útmutatásban meghatározott, a kellő gondosságra vonatkozó ajánlások végrehajtása érdekében.[48]

E. További tény- és kockázatértékelések elvégzése a kockázatmérséklést igénylő kockázatokra vonatkozóan vagy a körülmények megváltozása után.[49]

Az ellátási lánc kellő gondosság elvének történő megfelelése egy dinamikus folyamat, amely folyamatos kockázatfigyelést igényel. A kockázatmérséklési stratégia végrehajtása után a vállalatoknak a kockázatok hatékony kezelése érdekében meg kell ismételniük a 2. lépést. Ezenkívül a vállalat ellátási láncának bármilyen változása szükségessé teheti néhány lépés megismétlését a káros hatások megelőzése vagy mérséklése érdekében.

48 A vállalatoknak legalább három hónapra fel kell függeszteniük, illetve meg kell szüntetniük a finomítóval (közvetlenül vagy alvállalkozókon keresztül) folytatott kereskedést, amennyiben a kockázatkezelési terv elfogadásától számított hat hónapon belül nem történik jelentős mérhető javulás i) a II. melléklet 10. és 14. bekezdésében meghatározott, azonosított kockázatok megelőzésére vagy mérséklésére vonatkozóan; vagy ii) a jelen útmutatásban szereplő, a kellő gondosságra vonatkozó ajánlások végrehajtásához szükséges korrekciós intézkedések során.

49 A körülmények változását kockázatérzékeny módon, a vállalat felügyeleti láncra vonatkozó dokumentációja folyamatos ellenőrzésének, illetve a konfliktus által érintett ásványinyersanyag-lelőhelyek és szállítási útvonalak folyamatos megfigyelésének segítségével kell nyomon követni. A körülmények ilyen változása lehet pl. a felügyeleti láncban szereplő valamely beszállító vagy eljáró fél változása, a származási hely, a szállítási útvonalak vagy az exportálás helyének változása. Ide tartozhatnak az adott környezet egyedi tényezői is, mint például az adott területen intenzívebbé váló konfliktus, az adott területet felügyelő katonai személyzet változásai, illetve a bánya birtokviszonyaiban és ellenőrzési viszonyaiban bekövetkező változások.

4. LÉPÉS: A FINOMÍTÓ A KELLŐ GONDOSSÁG ELVÉNEK MEGFELELŐ GYAKORLATAINAK FÜGGETLEN HARMADIK FÉL ÁLTALI ELLENŐRZÉSE

CÉL: A finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatainak független harmadik fél általi ellenőrzése a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca vonatkozásában, és – például ideértve bármely intézményesített mechanizmuson vagy iparági programon keresztül – hozzájárulás a finomítói és a kellő gondosság elvének megfelelő upstream gyakorlatok fejlesztéséhez.

Az ebben a szakaszban szereplő ajánlások nem ellenőrzési standardként szolgálnak, hanem néhány alapvető elvet, hatókört, kritériumot és egyéb alapvető információt vázolnak fel, amely megfontolandó lehet a vállalatok, az iparági programok vagy bármely intézményesített mechanizmus számára, amikor adott ellátási lánc tekintetében – akár új, akár meglévő ellenőrzési rendszereken keresztül – független harmadik felet kérnek fel a finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatai ellenőrzésére. Az ellenőrök támaszkodhatnak az upstream ellátási lánc pontjain egyéb célokból elvégzett, független harmadik fél általi ellenőrzések (pl. az „ismerd az ügyfeledet" elven alapuló ellenőrzések vagy nemesfémszállítók ellenőrzése) következtetéseire is, feltéve, hogy ezek az ellenőrzések lefedik az alábbiakban leírt területeket, és megfelelnek a nemzetközileg elismert, az irányítási rendszerek minőségbiztosítására vonatkozó ellenőrzési standardoknak.[50]

A. **Független harmadik fél általi ellenőrzés tervezése a finomító kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatai ellenőrzésére, a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca érdekében.** Az ellenőrzésnek a következő ellenőrzési hatókörre, kritériumokra, alapelvekre és tevékenységekre kell kiterjednie:[51]

1. **Az ellenőrzés hatóköre:** Az ellenőrzés hatókörének ki kell terjednie minden olyan tevékenységre, eljárásra és rendszerre, amelyet a finomító annak érdekében használ, hogy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany ellátási lánca megfeleljen a kellő gondosság elvének. Ez – egyebek mellett – magában foglalja a vonatkozó szabályzatokat és eljárásokat, a finomító aranyellátási lánc felett gyakorolt ellenőrzését, az aranyellátási lánc szereplőivel való kommunikációt, a downstream vállalatok számára a beszállítókról szolgáltatott információkat, a felügyeleti láncra vonatkozó és más nyomonkövethetőségi információkat, a finomítói kockázatértékelést, beleértve a helyszíni kutatásokat és a kockázatkezelésre szolgáló finomítói stratégiákat.

50 Példák a nemzetközileg elismert ellenőrzési standardokra: ISO19011, SA8000, ISAE 3000 és az SSEA100.

51 A vállalatok számára útmutatóul szolgálhat az ISO 19011 nemzetközi szabvány: 2002 („ISO 19011"), amely az ellenőrzési programok részletes követelményeiről (beleértve a programra vonatkozó felelősséget, eljárásokat, nyilvántartást, nyomon követést és felülvizsgálatot) és az ellenőrzési tevékenységek lépésről lépésre történő áttekintéséről szól.

2. **Az ellenőrzésre vonatkozó kritériumok:** Az ellenőrzésnek meg kell határoznia, hogy a finomító a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatának végrehajtása megfelel-e az ezen útmutatón alapuló ellenőrzési szabványnak.

3. **Az ellenőrzés alapelvei:**

   a) ***Függetlenség:*** Az ellenőrzések semlegességének és pártatlanságának megőrzése érdekében az ellenőrző szervezetnek és az ellenőrző csoport tagjainak („ellenőrök") függetlennek kell lenniük a finomítótól, valamint a finomító leányvállalataitól, engedélyeseitől, beszállítóitól és a közös ellenőrzésben együttműködő vállalatoktól. Ez különösen azt jelenti, hogy az ellenőrök nem lehetnek összeférhetetlenek az ellenőrzés alanyával, ideértve az ellenőrzés alanyával közös üzleti vagy pénzügyi kapcsolatokat (részesedések, tartozások, értékpapírok formájában), valamint az ellenőrzést megelőző 24 hónapon belül nem nyújthatnak szolgáltatásokat az ellenőrzés alanya részére a finomító és/vagy az ellátási lánc ebben a dokumentumban értékelt szereplői kellő gondossági gyakorlatainak tervezésére, létrehozására vagy végrehajtására vonatkozóan.

   b) ***Kompetencia:*** Az ellenőröknek rendelkezniük kell a harmadik személy általi ellenőrzés elvégzéséhez szükséges személyes attribútumokkal valamint hatókör-specifikus kompetenciákkal. Az ellenőri kompetenciára vonatkozó részletes követelmények tekintetében a vállalatok az új ellenőrzési standardok létrehozásakor vagy meglévők felülvizsgálatakor a nemzetközileg elismert ellenőrzési standardokat használhatják útmutatóul[52]. A személyes attribútumoknak magukban kell foglalniuk többek között az integritást, az objektivitást, a titoktartást, a nyitottságot és a professzionalitást. A hatókör-specifikus kompetenciák közé tartoznak többek között a következők:

   i) Ellenőrzési alapelvek, eljárások és technikák.[53]

   ii) Az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság elvei, eljárásai és technikái.

   iii) Aranybeszerzési gyakorlatok és aranyellátási láncok.

   iv) A konfliktus által érintett aranykitermelő vagy –szállító térségek társadalmi, kulturális és történelmi összefüggései, ideértve az ellenőrzések elvégzéséhez megfelelő nyelvi képességeket és a kulturális érzékenységet.

   v) Az OECD útmutatása és az aranyra vonatkozó kiegészítése, ideértve a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok ellátási láncában alkalmazott szakpolitikai modellt (II. melléklet).

   52. ***Elszámoltathatóság:*** Az iparági programoknak és az intézményesített mechanizmusoknak rendszeresen felül kell vizsgálniuk és az ellenőrzési program nyilvántartásai alapján ellenőrizniük kell, hogy az ellenőrök képesek-e az ellenőrzést az ellenőrzési programmal összhangban, az ellenőrzés céljának, hatókörének és kritériumainak megfelelően végrehajtani.

---

52 Példák a nemzetközileg elismert ellenőrzési standardokra : ISO19011, SA8000, ISAE 3000 és az SSEA100.

53 A vállalatok figyelembe vehetik a meglévő irányítási rendszerek akkreditációit és a befejezett ellenőri képzéseket, mint például az ISO9001 vagy az SA8000.

4. **Az ellenőrzés tevékenységei:**

a) ***Az ellenőrzés előkészítése:*** Az ellenőrzés célját, hatókörét, nyelvét és kritériumait egyértelműen közölni kell az ellenőrökkel; az ellenőrzés alanya és az ellenőrök között az ellenőrzés megkezdése előtt minden kétértelműséget tisztázni kell.[54] A rendelkezésre álló idő, erőforrások, információk és az érintett felek közötti együttműködés alapján az ellenőröknek meg kell határozniuk, hogy az ellenőrzés kivitelezhető-e.[55]

b) ***Helyszíni vizsgálatok:*** A helyszíni vizsgálatok megkezdése előtt az ellenőröknek el kell készíteniük egy ellenőrzési tervet,[56] és az összes munkadokumentumot.[57] Az ellenőröknek további bizonyítékokat kell gyűjteniük és adatokat kell ellenőrizniük *az adott interjúk* lebonyolításával (ideértve a vezetéssel és az értékelő csoportokkal folytatott interjúkat); *észrevételeket kell tenniük és dokumentumokat kell felülvizsgálniuk (lásd lent).* A helyszíni vizsgálatoknak a következőkre kell kiterjedniük:

i) Azon **finomító létesítmények** és telephelyek, amelyekre vonatkozóan a finomító a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca érdekében betartja a kellő gondosság elvét.

ii) **A finomító beszállítóinak mintája** (ideértve az aranytermelőket, a helyi exportőröket, a nemzetközi aranykereskedőket és az újrafeldolgozókat), az ellenőrzési standard által előírt módon.

iii) **Konzultáció az értékelő csoporttal/csoportokkal,** amely távolról is elvégezhető, hogy ellenőrizzék az igazolható, megbízható és naprakész információk generálásának normáit és módszereit.

iv) Konzultáció az érintett helyi és központi kormányzati hatóságokkal és amennyiben alkalmazandó, az ENSZ szakértői csoportjaival, az ENSZ békefenntartó missziókkal és a helyi civil társadalommal, ahogy azt az ellenőr az aranyellátási láncban meghatározott körülményeknek és kockázatoknak megfelelőnek meghatározza.

c) ***Dokumentumok áttekintése:*** Minden olyan dokumentum mintáját, amely a finomító által a konfliktus által érintett térségekből származó arany ellátási lánca tekintetében követett kellő gondossághoz kapcsolódik, át kell tekinteni „annak megállapítása érdekében, hogy a dokumentált rendszer megfelel-e az ellenőrzési kritériumoknak.”[58] Ez egyebek mellett – de nem kizárólag – kiterjed az ellátási lánc belső ellenőrzéseiről szóló dokumentációjára (a letéti őrzési dokumentáció mintája, fizetési nyilvántartás), a beszállítókkal folytatott kommunikációra és kötött szerződésekre, a downstream vállalatok számára közzétett információk dokumentálására, a finomító kockázatértékeléseit bizonyító anyagokra (beleértve az üzleti partnerekkel és beszállítókkal kapcsolatos összes nyilvántartást,

54 Lásd az ISO 19011 6.2. fejezetét.
55 Ugyanott.
56 Lásd az ISO 19011 6.4.1. pontját.
57 Lásd az ISO 19011 6.4.3. pontját.
58 Lásd az ISO 19011 6.3. pontját.

interjúkat és helyszíni értékeléseket), és a kockázatkezelési stratégiákra vonatkozó minden dokumentumra (például a beszállítókkal kötött megállapodások a javulás mutatóiról). A dokumentációt a helyszíni vizsgálat során az ellenőröknek véletlenszerűen kell mintavételezniük. A kiválasztott mintának figyelembe kell vennie *a beszállítókkal és/vagy az aranyellátási láncokkal kapcsolatos kockázatokat; az év csúcs- és nem csúcsidőszakait; és az egyes beszállítóktól származó anyagok mennyiségét.* A megvizsgált dokumentációnak tartalmaznia kell az egyes beszállítóktól származó mintákat, valamint az üzleti partnerekkel, beszállítókkal vagy az aranykitermelő országokkal kapcsolatos kockázatok szintjét. A minta méreteit növelni kell, ha az ellenőrnek aggályai merülnek fel a finomító kellő gondosság elvének megfelelő intézkedéseivel kapcsolatban.

d) ***Ellenőrzési következtetések:*** Az ellenőröknek olyan megállapításokat kell készíteniük, amelyek az összegyűjtött bizonyítékok alapján meghatározzák, hogy a finomító által a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca tekintetében követett kellő gondossági gyakorlat megfelel-e a jelen útmutatás e szakaszának ajánlásaival összhangban lévő ellenőrzési szabványnak. Az ellenőröknek az ellenőrzési jelentésben ajánlásokat kell tenniük a finomító kellő gondossági gyakorlatainak fejlesztésére. Az ellenőröknek az 5. lépéssel összhangban össze kell állítaniuk egy közzététel céljából készített összefoglaló ellenőrzési jelentést is.

B. Az ellenőrzést a fent említett ellenőrzési hatókörnek, kritériumoknak, alapelveknek és tevékenységeknek megfelelően kell elvégezni. Az ellátási lánc minden szereplőjének együtt kell működnie annak biztosítása érdekében, hogy az ellenőrzést a fent említett ellenőrzési hatókörnek, kritériumoknak, alapelveknek és tevékenységeknek megfelelően végezzék el. Ajánlott, hogy ezt iparági programok vagy intézményesített mechanizmusok segítségével tegyék meg, az alábbi tevékenységek egy részének vagy egészének elvégzése érdekében:

1. Az ellenőrzési szabványok ezen útmutatás ajánlásaival összhangban történő kidolgozása.
2. Ellenőrök akkreditálása.
3. Az ellenőrzési program felügyelete, ideértve az ellenőrök azon képességének rendszeres felülvizsgálását és nyomon követését, hogy az ellenőrzést az ellenőrzési programnak megfelelően hajtják-e végre.
4. Összefoglaló ellenőrzési jelentések közzététele a finomítókról, figyelembe véve az üzleti titoktartást és a versennyel és a biztonsággal kapcsolatos egyéb szempontokat. Az összefoglaló ellenőrzési jelentésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

   a) a finomító adatai, az ellenőrzés napja és az ellenőrzési időszak;

   b) a 4. lépés A. 4. pontjában meghatározott ellenőrzési tevékenységek és módszertan;

   c) a 4. lépés A. 4. pontjában meghatározott ellenőrzési következtetések, mivel azok ezen útmutatás minden egyes lépéséhez kapcsolódnak.

5. ***KONKRÉT AJÁNLÁSOK – Minden upstream vállalat számára***

   a) Ezen útmutatással összhangban hozzáférést kell biztosítani a vállalati telephelyekhez, a releváns okiratokhoz és az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosság tekintetében követett gyakorlatok nyilvántartásához.

   b) Elő kell segíteni az ellenőrzési csoport által kiválasztott fuvarozókkal és beszállítókkal való kapcsolattartást és logisztikát, valamint az ellenőr által azonosított érdekelt felekkel folytatott konzultációkat.

   c) Ha a beszállítók helyszíni látogatására van szükség, meg kell könnyíteni a kapcsolattartást és a logisztikát.

6. **KONKRÉT AJÁNLÁSOK –** ***Minden downstream vállalat számára***

   a) Ajánlatos, hogy a downstream vállalatok részt vegyenek a finomító által követett, a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatok független harmadik fél általi ellenőrzésében, és ezt támogassák. Arra ösztönözzük őket, hogy ezt – a útmutatás végrehajtási hatékonyságának növelése érdekében – iparági programokon keresztül tegyék meg. Ez magában foglalhatja az ezen útmutatásban meghatározott ajánlásokkal összhangban lévő ellenőrzési szabványok lefektetését. A kis- és középvállalkozásokat arra ösztönözzük, hogy csatlakozzanak partneri hálózatokhoz, vagy építsenek ki ilyen kapcsolatokat iparági szervezetekkel.

5. LÉPÉS: ÉVES JELENTÉSTÉTEL A KELLŐ GONDOSSÁG ELVÉNEK MEGFELELŐ ELLÁTÁSI LÁNCRÓL

CÉL: A konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca kellő gondosság elvének való megfeleléséről nyilvános jelentést kell készíteni annak érdekében, hogy az növelje a közvéleménynek a vállalatok intézkedéseibe vetett bizalmát.

A. Évente jelentést kell készíteni, vagy a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany felelős ellátási lánca tekintetében követett kellő gondosságra vonatkozó információkat bele kell foglalni az éves fenntarthatósági vagy a vállalati felelősségvállalási jelentésekbe, figyelembe véve az üzleti titoktartást és más verseny- vagy biztonsági aggályokat.[59]

A.1. Minden upstream vállalat számára

1. *Vállalatirányítási rendszerek:* Az 1. lépés végrehajtásához tett intézkedésekről szóló jelentés. Ebben a jelentésben a vállalatoknak rögzíteniük kell az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságra vonatkozó vállalati szabályzatot; meg kell határozniuk a vállalat kellő gondosság elvének való megfelelésért felelős irányítási struktúráját és a közvetlenül felelős személyt; meg kell jelölniük az aranyellátási lánc 1. lépés C. pontja és 3. lépés B. pontja szerinti belső átláthatósági, információgyűjtési és – ellenőrzési rendszereit, el kell magyarázniuk azok működését és azt, hogy az adott jelentéstételi időszakban hogyan segítették a vállalatot a kellő gondosság elvének betartásában; részletezniük kell a vállalat adatbázis- és nyilvántartási rendszerét, és – a származási bánya szintjéig lemenve – el kell magyarázniuk a beszállítók azonosítására használt módszert, valamint hogy milyen módszerekkel osztják meg a kellő gondosság elvére vonatkozó információkat az ellátási láncban; és (amennyiben releváns) az EITI kritériumaival és alapelveivel összhangban közzé kell tenniük a kormányok számára teljesített kifizetésekre vonatkozó információkat.
2. *Az ellátási láncra vonatkozó vállalati kockázatértékelés:* A 2. lépés végrehajtásához tett intézkedésekről szóló jelentés. E jelentésben a vállalatoknak részletezniük kell, hogy a vállalat hogyan azonosította a figyelmeztető jelzésnek tekintendő műveleteket vagy a figyelmeztető jelzéseket az ellátási láncában, beleértve a beszállítói nyilatkozatoknak a kockázattal arányos ellenőrzését is; részletezniük kell az aranyellátási láncban azonosított figyelmeztető jelzéseket; részletezniük kell azon figyelmeztető jelzésnek tekintendő műveletek és figyelmeztető jelzéssel ellátott ellátási láncok ténybeli körülményeinek feltérképezésére tett lépéseket,

[59] Az üzleti titoktartás és egyéb, a versennyel vagy a biztonsággal kapcsolatos egyéb szempontok a következőket jelentik, fenntartva az értelmezés későbbi megváltozásának lehetőségét: árinformációk; beszállítók személyazonossága és kapcsolatok (azonban a finomító és a figyelmeztető jelzéssel ellátott területeken található helyi exportőr személyazonosságát mindig közzé kell tenni, kivéve a kapcsolatmegszakítás eseteit); szállítási útvonalak; valamint a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben lévő információforrások és visszaéléseket bejelentő személyek személyazonossága, amennyiben az ilyen források személyazonosságának feltárása veszélyezteti biztonságukat. Minden információ közzétételre kerül minden olyan intézményesített, regionális vagy globális mechanizmus részére, amelynek feladata a konfliktus által érintett és a nagy kockázatot jelentő térségekben található ásványokról szóló információk összegyűjtése és feldolgozása.

körvonalazni kell a helyszíni értékelő csoport által nyújtott módszertant, gyakorlatokat és információkat, beleértve azt is, hogy a vállalat együttműködött-e más upstream vállalatokkal, amennyiben igen, hogyan, valamint a vállalat hogyan biztosította azt, hogy minden közös munka megfelelően figyelembe vegye az egyes vállalatok sajátos körülményeit; közzé kell tenni az azonosított tényleges vagy potenciális kockázatokat. Az egyértelműség kedvéért a vállalatoknak nem kell bejelenteniük az azon potenciális beszállítók számára azonosított kockázatokat, amelyekkel nem kötöttek üzletet.

3. *Kockázatkezelés:* A 3. lépés végrehajtásához tett intézkedésekről szóló jelentés. E jelentésben a vállalatoknak részletezniük kell, hogy hogyan erősítették meg a vállalat belső ellenőrzési rendszereit, mint például a felügyeleti láncot vagy a nyomonkövethetőségi rendszereket, hogy megbízható és naprakész információkat gyűjtsenek és tartsanak fenn a figyelmeztető jelzéssel ellátott aranyellátási láncokról; ismertetniük kell a kockázatok kezelésére tett lépéseket, ideértve a kockázatkezelési terv kockázatmérséklési stratégiájának összefoglalását és a képzéseket, ha vannak, valamint az érintett érdekelt felek bevonását; közzé kell tenniük, hogy a vállalat milyen erőfeszítéseket tett a kockázatmérséklés figyelemmel kísérésére és nyomon követésére, valamint minden olyan esetet és eredményt, amely alapján értékelhető a 6 hónap alatt elért jelentős és mérhető javulás. Ismertetniük kell azon esetek számát, amelyekben a vállalat a II. mellékletnek megfelelően megszakította a kapcsolatot a beszállítóval és/vagy az ellátási lánccal; ezt a beszállítók személyazonosságának nyilvánosságra hozatala nélkül kell megtenniük, kivéve, ha ezt a vállalat az alkalmazandó jogszabályoknak megfelelően elfogadhatónak tartja. A vállalatoknak arra kell törekedniük, hogy az alkalmazandó jogszabályokkal összhangban minden esetleges kapcsolatmegszakításról jelentést tegyenek a releváns nemzetközi és nemzeti nyomozó szerveknek és/vagy bűnüldöző hatóságoknak, figyelembe véve e jelentéstétel lehetséges káros hatásait.

A.2. Finomítók részére: A fentiek mellett a finomítóknak az alábbiakat is meg kell tenniük:

1. *Ellenőrzések:* Összefoglaló ellenőrzési jelentések közzététele a finomítókról, figyelembe véve az üzleti titoktartást és a versennyel vagy a biztonsággal kapcsolatos egyéb szempontokat. Az összefoglaló ellenőrzési jelentésnek az alábbiakat kell tartalmaznia:

   a) A finomító adatai és az ellenőrzés napja;

   b) A 4. lépés A. szakasz 4. pontjában meghatározott ellenőrzési tevékenységek és módszertan, amennyiben egy iparági program vagy intézményesített mechanizmus ezen útmutatással összhangban és a 4. lépés B. szakasz 2. pontjának megfelelően nem tette közzé ezeket az adatokat;

   c) A 4. lépés A. szakasz 4. pontjában meghatározott ellenőrzési következtetések, mivel azok ezen útmutatás minden egyes lépéséhez kapcsolódnak;

A.3. Minden downstream vállalat számára

1. *Vállalatirányítási rendszerek:* Az 1. lépés végrehajtásához tett intézkedésekről szóló jelentés. Ebben a jelentésben a vállalatoknak el kell készíteniük az ellátási láncnál alkalmazott kellő gondosságra vonatkozó vállalati szabályzatot; meg kell határozniuk a vállalat kellő gondosság elvének való megfelelésért felelős irányítási struktúráját és a közvetlenül felelős személyt; le kell írniuk a vállalat által az aranyellátási láncban alkalmazott ellenőrzési rendszereket, el kell magyarázniuk annak működését és azt, hogy hogyan erősítette meg a vállalat arra való törekvését, hogy megfeleljen a kellő gondosság elvének az adott jelentéstételi időszakban; részletezniük kell a vállalat adatbázisát és nyilvántartási rendszereit.
2. *Kockázatértékelés:* A 2. lépés végrehajtásához tett intézkedésekről szóló jelentés. E jelentésben a vállalatoknak részletezniük kell, hogy milyen intézkedéseket tesznek az ellátási láncukban lévő finomítók azonosítása érdekében; részletezniük kell a kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlataik értékelését; el kell magyarázniuk a vállalati ellátási láncra vonatkozó kockázatértékelés módszertanát; közzé kell tenniük az azonosított tényleges vagy lehetséges kockázatokat.
3. *Kockázatkezelés:* Jelentést kell készíteniük a 3. lépés végrehajtásához hozott intézkedésekről.[60] E jelentésben a vállalatoknak ismertetniük kell a kockázatok kezelésére tett lépéseket, ideértve a kockázatkezelési terv kockázatmérséklési stratégiájának összefoglalását és a képzéseket, ha vannak, valamint az érintett érdekelt felek bevonását; közzé kell tenniük, hogy a vállalat milyen erőfeszítéseket tett a kockázatmérséklés teljesítésének figyelemmel kísérésére és nyomon követésére, valamint minden olyan esetet és eredményt, amely alapján értékelhető a 6 hónap alatt elért jelentős és mérhető javulás.

[60] További ellenőrzési jelentéseket vagy összefoglalókat kell közzétenniük a downstream vállalat kellő gondosság elvének megfelelő gyakorlatairól, ha vannak ilyenek, illetve ha ezt az alkalmazandó jogszabályok előírják, figyelembe véve az üzleti titoktartást és a versennyel vagy a biztonsággal kapcsolatos egyéb szempontokat.

FÜGGELÉK

Javasolt intézkedések gazdasági és fejlesztési lehetőségek megteremtésére a kisipari és kisméretű bányászatok részére

Konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekben a kisipari és kisméretű bányászok különösen ki vannak téve az arany kitermelésével, szállításával, kereskedelmével, kezelésével és exportjával összefüggő káros hatásoknak és súlyos visszaéléseknek. A kisipari és kisméretű bányászok sérülékenysége növekszik, ha a kisipari és kisméretű bányászat a felelős és konfliktusérzékeny aranytermelést és a törvényes kereskedelmet elősegítő szabályozási környezet nélkül működik.

E függelék célja, hogy minimálisra csökkentse a kisipari és kisméretű bányászati ágazat, különösen a zsarolás áldozatai marginalizálódásának kockázatát, és egyúttal segítse a konfliktusmentes aranyellátási láncokat, ezáltal gazdasági és fejlesztési lehetőségeket teremtsen a kisipari és kisméretű bányászoknak. Ez a függelék olyan intézkedéseket javasol, amelyek biztonságos, átlátható és ellenőrizhető aranyellátási láncokat hoznak létre a bányától a piacig, és e célok elérése érdekében – többek között a formalizációs és a legalizációs erőfeszítések révén – lehetővé teszik a kellő gondosság gyakorlását a törvényes kisipari és kisméretű bányászati tevékenység keretében bányászott (ASM) arany esetében.

A kormányok, a nemzetközi szervezetek, az adományozók, az ellátási láncban lévő vállalatok és a civil szervezetek megfontolhatják, hogy a javasolt lehetőségeket vagy a nemzeti jogszabályokkal és szakpolitikákkal összhangban álló, általuk megfelelőnek tartott egyéb megközelítéseket együttműködés keretében valósítsák meg.

1. **A kellő gondosságról szóló OECD útmutatás II. mellékletében meghatározott normáknak megfelelő bányaterületek értékelése:**[61]

   a) A civil társadalom, az ipar, a helyi és a központi kormányzat fókuszpontjaiból álló helyi, több érdekelt fél részvételén alapuló bizottságokat kell létrehozniuk, amelynek feladata a bányaterület-értékelési folyamat felülvizsgálata; részt kell venniük ezekben a bizottságokban, és támogatniuk kell őket:[62]

      i) egyértelmű paramétereket kell kidolgozniuk a bányaterületek, a szállítási útvonalak és az aranykereskedési helyszínek értékelésére, összhangban a kellő gondosságról szóló OECD útmutatás II. mellékletében lévő normákkal, és közzé kell tenniük ezeket a paramétereket;[63]

[61] A Nagy-tavak régiójában ezt a nemzeti tanúsítási programokon keresztül kell elérni az ICGLR regionális tanúsítási mechanizmusának végrehajtása révén. Lásd: *A felelős kisipari és kisméretű bányászat jövője, Szövetség a felelős bányászatért* (Echavarria, C. *et. al.* Eds.), (2008) The Golden Vein – Útmutatás a felelős kisipari és kisméretű bányászathoz. ARM sorozat A felelős kisipari és kisméretű bányászatról 1. sz. Medellin.

[62] Lásd az ICGLR regionális tanúsítási útmutatóját (2011).

[63] Lásd az ICGLR tanúsítási útmutatójának (2011) 3. és 4. függelékét.

ii) a több érdekelt fél részvételén alapuló bizottságokból csoportokat kell létrehozniuk a bányaterületek e paraméterek szerinti értékeléséhez, és közzé kell tenniük az eredményeket.

iii) a több érdekelt fél részvételén alapuló bizottságok fókuszpontjainak helyszíni hálózataikon keresztül segíteniük kell a bányaterületek állapotáról, a szállítási útvonalakról és az aranykereskedelem helyszíneiről szóló aktuális információk rendelkezésre állását. Az információkat egy logisztikai koordinációs központban kell tárolni. Az információkat hozzáférhetővé kell tenni az értékelő csoportoknak, a kormányzati szerveknek és a területekről beszerző upstream vállalatoknak.

b) Figyelembe véve a bányaterületek megfelelő biztonsági lehetőségeit:

i) terjeszteniük kell ezen útmutatást és tájékoztatniuk kell a biztonsági erőket az arany illegális kitermelésének, kereskedésének, kezelésének és exportjának büntetőjogi és egyéb szankcióiról; és

ii) adott esetben a civil és nemzetközi szervezetekkel együttműködésben támogatniuk kell a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó közösségek, a helyi kormányzat és az állami vagy magán biztonsági erők közötti biztonsági megállapodások formálissá tételét annak érdekében, hogy minden kifizetés szabad döntésen alapuljon és arányos legyen a biztosított szolgáltatással, továbbá tisztázásra kerüljenek a biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelveknek, a rendfenntartó erők ENSZ magatartási kódexének és az ENSZ-nek a rendfenntartó erők általi lőfegyverhasználatra vonatkozó alapelveinek megfelelő műveleti szabályok.

2. **A műveletek formalizálása**[64], ideértve a következőkön keresztül:

a) Ismerniük kell a meglévő kisüzemi termelési és kereskedelmi rendszerek formalizálásának okait annak érdekében, hogy azonosítsák a formalizálás ösztönzésének és lehetővé tételének legjobb stratégiáit.

b) Technikai segítségnyújtás biztosítása a kisipari és kisméretű bányászatok formalizálásának elősegítése érdekében.

64 Lásd *Rock Solid Chances („Sziklaszilárd esélyek")*, Felix Hruschka és Cristina Echavarría, *Alliance for Responsible Mining* („Szövetség a felelősségteljes bányászatért") *(2011)*, elérhető a következő hivatkozáson keresztül: *http://www.communitymining.org/index.php/ en/arm-publications* A Nagy-tavak régiójára vonatkozóan lásd *az ICGLR Regional Initiative against the Illegal Exploitation of Natural Resources* (Az ICGLR természeti erőforrások illegális kitermelése elleni regionális kezdeményezése) negyedik eszközét: *Formalisation of the Artisanal Mining Sector* (A kisüzemi bányászati szektor formalizációja).

c) El kell ismerniük a kisipari és kisméretű bányászati tevékenység típusainak és méretének sokféleségét.

d) Együttműködési kezdeményezéseket kell létrehozniuk és azokban részt venniük, hogy megállapítsák a formalizációs folyamat támogatásához használt támogatási alapok módozatait és finanszírozását.[65]

3. **A műveletek legalizálása**.[66] Segítséget kell nyújtaniuk a kisipari és kisméretű bányászoknak ahhoz, hogy legitim eljárások révén megszerezzék a bányászati jogokat és más kapcsolódó engedélyeket. Mérlegelniük kell, hogy milyen egyéb szabályozási intézkedések vehetők igénybe a kisipari és kisméretű bányászok műveleteinek legalizásához. Ha kihívások merülnek fel a bányászati koncessziókkal kapcsolatos illegális bányászat miatt, az érdekelt feleket arra ösztönözzük, hogy segítsék elő a jogtulajdonosok és kisipari és kisméretű kitermelők közötti konstruktív párbeszédet, feltéve, hogy a felek jóhiszeműen járnak el. Tulajdoni viták esetén közvetítés (mediálás) útján megoldásokat kell keresni a kormányzattal és más érdekelt felekkel folytatott együttműködés révén.

4. **A kereskedelmi csomópontok értékelése és a szállítási útvonalak rendszeres feltérképezése:**

a) A több érdekelt fél részvételén alapuló bizottságokból (lásd fent) csoportokat kell létrehozni, és azokban részt kell venni, hogy az előzőekben meghatározott paraméterek alapján évente értékeljék az aranykereskedési helyszíneket és a szállítási útvonalakat.

b) A források potenciális szennyeződésének elkerülése érdekében biztonságos raktárakat kell építeni és fenntartani a főbb aranykereskedési helyszíneken. Az aranykereskedési helyszínek és szállítási útvonalak megfelelő biztonsági lehetőségeinek mérlegelése során:

i) terjeszteniük kell ezen útmutatást és tájékoztatniuk kell a biztonsági erőket az arany illegális kitermelésének, kereskedésének, kezelésének és exportjának büntetőjogi és egyéb szankcióiról; és

65 Lásd a Felelős Ékszerészeti Tanács normákról szóló útmutatását: "COP 2.14 kisipari és kisméretű bányászat", amely a következő nagyszabású bányászati és kisipari és kisméretű bányászati kezdeményezésekre vonatkozó analóg lehetőségeket sorolja fel: „Finanszírozás (kölcsön) nyújtása műszaki és egyéb fejlesztésekhez; a bányászok támogatása és képzése számos kérdés vonatkozásában (pl. munkaegészségügy, visszanyerés, bányászati és feldolgozási módszerek, hozzáadott értékkel bíró eljárások, szervezeti és pénzügyi irányítás, robbanóanyag-kezelés); segítségnyújtás a bányászoknak az ásványi tartalékok meghatározásában (a finanszírozáshoz való hozzáférés támogatásával együtt); sürgősségi ellátás nyújtása; bonyolult feldolgozó szolgáltatások a bányászok számára vagy kapacitásuk építése a hatékonyabb feldolgozó létesítmények fejlettebb technológia által történő megvalósításával; kapcsolattartás kormányzati szervekkel, nem kormányzati szervezetekkel, szakszervezetekkel és nemzetközi ügynökségekkel további támogatás megszerzéséhez; útmutatás biztosítása a marketinggel és a kereskedelmi forgalomba hozatallal kapcsolatban, beleértve a tisztességes kereskedelmi megállapodásokat; az alternatív megélhetés, a gazdasági fejlődés és más fejlesztések proaktív támogatása a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó közösségekben; a szélesebb közösség támogatása a lehető legtöbb áru és szolgáltatás helyi beszerzésével; a gyermekmunka kiküszöbölése mint a közösségben való szerepvállalás feltétele; a nők helyzetének javítása a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó közösségekben a nemek közötti egyenlőség tudatosítását és a nők szerepvállalásának megerősítését célzó programokon keresztül."

66 A felelős kisipari és kisméretű bányászat megfelel a nemzeti jogszabályi kereteknek. Ha az alkalmazandó jogi kereteket nem hajtják végre vagy ilyen keret nem áll rendelkezésre, figyelembe kell venni a kisipari és kisméretű bányavállalkozások és vállalatok az irányú jóhiszemű erőfeszítéseit, hogy működésük során betartsák az alkalmazandó jogi kereteket (amennyiben van), valamint azon elköteleződésüket, hogy formális keretek között működjenek – ha erre lehetőségük van – (figyelembe véve, hogy az esetek többségében a kisipari és kisméretű bányavállalkozások egyáltalán nem vagy csak korlátozott mértékben rendelkeznek ehhez szükséges kapacitással, technikai képességgel vagy megfelelő pénzügyi forrásokkal)

ii) adott esetben a civil és nemzetközi szervezetekkel együttműködésben támogatniuk kell a kisipari és kisméretű bányászattal foglalkozó (ASM) közösségek, a helyi kormányzat és az állami vagy magán biztonsági erők közötti biztonsági megállapodások formalizációját annak érdekében, hogy minden kifizetés szabad döntésen alapuljon és arányos legyen a biztosított szolgáltatással, továbbá tisztázásra kerüljenek a biztonságra és emberi jogokra vonatkozó önkéntes alapelveknek, a rendfenntartó erők ENSZ magatartási kódexének és az ENSZ-nek a rendfenntartó erők általi lőfegyverhasználatra vonatkozó alapelveinek megfelelő műveleti szabályok;

5. **A nyomonkövethetőség és/vagy a felügyeleti lánc rendszereinek létrehozása, amelyek biztosítják a szállítmányok biztonságát, és az összes értékelt bányaterületről származó arany esetében lehetővé teszik az adatgyűjtést.** Ajánlott, hogy a bányaterületek értékelését azonnal kövesse a megbízható felügyeletilánc- vagy nyomonkövetési rendszerek bevezetése. A felügyeletilánc- és/vagy a nyomonkövetési rendszereknek fokozatosan gyűjteniük kell és meg kell őrizniük az összes értékelt bányaterületről származó aranyszállítmányra vonatkozó információt.[67]

6. **Pénzügyi támogatás biztosítása *i)* a több érdekelt fél részvételén alapuló bizottságok részére a bányaterületek, a szállítási útvonalak és az aranykereskedelem helyszíneinek értékeléséhez; és *ii)* a felügyeletilánc- és/vagy a nyomonkövetési rendszerek számára.** A pénzügyi támogatás különböző formákban nyújtható, ideértve a kezdeményezések közvetlen támogatását, illetve a jogdíjakat és a felügyeletilánc- és/vagy nyomonkövethetőségi rendszerekkel rendelkező értékelt bányákból és szállítási útvonalakról származó aranyra vonatkozó jutalmakat.

7. **Programok támogatása és azokban való részvétel, hogy közvetlenül és versenyképesen értékesítsék az értékelt bányaterületekről származó ASM aranyat.** Támogatniuk kell a bányaterületeken, kohóknál/finomítóknál tevékenykedő kisipari és kisméretű kitermelők közötti kapcsolattartást és partnerkapcsolatot, valamint az értékelt bányaterületekről származó, biztonságos és ellenőrizhető szállítási útvonalakon szállított arany közvetlen értékesítését.

8. **Támogatniuk kell** az e melléklet kiegészítése 1. lépésének E. pontjával összhangban lévő **panaszkezelési mechanizmus** létrehozását, és lépéseket kell tenniük annak érdekében, hogy lehetővé tegyék a kisüzemi és mikroméretű kitermelők számára az e mechanizmushoz való hozzáférést, hogy figyelmeztessék a vállalatokat és az állami hatóságokat a konfliktus által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó arany kitermelésével, szállításával, kereskedésével, kezelésével és exportjával kapcsolatos aggályokra.

9. **Az exportáló és importáló országok vámhatóságai közötti együttműködés előmozdítása.**

[67] Azon adatok felsorolását, amelyeket a felügyeleti láncnak és/vagy a nyomonkövethetőségi rendszereknek tartalmazniuk kell – mivel azok konkrét ásványokra vonatkoznak – lásd a 2. lépés C. pontjában *(Aranyra vonatkozó kiegészítés)*.

GAZDASÁGI EGYÜTTMŰKÖDÉSI ÉS FEJLESZTÉSI SZERVEZET

Az OECD egy egyedi fórum, amelyben a kormányok együttműködnek a globalizáció gazdasági, társadalmi és környezeti kihívásainak megoldása érdekében. Az OECD jelentős mértékű erőfeszítést tesz annak érdekében, hogy megértse és segítse a kormányokat az új fejleményekre és aggodalmakra – mint például a vállalatirányítás, az információalapú gazdaság és az elöregedő népesség előtt álló kihívások – történő válaszadásban. A Szervezet olyan környezetet biztosít, amelyben a kormányok összehasonlíthatják a szakpolitikai tapasztalatokat, válaszokat kereshetnek a közös problémákra, meghatározhatják a helyes gyakorlatot és segíthetnek a hazai és nemzetközi politikák koordinálásában.

Az OECD-tagországok a következők: Ausztrália, Ausztria, Belgium, Kanada, Chile, Csehország, Dánia, Észtország, Finnország, Franciaország, Németország, Görögország, Magyarország, Izland, Írország, Izrael, Olaszország, Japán, Korea, Luxemburg, Mexikó, Hollandia, Új-Zéland, Norvégia, Lengyelország, Portugália, Szlovákia, Szlovénia, Spanyolország, Svédország, Svájc, Törökország, az Egyesült Királyság és az Amerikai Egyesült Államok. The Európai Unió részt vesz az OECD munkájában.

Az OECD Kiadó széles körben terjeszti a Szervezet statisztikáinak eredményeit, melyek a gazdasági, társadalmi és környezetvédelmi kérdéseket, valamint a tagjai által elfogadott egyezményeket, útmutatásokat és normákat gyűjtik össze és kutatják.

OECD PUBLISHING, 2, rue André-Pascal, 75775 PARIS CEDEX 16
(20 2016 02 1 P) ISBN 978-92-64-25238-7 – 2016

OECD útmutatás a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról

HARMADIK KIADÁS

Tartalom

A Tanács ajánlása a konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló útmutatással kapcsolatosan

A konfliktusok által érintett és nagy kockázatot jelentő térségekből származó ásványok felelős ellátási lánca tekintetében követendő kellő gondosságról szóló OECD útmutatás

Az ónról, tantálról és volfrámról szóló kiegészítés

Az aranyról szóló kiegészítés

E kiadvány a következő hivatkozáson keresztül érhető el: ***http://dx.doi.org/10.1787/9789264252479-en.***

E kiadvány közzétételre került az OECD internetes könyvtárában, amelyben megtalálható valamennyi OECD-könyv, -folyóirat és statisztikai adatbázis.
További információ az ***www.oecd-ilibrary.org*** hivatkozáson keresztül érhető el.

OECD publishing
www.oecd.org/publishing

isbn 978-92-64-25238-7
20 2016 02 1 P

9 789264 252387